

CONCURS DE NARRATIVA BREU 2024

Recull dels relats presentats 2024

Amb la col·laboració de:

Índex

Presentació		4
1r Premi		
On ets?	Josep Maria ARNAU DE BOLÓS	6
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
2n Premi		
Una ficció colombina a la Catalunya del segle XXI	Arturo GAYA IGLESIAS	10
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
3r Premi		
La carta	Agustí BOIXEDA DE MIQUEL	14
	<i>Col·legi de Professionals de l'Activitat Física i de l'Esport de Catalunya</i>	
Sucedió una noche	Manuel ANTOLÍ MOLINER	19
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
No jugueu amb el menjar	Joan BARNIOL GARRIGA	24
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
La cursa inacabada	Patrici BATALLA SERRA	29
	<i>Col·legi Oficial de Pedagogia de Catalunya</i>	
Papelera de reciclaje	Jesús BEORLEGUI DÍAZ	33
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
Carta para Josep	Joaquín BERNAD	37
	<i>Col·legi d'Actuaris de Catalunya</i>	
El destí dels dinosaures	Josefina BUENO CASADESÚS	40
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
L'abeurador prodigiós	Eduard CABRÉ GELADA	44
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
Quo vadis metròpoli	José Luis CASANOVA ACHA	49
	<i>Col·legi de Biòlegs de Catalunya</i>	
Una jornada en Torino	Luis Alberto CERVÍÑO RODRÍGUEZ	52
	<i>Col·legi d'Economistes de Catalunya</i>	
¡Ahí te quedas!	José Ramón CIRBIÁN VAQUERO	56
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	

El pi plora	Núria CORNET TURRÓ	60
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
El malefici	Xavier COROMINA CAMPS	64
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
El cor és un pou negat de silencis	Maria CUTCHET DOMÈNECH	69
	<i>Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya</i>	
Pols d'estels	Pilar DUCH MARTORELL	74
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
Un día feliz	Gerard DUELO FERRER	78
	<i>Col·legi d'Agents de la Propietat Immobiliària de Barcelona</i>	
El començament	Maria Teresa ESQUÉ RUIZ	81
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
El mirall d'un mateix	Xavier FRANCH LÓPEZ	85
	<i>Col·legi d'Educadors i Educadores socials de Catalunya</i>	
En un instant	Montserrat GONZÁLEZ DURAN	87
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
L'última baixada	Eduard IBÁÑEZ VAQUÉS	92
	<i>Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona</i>	
El baile de las cometas	Roger JIMÉNEZ MONCLÚS	97
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
Plato de un solo día	Josep Maria JOVÉ YSANTA	100
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	
Reencuentro	Consuelo LIBERAL GÓRRIZ	102
	<i>Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya</i>	
De gregal a mestral o així és com avança la ciència	David MARTÍN PÉREZ	106
	<i>Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya</i>	
Tarde tranquila en Cadaqués.....	Antonio MARTÍNEZ DEL HOYO CLEMENTE	111
	<i>Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona</i>	
Verge i màrtir	Elisabet MASSONS	114
	<i>Col·legi d'Educadors i Educadores socials de Catalunya</i>	
La biblioteca	Carme MIRÓ TEIXIDÓ	119
	<i>Col·legi de Metges de Barcelona</i>	

Lo nostre Quim	Josep DE MONER CANUT	123
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
El sentit de la vida a l'inrevés (versió beta)..	Francesc Xavier NAVARRO MASSA	127
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
Les atribucions professionals que em van canviar la vida	Maria Cinta PASTOR REDONDO	129
	<i>Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya</i>	
La màgia de la gran piràmide	Josep Anton POCH GABARRÓ	133
	<i>Col·legi de Farmacèutics de Barcelona</i>	
No és just!	Joan RODRÍGUEZ SERRA	137
	<i>Col·legi d'Educadors i Educadores socials de Catalunya</i>	
Realitat	Toni RUBIO NICÁS	141
	<i>Col·legi d'Educadors i Educadores socials de Catalunya</i>	
La palabra oprimida	Manel SIMÓ TARRAGÓ	144
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
Sentir-se sol al mig de l'univers: això és bora! ...	Margarida SOLÉ MONTANÉ	149
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
La nit de la por	Xavier VALERI COROMÍ	152
	<i>Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	
El bruixoler	Agustí VILÀ CARLES	156
	<i>Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya</i>	
Lo que aprendí de Luis	Josep Maria VILÀ SOLANES	161
	<i>Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya</i>	

PRESENTACIÓ

La **Comissió Intercol·legial de Sèniors** de l'**Associació Intercol·legial** va convocar el mes de setembre de 2024 un Concurs de Narrativa breu al qual es van presentar 40 relats de diferents col·legiats dels Col·legis Professionals membres de l'Associació Intercol·legial

El Jurat del Concurs format pels 5 membres següents:

F. Xavier Cordoncillo, president de la Comissió Intercol·legial de Sèniors

Griselda Andújar, vocal de la Comissió Intercol·legial de Sèniors del Col·legi de Psicologia

Jordi Montañés, vocal de la Comissió Intercol·legial de Sèniors del Col·legi d'Economistes

Carles Duarte, assessor literari del Col·legi de Metges

Pere Guixà, coordinador del Club de Lectura del Col·legi d'Enginyers Industrials

Es va reunir el passat dia 27 de novembre de 2024 al Col·legi de Metges i va atorgar els següents premis, que es van entregar al Col·legi de Metges el passat dia 10 de desembre, després de la conferència intercol·legial del mes de desembre:

1r premi: *On ets?* de Josep Maria Arnau de Bolós del Col·legi de Metges

2n premi: *Una ficció colombina a la Catalunya del segle XXI* de Arturo Gaya Iglesias del Col·legi de Periodistes

3r premi: *La carta* de Agustí Boixeda de Miquel del Col·legi de Professionals de l'Activitat Física i de l'Esport

Agraïm a tots els col·legiats que han presentat el seu relat al Concurs la seva amable col·laboració.

F. Xavier Cordoncillo

President de la Comissió Intercol·legial de Sèniors

CONCURS DE NARRATIVA BREU 2024

de l'1 al 25
d'octubre
de 2024

1. Participació

Poden concórrer al concurs tots els col·legiats sèniors i els seus cònjuges, a partir de 60 anys, membres dels col·legis que formen part de l'Associació Intercol·legial.

2. Temàtica i extensió

El concurs està reservat a tots els aficionats a la narrativa breu i la temàtica dels relats és lliure. Els relats han de ser originals i inèdits, escrits en català o castellà, amb una extensió mínima de 3 pàgines i màxima de 5, expressades en nombre de caràcters, incloent espais: mínim 6.000 caràcters i màxim 10.000 caràcters.

3. Presentació

Cada participant pot presentar un relat en format Word, que haurà d'enviar com arxiu adjunt per correu electrònic a l'e-mail: congres@comb.cat. La identitat de l'autor es farà constar en el cos del e-mail enviat i no a l'arxiu Word.

4. Termini de presentació

El termini de presentació comença l'1 d'octubre de 2024 i acaba el 25 d'octubre de 2024.

5. Composició del Jurat

El jurat del concurs de narrativa breu el formaran 2 experts literaris nomenats per la Comissió Intercol·legial i 2 membres de la Comissió Intercol·legial de Sèniors. El jurat es reunirà a porta tancada, un cop els seus membres hagin llegit els relats presentats a concurs i decidirà els tres premiats del concurs.

6. Premis

S'atorgaran un primer, un segon i un tercer premi, consistents en lots d'obsequis dels diferents col·legis membres de la Comissió Intercol·legial de Sèniors. Els premis no es poden declarar deserts i l'entrega de premis es farà al Col·legi de Metges, al final de la conferència del 10 de desembre de 2024, del XIè Cicle de Conferències Intercol·legial.

7. Acceptació

Els relats presentats han de complir les condicions descrites anteriorment per poder participar en el concurs i poder optar a ser premiats. A més, tots els concursants declaren conèixer i acceptar les condicions descrites per participar en el concurs, així com el veredict del jurat, i accepten expressament i singularment la cessió dels drets de publicació o comunicació pública dels relats presentats, de caràcter no exclusiu, per ser publicats a través dels mitjans habituals de comunicació col·legial en l'àmbit dels col·legis que formen part de la Comissió Intercol·legial de Sèniors. Els relats guanyadors i la resta dels relats presentats al concurs seran publicats en un recull, en format electrònic PDF, per part de la Comissió Intercol·legial de Sèniors, que serà enviat a tots els participants al concurs i també serà exposat a la web de l'Associació Intercol·legial.

Amb la col·laboració de:

On ets?

*Al Chema Madoz i les seves
metàfores visuals.*

I

El vint-i-sis de maig del 2008, quan va ser major d'edat, els seus pares li van confessar que l'havien adoptat d'un orfenat. Jo la vaig conèixer a la universitat. Ella estudiava Belles Arts i li agradava molt la fotografia. Ens van presentar en una festa, era amiga d'un company de la meva colla de lletraferits. Vam sortir junts durant un temps i va ser ella qui va proposar compartir els nostres cossos, a més de les nostres paraules.

Recordo la data de la revelació dels seus pares adoptius perquè m'ho va dir després de fer l'amor per primera vegada. Una altra cosa que recordo me la va explicar quan ja feia uns mesos que compartíem els nostres cossos dos o tres cops per setmana. Al matí sovint es despertava veient una imatge, com si fos l'únic rastre d'un somni que s'havia esvaït. La imatge sempre era la mateixa: un sobre blanc obert amb una cartolina dins. A la cartolina hi havia un dibuix del qual se'n veia un tros: dues taques rodones i una de triangular. Com dos ulls i un nas que busquessin alguna cosa, em va dir. El primer cop que li va passar era el dia del seu desè aniversari.

Quan ho vam deixar, jo estava segrestat per l'escriptura del meu primer recull de relats i ella havia decidit fer un treball sobre l'Auran Bausman, un

fotògraf que havia mort un parell d'anys enrere. Volia començar revisant el seu arxiu, gairebé no en sabia res.

Tot i que que era la relació més llarga que havia tingut, el seu record va anar empal·lidint... fins que fa quatre anys es va organitzar una exposició de fotografies de l'Auran Bausman en una galeria al costat de casa. Una tarda em vaig trobar a la bústia el tríptic informatiu que anunciava la primera mostra de la seva època de maduresa. El tríptic mostrava una fotografia cridanera, la d'un sobre blanc obert amb una cartolina dins. A la cartolina hi havia un dibuix del qual se'n veia un tros: dues taques rodones i una de triangular. Com dos ulls i un nas que busquessin alguna cosa, vaig pensar. Aquella nit no vaig poder dormir i l'endemà vaig anar a la galeria. La fotografia ocupava el lloc central de la tercera sala. Hi havia una fitxa descriptiva al costat, amb una pregunta i una data: el vint-i-sis de maig del 2000.

A ella no l'he tornat a veure, però encara guardo el tríptic amb aquella fotografia. I cada vint-i-sis de maig em pregunto el mateix que l'Auran Bausman.

II

Ell va somriure quan li vaig dir que la història de la meva vida era ben estranya i que en podria escriure alguna cosa prou interessant. L'havia conegut a la universitat. Estudiava Ciències Socials i li agradaven els relats breus. Era de la colla d'escriptors aficionats d'un amic meu de Belles Arts i ens van presentar en una festa. Vam començar a sortir junts i vaig ser jo que li vaig proposar anar més lluny; és a dir, al llit.

Després de fer l'amor per primera vegada, vaig sentir la necessitat de compartir alguna cosa més i li vaig dir que els meus pares m'havien adoptat d'un orfenat. Però tot just començàvem, i no va ser fins al cap d'uns mesos quan vaig decidir explicar-li que, al matí, sovint em despertava veient una imatge recurrent, com si fos l'únic rastre d'un somni que s'havia esvaït. Pensava que em prendria per boja, i encara més si li deia que el primer cop que em va passar va ser el dia que vaig fer deu anys. Era la imatge d'un sobre blanc obert amb una cartolina dins. A la cartolina hi havia un dibuix del qual se'n veia un tros: dues taques rodones i una de triangular. Com dos ulls i un nas que busquessin alguna cosa. Ell em va escoltar sense dir res, no semblava sorprès. El posat era com el d'algú que mirés embadalit per la finestra.

Quan ho vam deixar, jo estava a punt de començar un treball sobre el fotògraf Auran Bausman amb motiu del segon aniversari de la seva mort. Ell enllestia la publicació del primer llibre, un recull de relats curts. Jo els havia llegit, eren com retalls de vida d'uns personatges atrapats. Però hi faltava la meua història.

Va ser llavors quan vaig tenir una de les meves crisis i vaig abandonar Belles Arts deixant penjat tot el que hi estava fent. La meua vida va continuar sent estranya i la imatge del sobre blanc reapareixia de tant en tant quan em despertava. Amb els anys, l'empremta d'aquella relació es va anar esmorteint. Fins que una primavera es va obrir una llibreria nova a la vora de casa i algú em va deixar un catàleg a la bústia. Fullejant-lo, vaig trobar-hi alguns dels seus llibres. Encuriosida, vaig apropar-m'hi i em vaig endur el seu últim recull de relats. Em van recordar els primers que havia llegit, eren com retalls de vida

d'uns personatges atrapats. En aquell llibre sí que hi era la meva petita història, si bé una part la desconeixia.

A ell no l'he vist més, però encara guardo el recull de relats, al costat de l'obra completa de l'Auran Bausman i una fotografia de la seva tomba. Un cop retrobats, no em perdo cap exposició retrospectiva de la seva obra. Mai més m'he tornat a despertar amb aquella imatge recurrent al cap.

III

Jo era un devot de l'obra de l'Auran Bausman. Pensava que les seves fotografies eren úniques, una col·lecció d'inspiradores metàfores visuals. Des de la seva mort em sentia orfe i em vaig interessar per la seva biografia. Els cronistes d'art deien que el seu mig somriure amagava la tristor de la pèrdua i que la fotografia era una mena de cerca vital. Llavors vaig pensar que alguna cosa ens unia i, any rere any, quan arribava l'aniversari de la seva mort, el visitava al cementiri. Sempre vaig tenir la percepció que sentia el seu dolor i que ens consolàvem mútuament. Fins que fa cinc anys, quan ja era prop de la tomba, vaig veure que una dona jove li feia una fotografia i girava cua. Quan ens vam creuar, ella anava trasbalsada i ens vam donar un cop que li va fer caure a terra la bossa que duia. Entre les coses que la vaig ajudar a recollir hi havia un llibre amb un títol que encara recordo: «On ets? i altres relats».

Cada any continuo anant a la tomba de l'Auran Bausman i mai més he tornat a veure aquella dona. Jo rebo el meu consol, però ja no sento el seu dolor.

Una ficció colombina a la Catalunya del segle XXI.

Antoni Calbet, flamant alcalde de Tortosa elegit amb el suport d'un ventall de forces polítiques unides per fer front a l'extrema dreta, ha dormit ben poc aquesta nit, sabedor de què l'espera una jornada intensa. Tots els telenotícies d'ahir al vespre van recollir la informació en titulars de portada: "Cristòfor Colom era tortosí!" i aquest cop sense dubte ni hipòtesis agosarades per part d'historiadors locals. Proves d'ADN demostren irrefutablement que les restes del descobridor del continent americà dipositades en un panteó a la catedral de Sevilla es corresponen amb les de familiars de Joan Colom, procedents d'una necròpolis recentment excavada a Tortosa. Ara tot el món sabrà que aquella Gènova a què sempre es referia el navegant quan parlava dels seus orígens no era la del país d'Itàlia sinó l'antiga illa del riu Ebre al seu pas per Tortosa, avui convertida en el popular barri de Ferreries. L'any 1149 Ramon Berenguer IV va donar aquesta illa als genovesos que l'havien ajudat en la reconquesta i d'aquí venia el seu nom.

A les 13 h del migdia ha de celebrar la roda de premsa, traslladada al saló de plens perquè la sala habitual quedaria amb seguretat petita davant l'allau de periodistes acreditats, no només de mitjans nacionals i estatals, sinó procedents d'arreu d'Europa i d'altres continents, especialment de Llatinoamèrica.

L'agenda de les hores prèvies està ben atapeïda: en arribar a l'Ajuntament, reunió amb la Comissió de Govern per informar-los de la notícia i adoptar un seguit de decisions urgents, la primera de totes enviar una dotació de la Guàrdia Urbana a Ferreries, on des de primera hora del matí ja han estat ben visibles les moltíssimes intencions en ser els primers a fotografiar algun racó o carrer del barri natal de Cristòfor Colom, després d'esvair-se l'històric misteri sobre el seu origen. A les 10 h l'espera una comissió de cònsols de diversos estats sud-americans, interessats a conèixer dades sobre la història de la ciutat, especialment durant el segle XV, als que rebrà acompanyat del director de l'Arxiu Documental Històric. Després de dues entrevistes telefòniques amb els presidents de la Generalitat de Catalunya i del Govern d'Espanya, a les 11 h es reunirà amb representants de l'Institut de Nous Estudis Històrics, defensors dels orígens catalans de Colom, ara disposats a reconstruir i ordenar totes les peces de la tesi: des del naixement a la Gènova tortosina a la sortida de la primera expedició des de la platja gironina de Pals, tot passant per la devoció a la Mare de Déu de la Cinta... Massa coses per a pair en un sol matí per a un alcalde recentment arribat a aquest càrrec.

Mentre beu l'últim glop del cafè amb què sol acabar els seus esmorzars, Antoni Calbet visualitza amb quatre pensaments el que esdevindrà Tortosa durant els pròxims quinze dies de primera línia d'actualitat mediàtica i també els canvis que pot experimentar la ciutat en els mesos següents. Caldrà reeditar totes les guies turístiques senyalitzant l'antiga illa de Gènova, recuperar o redignificar llegendes, naturalment netejar els rètols de l'avinguda Colom... Parlarà amb els arqueòlegs del Museu per mirar de treure algun profit de les restes de les antigues drassanes per si d'allí podria haver salpat alguna de les expedicions del famós navegant. I sobretot la trucada a l'alcalde de Pals per agilitzar les gestions d'un agermanament que ara serà aprovat per tots els grups municipals. Obrir una casa museu a Ferreries serà més complex perquè científicament ha de ser molt difícil demostrar on va poder nàixer l'il·lustre tortosí, tot i que en els pressupostos de l'any vinent es podria dotar una partida important per a una comissió d'experts que investiguin possibles ubicacions. De moment, el que ja és segur és que en dues setmanes totes les vies d'entrada lluiran el cartell 'Benvinguts a Tortosa, bressol de Cristòfor Colom'.

De camí cap a l'Ajuntament, li ha trucat Martí, el regidor del Moviment Antisistema de les Terres de l'Ebre (MATES), amb la primera gerra d'aigua freda: el seu grup trencarà el pacte de govern si la ciutat no renega de la figura històrica d'un Colom responsable del genocidi de les poblacions autòctones del sud del continent americà. Naturalment, s'oposa a tota celebració de la trobada arqueològica i a què Tortosa en tregui cap profit turístic o de promoció econòmica per ser el lloc de naixement del navegant. Al batlle no li han servit de res arguments que podríem deslliurar al Colom català de la part més fosca de la conquesta d'Amèrica. La conversa ha quedat de moment així i s'han emplaçat per parlar-ne, però el Martí li ha ben aixafat les energies inicials del matí i promet uns dies d'alta tensió política en el ple d'un consistori on un dels grups municipals ja s'ha afanyat a presentar la proposta d'erigir un monument a l'almirall nascut a Ferreries.

Parlant de monuments, i si li dona la volta a tot plegat i presenta ell mateix des d'alcaldia una proposta amb caràcter urgent per substituir el monument franquista per un monument a Colom? -Porta el de Barcelona quan ells no el vulguin!- li diran amb sorna els del grup Tortosa per la Independència. I a sobre, tornarà a obrir la caixa dels trons ara que feia uns anys que ningú en parlava. Millor deixar que sigui finalment el jutge qui es manifesti sobre el polèmic monòlit enclavat enmig del riu, si és que algun dia ho fa, ha pensat també amb certa ironia.

Antoni Calbet, flamant alcalde de Tortosa elegit per la unió de 7 forces polítiques per fer front a l'extrema dreta, ha passat pel bar de la cantonada i ha fet un altre cafè abans d'iniciar una jornada encara més intensa del que podia esperar. La primera gestió arribant al seu despatx ha estat ajornar fins a la setmana vinent la reunió amb la Comissió de Govern. Després ha rebut educadament els representants dels consolats llatinoamericans amb seu a Barcelona, ha atès amb cordialitat continguda les felicitacions dels presidents de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat Espanyol, ha escoltat amb aquella suor i malestar corporal propi de qui ha dormit poques hores les explicacions sobre la catalanitat de Cristòfor Colom i les relacions entre Tortosa i Pals.

Després de donar llargues a l'encàrrec dels nous rètols per a les entrades de la ciutat, amb pas lent, acompanyat per les persones de la seua màxima confiança, ha accedit a una roda de premsa amb prop de 150 periodistes acreditats. Aquestes han estat les seues paraules, sense torn de preguntes: davant les informacions que certifiquen que el navegant Cristòfor Colom va nàixer al barri tortosí de Ferreries, conegut a l'Edat Mitjana com a illa de Gènova, aquest Ajuntament es dona per assabentat, felicita als investigadors pel resultat del seu estudi i prendrà en el seu moment les mesures que corresponguin, democràticament i sempre pensant en el millor per a Tortosa.

En sortir del ple ha demanat quedar-se sol i ha donat un passeig per la vora del riu. Des de la banda esquerra, davant l'edifici modernista del Mercat Municipal, es veu una bona panoràmica de Ferreries – Sant Vicent, avui un dels barris més populars de la ciutat. Es diu que Vicent Ferrer va protagonitzar en aquests indrets algunes de les seues més famoses predicacions, motiu pel qual al tresor de la catedral es guarda el gaiato del sant. Aigües amunt, prop d'on encara s'aixeca el monument franquista que ningú ha estat capaç de retirar, es trobaria la punta de l'antiga illa dels genovesos. Donant ales al seu pensament, ha barrinat que segurament per això a Tortosa hi ha tants cognoms que sonen a italià: Fatsini, Janini, Provinciale... potser procedeixen de famílies que van col·laborar amb el compte Ramon Berenguer en les seues campanyes. Ara la imaginació el sobrepassa i creuant la catedral i el palau episcopal es veu a ell mateix com un xiquet deambulant pels carrers medievals. I a la platja es creua amb altres xiquets que juguen a ser navegants amb petites barques de fusta. És com un somniar despert que agraeix després d'una jornada que ha posat en alerta el seu sistema nerviós.

En tornar a casa, potser per excés de cafès i tensions, no ha dinat. No li ha calgut donar explicacions a la seua companya i li ha

confessat a la seua filla de 12 anys que avui no ha estat un dels seus millors dies des que fou escollit alcalde. La xiqueta li ha dit: “quan anirem a visitar la casa on va nèixer Colom?”.

Estanis Kubrick

LA CARTA

No estaba siendo un buen día. Desde que amaneció, no entendía por qué, se sentía inquieto. En el pasado había vivido situaciones como ésta, pero ya no recordaba cuando había sido la última vez. Tantos años cambiando de lugar de residencia de manera frecuente. Evitando ser reconocido allá donde iba. Manteniéndose en el anonimato. Rehuyendo miradas sospechosas. Eludiendo comentarios inoportunos. Tanta soledad acumulada. La suma de todo acaba pasando factura en el estado de ánimo. En las emociones. Altera los nervios. De hecho, su salud se había resentido con el tiempo. Especialmente el corazón. Sin embargo, en los últimos meses había sentido más tranquilidad. Más similitud a lo que se podría calificar como la vida de cualquiera. Una vida normal. Rutinaria. Justo lo que necesitaba. Estaba cansado de tantos cambios. De vivir sin compañía. En el poco tiempo que hacía que se había instalado en esa pequeña localidad, experimentaba una calma en su vida que había llegado sin pretenderla. Se había adaptado bien al lugar y, aunque no se relacionaba mucho con sus vecinos, él se sentía integrado en la comunidad. Pequeños y breves saludos matinales, al cruzarse por la calle, o en el supermercado, le hacían pensar de esa manera. Incluso se había llegado a plantear dejar de ir armado cuando salía de la casa. Lo sentía como el principio de un cambio. Pero hoy era diferente. Sin saber el motivo, se había activado su particular sistema de alarma, generado tras muchos años eludiendo el peligro.

Mientras se preparaba un café, alguien llamó a la puerta. No esperaba a nadie. Repasó en segundos lo que debía hacer, como otras tantas veces. Buscó su arma.

Comprobó que estaba cargada. El timbre sonó de nuevo. A través de la pantalla del portero automático vio quien era. Un mensajero. Su casco y sus gafas oscuras impedían verle el rostro. Guardó silencio. Llevaba algo en la mano. Un sobre grande. No esperaba nada. Muy pocos sabían de su paradero. El mensajero, al no recibir respuesta, acabó introduciendo el sobre por la abertura del buzón que había en la puerta. Se alejó y desapareció montado en su motocicleta.

Con cierta precaución, recogió el sobre. En él destacaba el color rojo de la palabra “urgente”, en contraste con su tono amarronado. Figuraba también la dirección del lugar, pero no su nombre. Solo sus iniciales. Palpó el contenido con la máxima cautela. Ningún objeto en su interior. Abrió el sobre de manera cuidadosa. En su interior había otro sobre más pequeño. Blanco. Tipo americano. Sin nada escrito en él. Su sensación de alarma se acrecentó. Pero algo le impelía a ver su contenido. Lo abrió y desplegó el documento que había en su interior. Empezó a leer.

Estimado amigo,

Sin duda te sorprenderá recibir esta carta. No puedes llegar a imaginar lo emocionado que estoy después de la complicada y difícil búsqueda que he tenido que realizar durante los últimos años para poder encontrarte. Pero con la edad y la experiencia he aprendido a ser paciente y, como ya debes saber, la constancia da sus frutos.

Notó un cierto mareo. La tensión o los nervios del momento. No le dio importancia.

Espero que no te molestes porque te tutee. Aunque yo sea un auténtico desconocido para ti, tú no lo eres en absoluto para mí. Después de tanto

tiempo intentando encontrarte, he llegado a conocerte muy bien y a saber mucho de ti. Se podría decir que soy parte de tu familia.

Sensación de náuseas. Fuerte dolor abdominal.

Igual me ocurrió con tu padre, a quien también tuve la oportunidad de conocer a fondo. También él supo eludirme durante mucho tiempo, Su pérdida debió marcarte de manera profunda. La violenta forma en que falleció, siendo tú tan joven. Una lástima, Una auténtica pena.

Su respiración se hacía cada vez más difícil. No podía dejar de leer.

Siempre se creyó que fue una muerte accidental. Ni una huella, ni un rastro, ni una sola prueba. Ningún indicio que pudiera haber hecho pensar que alguien acabó con su vida. Pero nada más lejos de la realidad. Tú siempre sospechaste que algo no encajaba. Estabas en lo cierto. Fue un encargo y lo realicé de manera impecable, si me disculpas la falta de modestia. Debo decirte que es uno de los trabajos de los que siempre me he sentido más orgulloso. Lo preparé a fondo.

No podía creer lo que leía. Sintió que los latidos del corazón se ralentizaban.

No te sorprendas al recibir ahora esta confesión. No es en absoluto un acto de arrepentimiento. Solo un reconocimiento de mi labor que tú, sin duda, sabrás valorar.

Coincidirás conmigo en que un buen profesional debe completar su trabajo, y no lo finalicé con la muerte de tu padre. Tú también formabas parte del mismo encargo. Has podido desaparecer, hasta ahora.

Se apoyó en la pared para poder mantenerse en pie. Necesitaba seguir leyendo.

Ya estás muerto. De nada servirá que lo intentes evitar.

El veneno que impregna el papel de este escrito habrá empezado a surtir su efecto. Un leve contacto con tu piel durante unos segundos será suficiente. Sentirás que te cuesta respirar y que tu corazón se ralentiza. Hasta la muerte en pocos minutos. No tiene sentido que luches contra ello. No hay antídoto. Parecerá un ataque al corazón.

Reconocerás que tiene su poesía que un amante y conocedor de las plantas, como tú, tenga un final producido por el “Aconitum Napellus”. Una planta tan hermosa como letal. Tu muerte estará a la altura de la de tu padre. No podía ser menos.

Se desplomó. Apenas podía respirar. Sentía que su vida desaparecía. Multitud de imágenes se agolpaban en su mente. Tantas precauciones tomadas. Tantas privaciones. Tanta soledad. Tanto vivir sin vida. Y el final había llegado a través de una inocente carta.

Antes de dejar de respirar, todavía pudo leer la última frase de la carta:

No espero respuesta. Soy el mensajero que te ha traído esta carta.

¡Descansa en paz! ¡Dulces sueños!

En ese momento se abrió la puerta. El mensajero comprobó que no respiraba. Cogió el escrito que todavía sostenía en sus manos, junto con ambos sobres. Les prendió fuego. Esperó hasta que se convirtieron en cenizas. Salió de la casa y se alejó del lugar. Iba silbando “Hoy puede ser un gran día”.

SUCEDIÓ UNA NOCHE

De pronto, despertó de su sueño. Aunque hubiese deseado, sin duda, que el auténtico sueño fuera esa realidad agria, cruda, que volvía a aflorar ante sus ojos soñolientos, crispados... Eran las tres de la madrugada de una noche imprevisible que podía cambiar su vida y la de sus seres más queridos...

El silencio reinaba por fin en aquella austera y fría estancia que recordaba más a un hospital de campaña en plena Segunda Guerra Mundial, fielmente reflejado en una de esas películas italianas con Sofía Loren, que a una clínica de los ochenta. Solo que allí, frente a él, postrada en el lecho y desesperadamente inmóvil, quien yacía no era la Loren sino Pilar, su madre... ¡mamá! Por unos instantes, le vino a la memoria aquel lacónico principio de 'El extranjero' (*"Hoy ha muerto mamá. O quizá ayer. No lo sé"*), novela que tanto le marcó en su juventud. Y creyó haber tratado hasta entonces con la misma frialdad que el personaje de Camus a la mujer que lo parió, crió y mimó. A aquella que –en la distancia– vibraba para sus adentros con los éxitos profesionales de su idolatrado primogénito.

Apenas unas horas antes de que todo ocurriera, él era el epicentro de su propia existencia, el rector único y absoluto de su propio destino. Ajeno al devenir humilde, cotidiano y felizmente conformista de sus progenitores, su vida transcurría (casi) en otro mundo; acelerada, al compás del inexorable, metódico y uniforme avance de las manecillas del reloj, convertido en su inseparable compañero vital. Pero aquella llamada telefónica a las cinco, a las

cinco en punto de la tarde (de trágica premonición taurino-lorquiana) lo cambió todo.

–Mamá ha sufrido un derrame cerebral. Se nos muere. Estamos en el hospital...

Eran las angustiosas palabras de su padre, quien no acertaba a comprender por qué la muerte cortejaba a su esposa, aún sin ‘edad de merecer’, en mitad de la cincuentena. Colgó el teléfono, miró por última vez su reloj, como quien despide a un viejo amigo, y salió apresuradamente de casa... dispuesto a volver al pasado.

Al llegar al hospital, los médicos le citaron a él y a los suyos en un cónclave familiar para anunciarles la más cruda realidad: Si su madre no despertaba en unas horas, no habría nada que hacer. Mientras su padre, sus dos hermanos menores y su cuñado se unían en un estremecedor llanto colectivo él se aisló, pensativo. E instantes después, en un arrebatado de impaciencia y desesperación, salió disparado hacia la discreta iglesia de una pequeña y angosta calle de Gracia. Allí solía acudir su madre para rezarle a San Judas Tadeo cuando quería hacerle una petición, siempre para su familia. “¿Qué haría ahora ella, si pudiese, para salir airosa de este trance? Sin lugar a dudas: rezarle a San Judas Tadeo. Pero como no podía, allí fue él en su lugar, con su agnosticismo a cuestas. Y le rezó cual si fuera su más fiel devoto; vaya si le rezó...

Las enérgicas pisadas de la enfermera de guardia cortaron súbitamente aquel silencio casi sepulcral. Se detuvo ante la entrada de la habitación, hizo un fugaz travelling visual a las cuatro camas y prosiguió su caminar marcial pasillo abajo, sin inmutarse. Él la miró de reojo y disculpó su indiferencia, consciente de que aquello

formaba parte del ritual diario de quienes, a fuerza de convivir con enfermos, han aprendido a implementar en su mente un ‘distanciamiento brechtiano’ de las desgracias ajenas, aunque –en lo emocional– siempre estén al lado de sus enfermas.

De nuevo se hizo el silencio, ya solo interrumpido esporádicamente por algún que otro desaforado ronquido que, fuera de tono, osaba romper la armónica sinfonía de enfermizos respirares. Miró de arriba abajo a su madre que seguía quieta, rígida, tal como la había encontrado a su llegada, antes de tomar el relevo familiar nocturno. Luego, clavó su mirada en el botellín de suero suspendido en la barra y se dejó llevar por su hipnotizador goteo. Sumergido en mil recuerdos, vinieron a su memoria, a modo de flashbacks, pasajes de un ayer casi olvidado en el que tomaban acomodo con precisa minuciosidad regañinas y alabanzas, alegrías y sinsabores, incompreensión, intolerancia... ¡basta!

Volvió a mirar a su madre, impertérritamente inmóvil, y –por primera vez en mucho tiempo– fue incapaz de contener el aluvión de lágrimas que pugnaban por aflorar al exterior y que, una tras otra, brotaban de sus enrojecidos ojos resbalando por unas mejillas aun poco curtidas por la edad. En esos instantes lo hubiese dado todo por devenir aquel príncipe de cuento de hadas capaz de despertar de su letargo a su ‘bella durmiente’ con un solo beso. Un beso de concordia, de reconciliación con el pasado...

Pese a no creer en cuentos, como sí creía en tantas otras cosas que más científicamente demostrables, lo intentó. Muy lentamente, sin apenas hacer ruido, se levantó de la silla, dio un par de pasos hacia delante, inclinó reverencialmente su cuerpo hasta percibir ese olor a ‘más allá’ que emana de los ‘elegidos’ y posó con inusual

suavidad sus labios sobre la frente de su madre, aún esperanzadoramente poco fría.

Tras esa voluntaria ofrenda, que ponía en tela de juicio su a veces mal empleado orgullo, comprobó la inutilidad de su gesto. Mamá seguía igual de rígida, con su respirar cansino y entrecortado, alimentada por el goteo lento pero constante del suero e incapaz de responder a aquel acto de contrición de su ‘hijo pródigo’, dispuesto más que nunca a limar viejas rencillas.

El tiempo, que desde la tarde anterior había dejado de tener importancia para él, jugaba esta vez en su contra. Los médicos habían pronosticado un desenlace fatal caso de que la enferma no reaccionara en veinticuatro horas. Y el plazo se iba consumiendo; minuto a minuto, segundo a segundo...

Pese a que daba vueltas y más vueltas a la situación, no acertaba a dar con la clave que pudiera desactivar esa especie de bomba de relojería que pendía, cual espada de Damocles, sobre su madre. Y en plena desesperación, llegó incluso a pellizcarse como si quisiera despertar de una vez por todas de una pesadilla que, poco a poco, iba cobrando irremediables tintes de realidad. “¿Por qué? ¿Por qué? ¿Por qué?...”

La noche agonizaba y a través de los amplios ventanales se intuía el despertar de un nuevo día que se le antojaba inútil, estúpido. El relevo familiar estaba al caer, casi a punto para certificar el último adiós a mamá. Una tras otra, las tres vecinas de habitación, bastante más mayores, iban poco a poco desperezándose. Todas... menos su madre, inmutablemente rígida. Se preguntó entonces si habría servido de algo aquella noche en

vela, aquel masoquista análisis de conciencia, aquel espíritu conciliador generado repentinamente a raíz de una simple pero terrible llamada telefónica...

Abatido, fue recogiendo sus pertenencias presto a abandonar su puesto. Por última vez miró de arriba abajo a su madre. Pero cuando tomó su mano diestra, una especie de escalofrío recorrió todo su cuerpo en décimas de segundo. Al alzar la vista, los ojos de ella se habían semiabierto y su boca esbozada una tenue sonrisa. Y él rompió a llorar.

(P.S. Ella tenía 55 años cuando sufrió el Ictus. Yo, 28. Se recuperó casi milagrosamente, sin apenas secuelas, y en diciembre cumplirá 91 años. El relato, real como la vida misma, va dedicado a ella)

No jugueu amb el menjar.

En Salvador havia comprat una de les dotze cases de la promoció de nous habitatges a les afores de Sant Galderic de Bonsaires. Excepte ell, les altres onze famílies que s'hi van instal·lar, aviat descobririen que no eren precisament bons els aires que s'hi respirava. També, varen entendre perquè aquelles cases costaven una tercera part d'unes molt similars a Sant Galderic de Dalt.

—Mireu, jo no sóc una persona que es rendeixi fàcilment. Vinc de la lluita sindical i he participats en centenars de conflictes, de lluites laborals i he fundat plataformes reivindicatives de tota mena. I en aquest cas penso lluitar fins a la victòria, com vaig fer a l'abocador de Can Brossa—Va dir en Salvador, al garatge de casa seva, on havia convocat a la resta de nouvinguts, que se'l miraven i l'escoltaven amb devoció, com si baixés directament del cel.

No baixava del cel, però a la terra en Salvador havia estat considerat un activista dels grans. Es podria dir que coneixia les barricades millor que el menjador de casa seva i les lluites estudiantils, on s'havia merescudament guanyat el sobrenom de Molotov, foren la seva particular universitat. Més tard, va gaudir de l'honor d'haver estat delegat sindical durant tota la seva vida professional, sense haver xafat mai una fàbrica.

—Salvador, senyor Salvador, Salva,...—tots alhora no, sis plau, va dir en Salvador amb autoritat i ofici. Farem un torn de paraules. Parla tu Maria.

—Si estenc els llençols a fóra després fan pudor.

—Jo vaig venir per respirar aire pur i ara, per culpa d'aquests porcs, tinc més asma que mai—va aconseguir dir en Vicenç amb un fil de veu.

—Ja veiem que eren molt barates però no pensàvem que a canvi hauríem de viure a l'infern, va exposar la senyora Roca, amb llàgrimes als ulls.

Un cop tothom hi havia dit la seva, en Salvador va concloure que no es podien quedar de braços plegats. Anirien a veure l'alcalde i l'acompanyaria en Vicenç. Es queixarien de la pudor que feia que a aquell poble no s'hi pogués viure.

—Mirin, compliré divuit anys com alcalde i mai ningú, fins avui, s'havia queixat de res semblant. Vostès, només fa unes setmanes que viuen aquí, però la resta de veïns hi han nascut. Fins i tot, hi ha famílies que fa segles que viuen aquí gaudint de l'aire que fa honor al nostre nom. No els hi discutiré que la indústria porcina, com totes les indústries, té algun tipus d'emissions atmosfèriques. Però les emissions de la nostra indústria són naturals i no són cap molèstia. Si els cinc-cents habitants de Sant Galderic de Bonsaires podem menjar és gràcies als cinquanta mil porcs que tenim.

L'alcalde, satisfet amb la contundència del seus arguments irrefutables, va voler acomiadar-los amb: —no es preocupin ja s'hi acostumaran.

—No, no m'hi acostumaré pas. Li ben asseguro que no permetre que aquests bon home que m'acompanya, en Vicenç, arribi un dia que ja no pugui respirar per culpa dels porcs. Jo vaig fer tancar l'abocador de Can Brossa, li va etzibar en Salvador amb la contundència pròpia d'un líder.

Després de l'Ajuntament, en Salvador acompanyat per en Vicenç, la prova vivent de la mala qualitat de l'aire que respiraven, va visitar a les múltiples Administracions implicades. Però totes els varen despatxar amb arguments similars: gràcies als porcs tenim un país capdavanter a nivell mundial en la producció càrnica. Per tant, els petits inconvenients que poguessin causar els hauríem d'acceptar com un mal menor. Una bona part del país menja gràcies als porcs.

En Salvador va estar dubtant si tornar a convocar els veïns, però no ho va fer. Calia passar a l'acció i amb aquella colla d'avis no es podria fer gran cosa, com a molt tallar la carretera de de Sant Galderic de Dalt. Ell estava per coses més contundents i definitives. Aleshores, va repassar els punts forts de la lluita de Can Brossa i veure quines similituds hi havia amb la guerra que tenia entre mans.

En Salvador també havia comprat, molt barata, una de les cases noves que s'havien construït al costat de l'abocador més gran del país. Després, va mobilitzar els veïns afectats per la pudor, les rates i les gavines. Varen pintar les sigles T C B que corresponien a les inicials de la plataforma "Tanquem Can Brossa" per tot arreu. La

lluïta va ser dura, però uns anys després, el Tribunal de Justícia va fer tancar l'abocador.

Era pràcticament el mateix cas només que l'enemic era més poderós. Per tant, calia actuar amb maneres més expeditives. En Salvador havia aconseguit reclutar activistes procedents dels sectors més radicals dels moviments animalista, porc zero i anti-carnívors en acció. Aquesta vegada no varen crear una plataforma sinó una organització clandestina.

Poques setmanes després, varen aparèixer pintades les sigles F A P a les granges, als ponts sobre les carreteres, a les parets mitjaneres, a la façana de l'Església, a l'Ajuntament i a la casa de l'alcalde de Sant Galderic de Bonsaires.

A l'alcalde se li va pujar la mosca al nas. Semblava que anaven seriosament i no sabia quin era l'objectiu ni quin seria el proper pas d'aquells que feien les pintades. Davant d'una situació tant incerta, va decidir convocar a l'Ajuntament tots els veïns, excepte als nouvinguts.

—Tothom deu haver vist les nombroses pintades amb les lletres F A P. No sé que signifiquen però em temo que no és res de bo. I m'atreviria a dir que és cosa dels nouvinguts ajudats per algú més. Des de que van venir, ja deu fer un any, no han parat de queixar-se. Diuen que aquest poble no s'hi pot viure per culpa de la pudor que fan els porcs.

—Pudor? Què s'han cregut? Qui son aquests? Què han vingut a fer aquests pixapins? Juguen amb el nostre menjar i això és sagrat— Va dir amb contundència el tinent d'alcalde, tot destapant una explosió d'aplaudiments i d'insults dels nombrosos assistents cap als nouvinguts.

—Jo penso que les lletres son les sigles de "Famílies Afectades per la Pudor" va intervenir la mestra, amb aire conciliador. Doncs ella, quan va anar a viure al poble, va patir en silenci la pudor fins que s'hi va acostumar.

—Què diuen els mossos? va preguntar un veí.

—Com la nostre mestra també creuen que és un moviment pacífic, tot i que els vigilen de prop.

Finalment, i després d'escoltar totes les intervencions, l'il·lustríssim senyor alcalde va concloure que fossin qui fossin i fessin el que fessin, mai podrien afectar el *modus vivendi* del poble.

A l'altra banda, les coses es movien ràpid. En una reunió secreta del moviment, es va decidir actuar: obririen la granja més propera a la urbanització dels nouvinguts i la que més molèsties els hi causava.

Els mossos varen informar a l'alcalde que tenien indicis que el proper diumenge a les sis de la matinada el FAP, sigles que corresponien a Front d'Alliberament Porcí, pensava engegar els porcs de la granja del tinent d'alcalde— No patiu alcalde. No cal que vinguin els mossos. Els porcs es saben defensar tots sols, jo i el meu fill els estarem esperant. — va dir enigmàticament el número dos.

A la vigília d'aquell diumenge, el Barça va guanyar a l'equip blanc per golejada. El tinent d'alcalde i el seu fill ho van celebrar fins molt tard.

—Pare, és ja molt tard, hem d'anar a donar menjar als porcs.

—No fill, avui no hi anirem. Demà tindran més gana.

Des de bon matí del dia D, en Salvador contemplava, des d'una finestra de casa seva, la casa més propera a la granja, com els porcs n'anaven sortint a poc a poc i formaven una gran taca blanca, que de mica en mica s'anava fent grossa i es movia lentament.

Sens dubte, l'acció havia estat un èxit. A partir d'ara tot seria bufar i fer ampolles. la granja alliberada quedaria arruïnada i hauria de tancar. Després en vindria un altre i un altre. I la història de Can Brossa es repetiria. Es vendria la casa, que havia comprat per quatre duros, a un preu d'escàndol.

Eufòric, va baixar a esmorzar al jardí que estava esplèndid- pa amb tomàquet, botifarres i un porró de vi de la terra-. L'abril s'acabava i la flor s'imposava sobre el verd de les fulles dels arbres i de la gespa, que en Vicenç li havia tallat, de franc. En Salvador va

pensar que no havia tocat mai res del jardí, ni tampoc fins aquell diumenge, n'havia gaudit— per culpa de la pudor—es va auto-justificar. Va respirar profundament l'aire fresc i net. Potser l'alliberament ja feia efectes. Silenci, només un murmurí, com si una professó immensa de ioguis cantés *l'om*. De sobte, dos mil porcs afamats, havien rodejat casa seva, entraven al jardí i el devoraven. Va intentar fugir, però els porcs son omnívors i si estant afamats molt voraços.

“La cursa Inacabada”

Quan en Marc Soler va arribar a l'escola *El Pi Verd* com a nou director, les expectatives eren altes. Amb 38 anys, era jove, ple d'energia, amb un currículum brillant que incloïa diversos màsters en educació, pedagogia moderna i lideratge, a més de tenir una trajectòria com a corredor aficionat que s'havia convertit en una part essencial de la seva identitat. La seva passió per córrer estava present en tot el que feia; veia la vida, la feina i l'educació com una cursa contínua cap a l'excel·lència. Era conegut entre els seus coneguts com el “llamp”, sempre en moviment, sempre disposat a superar-se.

Quan va entrar a *El Pi Verd*, en Marc ja tenia un pla claríssim: modernitzar l'escola. Les seves idees eren noves, atrevides i, segons ell, absolutament necessàries per posar el centre al capdavant del sistema educatiu. Creia fermament que els mètodes tradicionals estaven obsolets i que, per donar als alumnes una educació del segle XXI, calia transformar-ho tot des de la base.

Quan va arribar, el claustre de *El Pi Verd* el va rebre amb una barreja d'entusiasme i recel. La majoria dels mestres havien treballat allà durant dècades. La Dolors, la mestra de llengua catalana, feia més de trenta anys treballant al centre, i era respectada per tothom. Al poble tothom la saludava pel carrer i desitjaven que els menuts de la família la tinguessin com a mestra. En Joan, el cap d'estudis, un home de gairebé seixanta anys amb una paciència infinita, coneixia cada racó de l'escola i cada família dels alumnes. Sempre estava al cas de les necessitats de cadascú més enllà dels aprenentatges. La Núria, la psicopedagoga, tenia una capacitat especial per detectar problemes emocionals en els alumnes que ningú més era capaç de veure. Gràcies a ella l'Escola havia anat evolucionant recollint el bo de la seva història i fent passos segurs vers el futur. Però en Marc, des de bon començament, convençut que la seva formació moderna el situava per sobre de tot, els veia com a obstacles en lloc d'aliats.

Des del primer dia, va començar a introduir canvis radicals. Va implementar un nou sistema d'aprenentatge basat en projectes on els alumnes eren lliures d'escollir què estudiar, en lloc de seguir un currículum fix. Va eliminar les proves escrites i va proposar una avaluació contínua basada en l'autoavaluació dels mateixos alumnes. També va introduir la “pluja d'idees mòbil”, un sistema on els alumnes havien de fer reunions a peu dret i en moviment constant, com si fos una cursa.

—Els nens han d'estar actius! —proclamava en Marc amb entusiasme—. El cervell funciona millor quan el cos es mou! Si podem córrer mentre pensem, serem més creatius i eficients.

Per a molts mestres, aquests canvis van ser un xoc. La Dolors, que sempre havia cregut en la importància de les bases sòlides i les habilitats de lectoescriptura, va intentar explicar a en Marc que aquests mètodes podrien no funcionar amb tots els alumnes, especialment aquells que tenien més dificultats per concentrar-se.

—Marc, no tots els nens poden seguir aquest ritme. Alguns necessiten més suport, més estructura. No podem suposar que tots volen o poden córrer, ni literalment ni metafòricament. —li va dir un dia, després d'una reunió del claustre.

—Amb tot el respecte, Dolors —va respondre en Marc amb un somriure impacient—, això és el passat. Hem d'estar preparats per competir en un món que no para de moure's. Si no els preparem per adaptar-se ràpidament, estem fallant-los. L'escola ha de ser una pista d'entrenament per a la vida real.

Però els mestres veterans com la Dolors, en Joan i la Núria sabien que l'educació no era una cursa de velocitat. Era una cursa de fons, on la paciència, el suport emocional i l'equilibri entre teoria i pràctica eren claus per assegurar que cada alumne arribés a la meta. No es tractava només de rendiment ni d'innovació constant. Però en Marc estava convençut que calia una revolució, i no estava disposat escoltar-los.

Amb el pas dels mesos, els efectes dels canvis d'en Marc van començar a manifestar-se. Al principi, els alumnes semblaven entusiasmats amb la nova llibertat que se'ls donava. Però aviat, el caos va començar a instal·lar-se. Sense una estructura clara, molts alumnes es perdien en les seves pròpies eleccions. Les classes de la Dolors es van convertir en un desgavell, amb nens que no sabien per on començar. En Joan, el cap d'estudis, va començar a notar un increment en els problemes disciplinaris.

—Els alumnes no saben què fer amb tanta llibertat —va advertir en Joan en una reunió—. Necessiten límits, estructures clares. Alguns d'ells ni tan sols entenen què volen o necessiten aprendre. Els estem perdent.

Però en Marc, com sempre, va restar importància a les advertències dels seus col·legues.

—Això és només el procés d'adaptació. La innovació sempre genera resistència al principi, però els resultats arribaran. He vist com funciona a altres escoles modernes de Finlàndia i de l'oest dels Estats Units és una qüestió de temps.

Mentrestant, els pares van començar a expressar les seves preocupacions. Alguns trobaven que els seus fills estaven desmotivats o que, directament, no aprenien les bases essencials. Però en Marc, fidel a la seva visió, va ignorar les queixes. En lloc d'això, va convocar una reunió amb els pares on els va parlar d'un futur "gloriós" per a l'escola i de com els seus fills serien pioners en un nou model educatiu.

—No us preocupeu pels petits contratemps. Els vostres fills estaran preparats per afrontar el món amb una mentalitat flexible i oberta. Això és el que realment importa! —va proclamar amb la seguretat d'un atleta que està convençut de la seva victòria.

Però el problema no era només pedagògic. En Marc es va anar distanciant del claustre, especialment dels mestres més experimentats, que es veien desbordats pels canvis. La seva tendència a imposar idees sense consultar o dialogar va generar tensions creixents. Les reunions de claustre es van convertir en camps de batalla, amb els mestres veterans expressant el seu descontentament mentre en Marc, obstinat, continuava corrent cap a la seva meta.

Un dia, la Dolors no va poder més.

—Marc, no ens estàs escoltant! Fa dècades treballant aquí. Sabem què funciona i què no. Aquestes noves metodologies no estan donant resultats, i els alumnes comencen a fracassar.

—Fracassar? —va respondre ell, visiblement irritat—. Això és una paraula del passat. El fracàs no existeix. És només un pas cap a l'èxit. Si no arrisquem, no avançarem mai.

Però els mestres ja havien arribat al límit de la seva paciència.

Els mesos següents, l'escola va entrar en una espiral de caos. Els resultats acadèmics van baixar dràsticament, i els pares van començar a plantejar-se si havien de retirar els seus fills de l'escola. La tensió entre en Marc i els mestres veterans es va fer insuportable. Fins i tot alguns dels mestres més joves, que al principi havien fet costat a les seves idees, van començar a dubtar. La falta d'estructura i el desordre estaven minant l'ambient educatiu.

Un matí, en Marc va arribar a l'escola i va trobar la Dolors, en Joan i la Núria esperant-lo al despatx. La seva paciència s'havia acabat.

—Marc, no podem continuar així. Això no està funcionant i ho saps. Si no rectifiques, aquest centre caurà. —va dir en Joan, amb una calma que només donen els anys d'experiència.

En Marc els va mirar, ofès.

—Estic intentant salvar aquesta escola de la mediocritat! Vosaltres només voleu mantenir-vos en el passat.

Però abans que pogués continuar, la porta es va obrir. Era un representant de la Inspecció d'Educació. Els pares havien fet arribar les seves queixes més amunt.

—Senyor Soler —va dir amb una veu freda—, després de revisar la situació, hem decidit que és necessari un canvi de direcció. A partir d'avui, queda destituït com a director de l'escola.

L'equip de l'escola va quedar corprès per aquesta resolució contundent, però van veure clar que havien de canviar molts plantejaments si no volien quedar-se enrere. Ho farien compassadament amb l'ajut de tots i recollint la veu de l'experiència.

Així doncs, la cursa d'en Marc a l'escola es va acabar sobtadament. No havia entès que l'educació no és una carrera solitària ni un esprint, sinó un esforç col·lectiu on cal escoltar, compartir i aprendre dels altres. I en la seva obsessió per córrer més de pressa que ningú, havia perdut el que realment importava, la capacitat de facilitar una veritable comunitat d'aprenentatge. Ell seguia corrent, com en les curses on participava cada cap de setmana, sense mirar ningú i només amb l'objectiu d'arribar al final i fer-se un autoretrat amb el seu mòbil d'última generació deixant constància d'un narcisisme desbordant i d'una manca d'empatia aclaparadora.

Amb el pas dels anys, en Marc Soler va voler repetir la seva idea accelerada dels canvis a diverses escoles. Ara bé, el seu cos ja no li permetia participar a les curses com quan era jove. D'aquell passat esportiu i inconscient només li quedaven els autoretrats a la memòria del mòbil que l'emmirallaven recordant-li que la vida li havia passat pel davant ben de pressa tal com les curses on havia participat. La seva vida havia estat una cursa inacabada tot pensant que el cervell funciona millor quan el cos es mou.

PAPELERA DE RECICLAJE

Son las nueve de la mañana. Intento conocer la actualidad a través de las noticias, tomo una taza de café de forma apurada. Me siento muy motivado e intento recordar las ideas que a lo largo de la noche me han hecho cavilar sobre lo que puedo incorporar a los talleres que llevo días preparando. Abro el ordenador, voy al buscador de internet y sigo buscando en video a los especialistas mundiales más reconocidos que hay sobre el tema que estoy desarrollando para incorporarlos en la presentación.

Estoy tan absorto que me hablan y solo oigo ruidos, incluso me niego a hacer algún ejercicio físico que siempre me han recomendado. Solo me importa seguir aprendiendo y trabajando. Es una extensión de lo que he estado haciendo toda mi vida. Y no sé actuar de otra forma, ya que siempre he renunciado a alimentar otras áreas por entender que era de alguna forma perder el tiempo.

Tras varios meses de estar centrado durante todas las horas del día en preparar los talleres, de miles de correcciones por el empeño de la perfección, ya está todo preparado y listo. Tengo que reconocer que algunos temas fueron un poco agotadores, pero no por ello cansado. Para un curso de neuromarketing de ochenta horas, por ejemplo, preparé tres mil doscientas filminas.

Puede parecer que todo ese trabajo era innecesario, pero es que a mí siempre me ha parecido que muchas de las presentaciones que se suelen preparar para cualquier tipo de actividad se han vuelto un fracaso, ya que están llenas de texto y datos que no conectan con la audiencia, no seducen ni llegan a atrapar la atención porque son aburridas, no resultan memorables porque son iguales a otras y desfilan ante nuestros sentidos sin dejar huella.

Por eso, para mis conferencias o talleres no quería hacer lo que, a buen seguro, requería mucha menos inversión de tiempo, que es que al estar ya próximos a la fecha en la que necesitase la presentación, abalanzarme sobre la computadora, buscar como loco el tema. Abrir el PowerPoint, atiborrarlo de texto y para llenar algún hueco, buscar en internet alguna foto “guay” y pegarla.

La experiencia me ha demostrado que las presentaciones deben ser mucho más visuales. Hay que recordar que la vista es el sentido más predominante. Que deben tener muy poco texto porque corresponde al orador ir contando, no estar leyendo de la misma pantalla. Estos conceptos son los causantes de invertir tantas horas en la preparación.

En este punto ya hemos llegado al acierto de que estoy jubilado. Mi retiro, por edad que no por actividad, llegó tras más de cincuenta años trabajando. En aquella época, los jóvenes que no procedíamos de una familia acomodada, legalmente podíamos

iniciar nuestra incorporación laboral a los catorce años. Existía lo que se conocía como la figura del aprendiz.

Se trataba de una formación profesional práctica diaria para adquirir experiencia suficiente de un oficio o desarrollar un trabajo determinado y de esa forma, por las circunstancias económicas necesarias, estábamos obligados a llegar a formar parte del mundo profesional en el menor tiempo posible y así poder contribuir en el seno familiar con una aportación económica.

En esa época los saberes se enmarcaban en los estudios primarios de obligado cumplimiento. Y como mis progenitores no podían cubrir los gastos que conllevaban los estudios superiores, cuando ya dispuse de un salario que se correspondía a un profesional, una parte del salario del trabajo diurno pude destinar a seguir con estudios nocturnos que me permitiesen alcanzar los objetivos que en la vida me había imaginado.

Durante todo el tiempo siempre fui un vagabundo con corbata de seda que, lamentablemente, viví para trabajar y en escasas y puntuales ocasiones conseguí trabajar para vivir. Para lograr las metas propuestas, durante ese medio siglo laboral, trabajé y estudié sin cesar, lo que me impidió esforzarme en desarrollar otras actividades de carácter personal. Solo el constante trabajo atenuaba el conflicto que nunca desentrañé de saber cómo se conseguía eso que simplísimamente llamamos felicidad.

Es por eso que, en ese contexto, al poco tiempo de estar viendo cómo aprovechar el tiempo libre que me ofrecía la jubilación y buscando una actividad que me ayudase a mantenerme activo, identifiqué veinticinco temas para ofrecer en talleres y cursos, para así aprovechar lo que a lo largo de los años pude aprender. Así que mi pretensión era seguir sintiéndome útil haciendo lo único que sabía hacer. Y el enfoque que se me ocurrió fue preparar talleres o cursos donde podía aprovechar mi experiencia acumulada. Empecé a preparar temas sobre aspectos de actualización profesional que creí podían interesar y que formaban parte de mi fondo de preparación académica, así como de mis muchos años en la implementación de los temas que quería abordar en los cursos a ofrecer.

Ya con todo el material necesario preparado, empecé a buscar a quién ofrecérselo. Con ese objetivo fui a tomar un café con un responsable de una entidad que ofrece formación, que llegué a conocer en un evento. Le comento mi proyecto de dar talleres y cursos, le presento los temas que puedo desarrollar.

Quedamos en que revisaría las posibilidades. Pero las fechas en el calendario van pasando y no hay respuesta.

Pero no tuve en cuenta una terrible realidad que no había contemplado. Hay edadismo. Mucha discriminación durante los procesos de contratación debido a prejuicios y estereotipos que sobre la edad tienen los encargados de reclutar personal. Ya no digamos de alguien que alcanzó la jubilación.

Manel Fernández, profesor de Economía y Empresa de la universidad online (UOC), afirma: *“hemos vivido mucho tiempo pensando que el mejor camino de los mayores es que dejen de trabajar, creando estereotipos que nos han llevado a pensar que el valor profesional se va perdiendo con la edad, que los mayores no tienen capacidad de aprender, que su energía ya no es suficiente en un mundo de continuos cambios o simplemente pensado de forma discriminatoria que los mayores son frágiles”*.

Hemos llegado a tal punto que la Organización Mundial de la Salud (OMS) reconoce ya la discriminación por edad como un problema al mismo nivel que las diferencias por sexo o raza.

En mi caso no ha sido diferente. La casi totalidad de instituciones a las que llegaba a ofrecer seminarios de atención de alta calidad al cliente para fidelizarlos, o estrategias de marketing emocional para vender más, aunque no me lo exponían explícitamente, todo demostraba que no era por los temas, de necesaria actualidad para negocios o emprendedores o por la inversión, ya que yo solicitaba una remuneración incluso por debajo del umbral habitual, ni por mi supuesta capacidad, puesto que las numerosas certificaciones internacionales en esos temas me avalan, sino que preponderaba la edad. Y, claro, ¿qué estimarían y percibirían los posibles alumnos?, teniendo a un profesor de tan avanzada edad. Y no es una exageración plantearse que pueda existir esa interpelación.

Para muestra un botón, uno de los responsables con los que tomé contacto para ofrecerles la posibilidad de los talleres, al final por mi insistencia se sinceró y me contó que se encontró con un alto dirigente de una institución cuya finalidad es la promoción de los intereses del comercio, la industria y los servicios y le comento mi interés. Reproduzco el diálogo que se dio tal como me lo trasladaron: conocido *“ha venido un profesional que sabe mucho, ha sido asesor de grandes corporaciones y se nos ha ofrecido, ya que está jubilado, a dar talleres”*, el dirigente *¡jubilado!* *“No lo aceptes, será un fracaso ¿quién quiere una persona mayor como profesor?”*

Todos los ejecutivos que piensan de esa forma y que no valoran la experiencia de las personas mayores, deberían ver la película “Pasante de Moda” en la que la actriz Anna Hathaway interpreta a una joven dueña de un exitoso negocio online dedicado a la moda quien acepta a regañadientes que la compañía contrate, como parte de un programa laboral, a un hombre de setenta años como becario senior, interpretado

por Robert De Niro. Poco a poco y a medida que avanza la película, la protagonista se va dando cuenta de lo indispensable que puede volverse para la empresa aprovechar la experiencia de un senior.

El tópico típico del rendimiento parece establecer que mientras más edad tenga la persona, mayores dificultades de adaptación tendremos. Pero es del todo equivocado adjudicar que las personas mayores somos un obstáculo en vez de aliados. Llegar a la edad que tenemos nos ha acostumbrado a cambios toda nuestra vida, sin ir más lejos el salto del papel a lo virtual. Yo tuve que pasar de pedir una llamada de larga distancia a una operadora a saber hacer videollamadas grupales a cualquier punto

del hemisferio. Para mis presentaciones, de usar un retroproyector con transparencias de acetato a diseñar filminas en PowerPoint. De perforar tarjetas para computar datos a manejar megabytes en mi teléfono.

La palabra experiencia, de la voz latina *experientia* de donde provienen nuestras palabras “pericia” y “experimento” viene a significar que la persona es muy experimentada y que puede aportar lo que lamentablemente no pueden aportar los jóvenes, que es la experiencia, preparación y conocimiento de casi todo lo que tiene por delante.

Es un despropósito que se esté menospreciando todo ese talento, esa experiencia y ese conocimiento del mercado.

A tenor de lo que sucede laboralmente llegados a una edad, no cabe duda de que el valor que pudiese aportar el conocimiento adquirido tiene, como los electrodomésticos, obsolescencia. La edad conlleva una larga y completa experiencia que no debería desaprovecharse en ninguna de las múltiples formas que existen. ¿Cómo romper ese estigma? Esta es una de las claves para despejar.

Mientras, yo, a mis setenta y un años, de momento todo el trabajo realizado en la preparación de los talleres y cursos están guardados en una carpeta en mi ordenador y de seguir en la misma situación mucho me temo que algún día más cercano que lejano los tenga que enviar a la papelera y darle clic al botón de vaciado y reciclaje.

###

Carta para Josep.

Apreciado Josep,

Durante esta semana me he visto con seniors de diferentes profesiones. Hemos comentado problemas existentes en nuestra ciudad. Creemos que la comunidad senior a través de la Intercolegial podría promover grupos de trabajo para analizarlos, sacar conclusiones que puedan ser de utilidad a los dirigentes políticos. A continuación recojo las opiniones manifestadas.

Lunes

-- El desayuno ya está listo sólo faltaba el pan que has ido a comprar. ¡Sí que has tardado! --Dice mi esposa.
-- Si, te cuento. Otra vez ha ocurrido un atropello en el paso de peatones. A un señor que llevaban en silla de ruedas. Una bicicleta eléctrica, conducida por un joven que dijo que iba al trabajo, venía por el carril bici, chocó con la silla y esta cayó al suelo. Se temió lo peor. Todo el mundo se apresuró a ayudarlo y a recriminar al joven el atropello. Él cual dijo que no le vio, tenía su semáforo intermitente, creía que podía pasar. Levantamos la silla. Un peatón que era sanitario, le atendió, le movió los brazos y las piernas, las podía mover. Le hizo una serie de preguntas, llegó a la conclusión de que no tenía nada roto. La señora que empujaba la silla estaba llorando. Decía que los hijos del señor pensarían que era culpa suya. Se les ofreció llamar a una ambulancia, el señor dolorido quiso regresar a casa. A la cuidadora, varios vecinos le ofrecimos nuestros teléfonos para explicarle a la familia como había sido. No fue preciso, por suerte, una pareja de mossos se personaron. Atendieron al lesionado. El conductor les manifestó que no lo vio, lo impedía las motos aparcadas. Es cierto, hay una fila de motos aparcadas entre la acera de la calle donde circulan los coches en sentido descendente y el carril bici donde circulan en sentido ascendente. No se entiende que en un paso de peatones, de una calle de dirección única, muy transitada, cuyo semáforo es de corta duración, exista un semáforo intermitente para el carril bici antes del paso de peatones, en vez de un rojo.

-- ¿Había gente?

-- Si, bastante, no veas lo que decían. Estaban indignados.

-- ¿Qué decían?

-- A quién se le ocurre poner en el paso de peatones un semáforo para el carril bici en ambar, cuando está verde para los peatones. Los políticos no se dedican a solucionar los problemas de la gente y menos de peatones, que no patean las calles pues van en coches oficiales. Se preocupan de poner como asesores a familiares y amigos, no a buenos técnicos. Y muchas más cosas. Te lo cuento con palabras suaves, pero los comentarios eran expresados con rabia y con palabras gruesas.

-- Bueno, ve con cuidado en ese paso de peatones. Me viene la imagen el atropello del invidente atravesando el paso de peatones en verde.

-- Sí, no te preocupes. Soy consciente de que un atropello a nuestra edad podría tener graves consecuencias.

Martes

Paseando con José, economista, le cuento el accidente ocurrido ayer, con todo lujo de detalles. Reproduciendo literalmente los gruesos comentarios de la gente. Antonio – me dice José- me sorprende, lo ingenuo que eres a tu edad. El ejercicio del poder es para conseguir vivir bien, no para solucionar problemitas de la gente de a pie.

Al pasar delante de unas papeleras donde hace unos meses habían pegado una pegatina que decía “*No tirar colillas al suelo*”. José comenta que esto es una acción fácil de hacer: se encarga el texto a algún conocido, a otro la impresión, solo hace falta pegarlos. Para el político el tema ya está solucionado, eficacia nula, coste innecesario. Luego se fija en una rejilla del alcantarillado de la calle, señala la placa de hierro en la acera, con la inscripción “*No tire el cigarrillo, contamina y puede llegar al mar*”. Con una sonrisa dice, más de lo mismo.

Pienso en el accidente del día anterior, resuena en mi mente algunos comentarios, en concreto el de que los políticos que no tiene interés en abordar los problemas pequeños. Pienso que es una muestra de poca responsabilidad de la función pública.

-- ¿Qué piensas Antonio?

-- Nada, que quizá tengas razón. Que lo único efectivo para la concienciación ciudadana sea la educación.

-- Sí, pero eso requiere trabajo y no es vistoso.

Pasamos delante de una marquesina de bus, allí una señora sentada en el banco está fumando, el suelo lleno de colillas, que otros fumadores tiraron antes de entrar al bus. A veces hay señoras con bebés o está lloviendo y tienes que usar la marquesina. José me dice ¿Qué haces? Le dices a esa señora que no es el lugar idóneo para fumar. No puedes. Te dirá que no está prohibido, que hace lo que quiere, que quién soy yo para decirle nada. Tiene razón. No es función del ciudadano el formar a personas incívicas o con poca responsabilidad social. Lo mejor es pasar.

Pasamos por delante de una biblioteca, lugar de cultura. En la entrada personas fumando. El suelo lleno de colillas. Es una batalla perdida reducir las numerosas chimeneas andantes. Poderoso caballero es la industria tabaquera, creadora de hábitos perniciosos para la salud y para la economía doméstica. Le repregunto a José ¿No es contradictorio y cómico que se prohíba fumar dentro de los establecimientos y en cambio se permita que la ciudad se convierta en un cenicero? No dice nada, se ríe, me mira, me dice el jueves me reúno otros seniors ¿Por qué no vienes?

Miércoles

Decidimos realizar la compra semanal, ir a la farmacia, al banco, a supermercados. Iniciamos por la farmacia por estar más cerca, luego al banco para sacar un algo de efectivo. Lo hacemos siempre en los cajeros de dentro de la oficina; parece que se han dado casos de *skimming*, en algunos cajeros fuera de las oficinas. Además fuera la persona, está más expuesta al tirón y robo del efectivo. Parece que la estafa y el robo se han convertido en algo habitual, al no tener un castigo adecuado. Lo que produce perjuicio económico, miedo e inseguridad empeorando la calidad de vida.

Estando haciendo cola en el cajero sonó el móvil. Es un teléfono desconocido. Cuando estamos en casa le dejamos sonar, después miramos en Google para saber qué teléfono es, casi siempre son de los que están denunciados. Lo bloqueamos, lo ponemos en la lista de spam. Mi esposa tiene bloqueados más de cien. Le saco la voz, lo dejó sonar hasta que se canse. Pienso ¿no se podría legislar imponiendo multas severas? ¿No podría la administración habilitar una sección donde los de ciudadanos pudiesen denunciarlos? ¿Con la tecnología actual no se podrían bloquear una vez denunciados? Todo esto crea inquietud.

En el cajero hay un señor muy mayor, anda con dificultad, hace la operación con dificultad. Me pregunto ¿si ese señor no tiene hijos o familiares que puedan hacer esa operación por él? Se evitaría inquietud, miedo, se le daría seguridad. Me pregunto ¿cuánta soledad y vulnerabilidad existe en las personas mayores? Estos pensamientos que voy haciendo no los comento con mi esposa, son temas que le preocupan y le afectan. Serán temas a comentar el jueves con los amigos de José.

En el supermercado me maravilla la gran cantidad de productos que hay, que nunca he comprado. Compramos los productos de la lista previamente confeccionada, mirando la fecha de caducidad. Al ir a comprar una tableta de chocolate, por el tacto detecto hueco, es como si hubiesen retirado una porción del mismo. Me pregunto ¿cuánto hurto se produce, en artículos que no son de primera necesidad?

Jueves.

En la cafetería, José me presenta a sus amigos seniors Paco abogado, Quim médico, Julia Socióloga y Psicóloga; falta Josep, ingeniero, que no ha podido venir. Me dice les ha informado de lo hablado. Que comparten la necesidad de intentar hacer que la ciudad sea un lugar mejor. Entre ellos han hablado de otros temas. Cada uno expone lo que mejoraría la convivencia en la ciudad. Pues el colectivo senior reúne un gran potencial de conocimientos, experiencias y algo de tiempo para dar. Somos una generación privilegiada, hemos vivido con seguridad, en un periodo de progreso continuado.

Paco piensa que la responsabilidad es de los legisladores, que van, como siempre a paso de tortuga; en un momento en que los cambios sociales se producen a gran velocidad. Las normas deberían adaptar con más rapidez. Pero falta interés en adaptarse en lo relativo a la mejora de la convivencia. Enumera unos ejemplos relativos al móvil, bicicletas y patines eléctricos. Dice que el *robo de un móvil* se castiga como un simple objeto material ¿Qué valor se le asigna? En la actualidad un móvil es la recopilación de la intimidad, la historia, la agenda, las fotos, el correo personal y muchas cosas más. ¿Qué valor tiene y quien lo determina? Los perjuicios materiales y psicológicos pueden ser cuantiosos. Bicicletas y patines eléctricos son un vehículo que puede producir daños a personas ¿No deberían tener matrícula y seguro obligatorio de responsabilidad? ¿No se debería prohibir circular por pasos de peatones y por aceras estrechas? ¿A quién corresponde legislar, al Estado, a las CCAA o al municipio?

Qim tiene la idea de la sociedad debería funcionar como el cuerpo humano. Todos los órganos son necesarios, todos están interrelacionados, si todos funcionan bien el cuerpo funciona bien, pero si alguno funciona mal, repercute en el resto y el cuerpo se resiente, se dice que se está enfermo, que tiene mala salud. Se debe de actuar para corregir o mitigar la disfunción. En una sociedad existen unas normas adecuadas al buen funcionamiento, que todo el mundo debería conocer y respetar. Una vez acordadas deben hacerse cumplir, a los infractores castigar adecuadamente. De no ser así la sociedad enfermaría y nos afecta a todos como miembros de la misma. La buena salud de la sociedad produce armonía que influye en la calidad de vida.

Julia tiene un perro que saca a pasear cada día, lleva bolsas para recoger la caca y una botella de agua para limpiar el pipi. Dice que el perro debe ser educado para su socialización, cosa que ignora gran parte de propietarios, pues le ven como una cosa más de su propiedad, no como un ser vivo, sintiente. No entiende que se les deje solos varios días en casa o atados a la entrada de un supermercado mientras hacen la compra, que vayan atados a la bicicleta que conduce su dueño a su ritmo, que se les arrastre con fuerza cuando son viejos. Estas acciones y otras en la regulación actual es maltrato animal. ¿Se plantea como se puede evitar ese maltrato animal? No comprende que los dueños no respeten las aceras al no recoger las cacas o ir con varios perros tapando la calle mientras hablan con el móvil y otras acciones incívicas. Piensa que los dueños tienen el deber de educarlos, cuidarlos y protegerlos.

José se lamenta de que Josep, que vive fuera de la ciudad, no pueda asistir, ha ocupado puestos de dirección, sabe cómo se podrían canalizar las capacidades de los seniors para desarrollar estos temas para mejorar la convivencia. Todos coinciden que es el hombre idóneo para llevar a la intersectorial senior estas inquietudes para mejorar la convivencia en nuestra ciudad. Me proponen que le mande una carta resumiendo lo hablado en la semana.

Viernes.

Aceptada la propuesta encomendada por los seniors, recojo en esta carta, lo comentado, para que canalices el potencial senior en la búsqueda de soluciones a estos problemas de convivencia, proponiendo a la Comisión Intersectorial grupos de trabajo encaminados a mejorar y hacer nuestra ciudad más amigable.

Saludos,

Antonio Corti
Senior filósofo

EL DESTÍ DELS DINOSAURES

L'ascensor de casa, de cop i volta, es va quedar sense llum. Les dues vam fer un crit que ens va sortir de dins, amb l'alè que surt del fons dels pulmons! A l'escala tampoc n'hi havia! La sorpresa va fer agafar-nos de les mans en quedar-nos parades entre dos pisos, podíem veure una mínima claror que entrava per la finestra de l'escala que dona al celobert i es filtrava per la petita finestra de l'ascensor.

No hi havia escapatòria, sort que la meva veïna, la Marta, és molt trempada i jo tranquil·la, i vam pensar que seria una bona excusa per poder xerrar, com quan, de vegades comencem a fer-ho amb la porta oberta i escoltem com algun veí comença a colpejar la porta des del pis on estigui, per cridar-nos l'atenció.

—Marta, has llegit el diari? Diuen que amb tota aquesta resposta bèl·lica del Govern Israelità a Gaza, hi ha Palestins que emigren a Síria fugint de les massacres. I cada vegada pitjor! Què es poden trobar allà? Saps on paren les famílies dels sirians que van viure uns mesos a la nostra escala?

Em va respondre que no sabia res d'ells en l'actualitat. Llavors, tot seguit, va començar a explicar-me que havien coincidit una vegada en una conferència a l'Associació de veïns del barri, quan encara vivien a Barcelona i que el pare, anomenat Turki, va comentar al públic com havien sortit del seu país, i els motius que els havia portat a fer-ho.

—Recordes, Anna, que per 2011 a Síria va sorgir un aixecament contra el Govern de Bashar al-Assad? Des de llavors, moltes famílies sirianes al llarg d'aquest temps van emprendre la fugida del seu país per evitar la mort. Hi havia pobles on no quedava pràcticament ningú, perquè van ser destruïts per míssils. El Turki va explicar que fa cinc anys, empesos per la família, ell i la seva dona Yasmin, tots dos mestres, joves i acomodats, van decidir fugir d'Alep, nord-oest de Síria, amb les seves dues filles, la Nura i la Tasmin, i el seu fill Ahmed. El destí era Adana, sud-est de Turquia, on tenien amics i esperaven trobar el seu suport i ajudes del Govern Turc.

Arribat aquest punt del relat, la llum de l'escala va tornar, però l'ascensor continuava bloquejat. Una veïna del replà, de vuitanta anys, ens va venir a veure i dir que el servei tècnic arribaria aviat. Vam sentir que el seu marit la cridava amoïnat “que passa a l'escala”. Semblava malhumorat, ens vam creure que ella es disculpava aixecant les espatlles, com qui diu “que hi farem”. Li vam donar les gràcies i la Marta va continuar amb l'explicació.

—Van sortir en cotxe, agafant l'imprescindible. Dir adeu a la casa els va enfonsar, igual que moltes de les cases del poble que estaven ensorrades, deixaven tota la vida, les il·lusions i la seva història, notant com si una mà els estigués prement el cor, però havien decidit marxar i ara no podien tornar enrere. Dins el cotxe l'Ahmed de set anys, els preguntava pels seus amics. Uns ja no hi eren, altres havien marxat i ell patia pels que deixava enrere. Protegia amb les mans dos dinosaures petits de goma, només va agafar aquestes joguines, que li havien regalat els avis uns anys abans, i no se'n volia separar d'elles. Els preguntava si esmorzarien com a casa, en una taula parada amb platets petits de formatge fresc, amanides amb tomàquet, cogombre i olives, melmelades, ous, mel, pa de diferents gustos, fruita, llet pels germans i te pels pares. Mentre anomenava tota aquesta vianda la família ja sentia nostàlgia. Tenia basques quan homes armats i malcarats els paraven i el pare havia d'ensenyar les credencials de la família i donar-los diners perquè els deixessin passar. “Són controls, no patiu”, explicava el pare quan reprenien la marxa. La Tasnín, d'onze anys, també tenia els seus pensaments. Els va dir que havia oblidat el seu diari on havia escrit un seguit d'emocions: la por dels bombardejos, la tristesa i la ràbia per pèrdues de gent estimada. La Nura, de setze anys, els deia que havia perdut l'adolescència. Quan veia algun fruit als arbres, es delia per baixar a agafar-ne i calmar el que tenia dins, però no ho podia fer, tenia ganes de plorar, i feia silencis llargs perquè tenia un nus al coll. La Yasmín, la mare, callava desbordada per la responsabilitat, l'angoixa per haver deixat els pares i, tanmateix, esperançada pel nou futur, amb penúries, però sense bombardejos, sense morts, sense destrucció, tot això li podia llegir en Turki reflectit en els seus ulls. Ell encoratjat, reflexiu i animós escoltant-los.

La Marta respira fondo i continua explicant-m'ho. Jo m'he quedat embadalida.

—Per la carretera hi havia cotxes abandonats, molta gent fent el camí a peu, carregada, cansada, envellida, malmenjada, mal adormida, sense poder rentar-se, amb prou feines tenien aigua per beure. La desigualtat social era palesa. En arribar a Adana, no els van donar l'estatus de refugiats, tampoc permís de residència, els consideraven

“convidats”, esperant que tornessin a Síria quan les condicions fossin millors. Els seus compatriotes i amics, els van oferir una casa, precària. De moment tenien un sostre, amb el temps trobarien alguna cosa millor i la convertirien en la seva llar. En aquell moment només podien viure de les ajudes de l'Estat i dels seus amics. Europa estava desbordada. Uns familiars de la Yasmín, en arribar a Alemanya van demanar sol·licitud d'asil i van passar mesos per a obtenir-la. Si tenies formació podies ocupar un lloc de treball, si no, era molt difícil i depenien de Benestar Social. A Suècia, a un germà seu li van donar asil i va poder treballar i els fills anar a l'escola, encara que estaven aïllats amb altres persones que havien fugit de la guerra com ells. Un germà que havia estudiat Medicina a Rússia, va viatjar cap a Noruega, la frontera la va passar muntat en una bicicleta, ja que no es podia passar a peu, un cop arribat al lloc de filiació el van traslladar a un alberg de muntanya, aïllat, esperant que la sort millorés. La comunicació amb la resta de la família que va romandre a Síria, era molt difícil.

Va donar la coincidència que quan la Marta acabava d'explicar les peripècies que passaven totes les persones a l'exili, el seu marit ens va venir a veure, per donar-nos ànims i fer-nos algunes bromes per entretenir-nos. Ens va treure un somriure dels llavis, la història que anava explicant la Marta era massa seriosa, per tenir ganes de riure. Ella, va continuar narrant, després de donar uns cops suaus al vidre de l'ascensor com a comiat al marit.

—Quan feia sis anys que vivien a Adana, resistint o millor dit persistent, atès que continuaven lluitant per les seves il·lusions mai perdudes i confiaven que un dia tornaria la pau, van ser colpejats, ara per un fenomen natural inesperat.

La Marta em va continuar explicant que la nit del sis de febrer de 2023, ho recordava perfectament, perquè era el dia del seu aniversari, van produir-se dos terratrèmols seguits que van afectar a Adana. En Turki explicava que mentre dormien l'Ahmed va començar a cridar “els dinosaures!, els dinosaures!” tota la família es va despertar esverada i es va adonar que el terra tremolava lleugerament. A les ordres del pare van baixar corrent al carrer, embolicats amb la manta del llit, no sabien on era millor protegir-se i van fugir cap a l'esplanada d'un parc. El pare abans d'anar amb la seva família, va començar a trucar a les portes dels veïns per avisar que sortissin de les cases, era un terratrèmol! Tots els que van ser-ne conscients, van anar a l'esplanada, els nervis a flor de pell, amb segons, el terratrèmol va agafar una magnitud tal, que els recordaven el retronys que feien les bombes o els míssils, al seu país. La majoria d'aquelles cases que

ara eren una munió de pols i pedres, hi habitaven compatriotes sirians. Quan creien que ja havia passat, quan la gent deixava d'arraular-se els uns amb els altres, sense voler mirar, només escoltant l'ensordidor estrèpit dels edificis enfonsant-se, va arribar-ne un de nou. Després, la devastació, la gent que no havia pogut sortir de les seves cases van quedar sepultades, com els dinosaures de l'Ahmed. Es van posar en marxa els serveis de rescat.

—En Turki, —continuar la Marta— va aconseguir que la família marxés de la zona de perill amb un grup d'ajuda. Ell es va quedar a Adana de voluntari, cuidant-se dels menors sense família, no podia fer altra cosa donada la situació. En Turki, ens va fer notar la fortalesa de les persones, ja que la lluita per la vida i la pervivència van quedar demostrades, perquè sota les runes en alguns pobles afectats com a Antioquia, dotze dies després encara van rescatar dues vides segons els mitjans informatius, i els terratrèmols van dir que havien sigut superiors a 7 graus.

La Marta em va fer una ganyota, que volia dir “ara, agafat fort” i em va acabar dient que uns dies després, un tercer terratrèmol va assotar altra vegada el nord-oest de Síria i el sud-est de Turquia. De nou, notícies dels mitjans informatius van comptabilitzar més de 44.000 víctimes mortals a Turquia i prop de 6.000 a Síria.

—En Turki, ens va dir a la conferència que, un temps després, la família es va retrobar. Vivien en una altra casa també de pas, calia buscar feina, i que l'Ahmed acabés els estudis, havia crescut fort, i era tot una ajuda per qualsevol circumstància inesperada.

—Oh, Marta, t'imagines què hauria passat si a l'Ahmed no s'hagués despertat amb un malson? I... va explicar, com van arribar aquí? M'ho has de contar, però... escolta, ja se senten unes veus, deuen ser dels operaris que ens venen a treure. De cop veiem l'ombra de dos caps, d'uns homes estirats a terra mirant-nos per la finestra velada de l'ascensor i ens diuen que no ens posem nervioses, es disculpen per haver tardat tant, dient-nos que la circulació estava fatal, i que de seguida podríem sortir. Nosaltres ens hem mirat amb complicitat. Havíem estat tranquil·les, i quan alguns veïns ens venien a preguntar, “esteu bé?”, nosaltres responíem “sí, tranquils, no ens fa falta res!”.

L'ABEURADOR PRODIGIÓS

Apropeu-vos, bona gent! Sí, tothom! Homes i dones, fadrins i casats, canalla i vellards, rics i pobrissalla. Veniu i escolteu la vera història de l'abeurador de la Vila de ... que jo, vostre humil servent, us contaré fil per randa recolzat aquí, en el seu mateix pedrís, que a la meva edat restar palplantat molta estona perjudica la ronyonada.

Temps era temps, la Vila de ... ja existia damunt la faç d'aquesta nostra terra. Els seus habitants es dedicaven, com els dels altres pobles de la contrada, majoritàriament a conrear la terra i criar bestiar boví, oví i cabrum (al «sector primari», vaja!). Tanmateix, a Déu Nostre Senyor li havia abellit situar la Vila de ... al bell mig d'una planura on, sobre tot a l'estiu, el sol inclement hi abocava la seva intensa xardor, per mor de la qual circumstància el bestiar —sobre tot el de peu rodó— arribava al poble, al final de la jornada, completament assedegat i fet un eccehomo (molt abans que Ponç Pilat n'encunyés el terme). La necessitat d'un abeurador era, doncs, imperiosa.

Ep! No marxeu encara que, després d'aquest breu introit, és ara quan comença la vera història de l'abeurador. El podeu contemplar amb els vostres propis ulls. És aquesta mena de pica allargassada, feta a base de carreus de pedra calcària units amb argamassa. Avui és al centre de la població, però en aquell temps l'emplaçament corresponia a la mateixa entrada del poble. L'abeurador era servit per un enginyós sistema de politges que extreia l'aigua d'un pou del què —si us hi haguéssiu abocat— haguéreu estat incapaços de veure'n el fons, per com de profund arribava a ser.

Com dieu? Que em deixi de tecnicismes i vagi al gra? Teniu raó! A vegades em deixo dur per l'ànsia —tal volta pecaminosa— de fer ostentació de la meva erudició. Me'n penedeixo sincerament i us en demano perdó! Continuo.

Tan bon punt l'abeurador fou posat en servei, era de veure la corrua de bèsties de tir i càrrega que, al capvespre, s'hi arrengherava per tal d'apaivagar la set acumulada després d'una jornada de feina. Això no tindria res d'extraordinari, si no fora perquè, ben

aviat, els habitants de la Vila de ... s'adonaren d'un fet força peculiar. Fillets, creieu-me si us dic que tot el bestiar femella que s'hi abeurava quedava prenys no més tard de dues setmanes després d'haver-ho fet! El col·lectiu incloïa eugues, someres i fins i tot mules (les quals segur que no sabeu —urbanites com sou la majoria— que Déu Nostre Senyor les ha fet estèrils). Aquest prodigi incrementà la cabanya d'equins del poble en tal nombre que permeté el conreu de moltes terres fins aleshores ermes per manca de prou animals als què junyir-los l'arada per a llaurar-les.

Veient la prosperitat que l'abeurador havia procurat als pagesos, als ramaders els falta temps per abeurar-hi les femelles dels seus ramats, en lloc de fer-ho en el rierol que corria entremig de les pastures. El resultat fou el mateix: les mares es multiplicaren i els ramats de bestiar de peu forcat varen créixer cosa de no dir.

Els efectes que abeurar-se en l'abeurador (i perdoneu-me la cacofonia) produïa en les femelles de bèsties irracionals, atà les voluntats d'unes quantes dones eixorques del poble que s'apressaren a beure'n l'aigua, tot esperant que es complissin els seus vehements desitjos d'infantar. Això sí, hi anaren de nit, que la vergonya —o, més aviat, el sentit del ridícul— són sentiments fortament arrelats en la nostra gent. I sí, fills meus, totes elles quedaren prenys en menys de dues setmanes, algunes fins i tot de bessons! I hi ha qui afirma que algunes d'aquestes dones continuaren tenint el mes fins més enllà de la setantena! Quan el coneixement d'aitals fets s'escampà pel veïnat, moltes més dones d'entranyes ermes s'atreviren a tastar l'aigua de l'abeurador —ara, ja a ple dia— amb els mateixos fructífers resultats.

En pocs anys, l'expansió demogràfica, l'augment de la producció agropecuària i el creixement de la riquesa de la Vila de ... esdevingueren fets tan incontrovertibles, que obligaren al cacic, al veguer, al lloctinent, al virrei (o qui coi que fos qui manés en aquell temps a la contrada) a canviar-ne la toponímia. El poble mai més no és diria «la Vila de ...». D'aleshores endavant s'anomenaria «Vilafecunda».

Llegeixo en els vostres rostres —que, fillets meus, són per a mi com un llibre obert— la gran pregunta: «Quina era la causa dels prodigis obrats per l'abeurador?». Com a bons cristians, la immensa majoria del poble els atribuï, a ulls clucs, a un miracle de Déu Nostre Senyor, que tot ho pot. Tanmateix, alguns descreguts feren córrer la brama que l'enigma tenia una explicació si no més científica almenys més terrenal. Segons aquesta teoria, el prodigi es deuria al fet que una nit —dies abans d'omplir per primera vegada l'abeurador, mentre hom esperava que se n'eixugués completament l'argamassa— una apassionada parella de jovencells s'ajocaren al seu interior per tal de mantenir-hi intercanvi carnal, a recer del cerç gelat que bufava de valent. La pedra calcària, porosa com és, s'hauria impregnat dels fluids de l'amor —quins efluvis (es diu) encara es poden percebre avui dia— els quals conferiren a l'aigua els seus efectes, diguem-ne, «fertilitzants».

En aquest punt de la narració, sempre passa (no falla mai!) el que està succeint ara mateix. Bona part dels oïdors es posa a ensumar —com ara feu molts de vosaltres— tot provant de copsar en l'ambient les suposades fortors lúbriques. En noteu la flaire?... Jo tampoc!

Com habitualment s'esdevé des que el món és món, la prosperitat de Vilafecunda aviat suscità —ai las!— l'enveja del poble del costat, els habitants del qual ordiren un astut pla per a posar-hi final. Una nit, un escamot d'encaputxats format pel batlle, l'agutzil, el manescal i el senyor rector (sí, sí, el rector!, quin escàndol, oi?) del poble veí aviaren damunt del pedrís de l'abeurador prodigiós una dotzena ben bona de rates femella que havien prèviament mantingut engabiades en cistells de vímet i privades d'aigua durant dos dies. Tan bon punt els rosegadors es veieren lliures corregueren esbojarrats a saciar-se de l'aigua de l'abeurador. El resultat fou extraordinari, oimés tractant-se d'una espècie, ja de natural, força prolífica. Totes les rates deslliuraren ventrades excepcionalment nombroses, i el mateix prodigi s'obrà en les seves filles i en les filles de les seves filles, de manera que la plaga de rosegadors que s'emparà de Vilafecunda aviat adquirí dimensions

colossals. La qual cosa, fillets de Déu, demostra un cop més que qualsevol invent —humà o diví— per benèfic que, en essència, sia pot esdevenir letal si s'empra amb mala voluntat. Penseu-hi! D'exemples en trobareu a desdir!

No cal dir que, envaïda per les rates, la situació a Vilafecunda esdevingué crítica. Després d'una assemblea d'urgència, els vilafecundins no trobaren millor solució que enviar una delegació del consistori —encapçalada pel senyor batlle— a terres teutones, a la localitat d'Hamelín, per tal de contractar els serveis del seu cèlebre flautista (heu de tenir present que, en aquells temps remots, el *Raticida Ibys 152* encara no l'havien inventat). L'heroi d'Hamelín s'avingué a ajudar els vilafecundins cobrant-los, això sí, una bona picossada a tall d'honoraris. Era únic en el seu camp i s'ho feia valer, vet-ho-aquí! (ja se sap: allò —tan antic i, al mateix temps, tan modern— de la llei de l'oferta i la demanda).

La feina del *flötenbläser* (mal m'està dir-ho, però xampurrejo un xic l'alemany) es veié coronada per un èxit rotund. A manca d'un riu prou cabalós per a ofegar-hi aquell bé de Déu (és una manera de parlar!) de rates, el músic les conduí a estimbar-se daltabaix d'un cingle proper al poble. No cal dir que el vilafecundins li pagaren els seus honoraris trinco-trinco, en part agraïts per haver-los deslliurat de la plaga però, sobre tot, temorosos que no apliqués el seu encanteri a la mainada del poble, tal com havia fet antany en no ser-li abonats els honoraris de la seva primera proesa.

Deslliurada Vilafecunda de la plaga de rates, s'imposava de totes passades desfer-se —ben a contracor, és cert— d'allò que havia estat la causa de la seva prosperitat, però també de la seva dissort. El senyor batlle era partidari d'enderrocar tot d'una la construcció, però l'agutzil —que era qui realment manava— proposà que simplement se'n canvies l'ús d'abeurador pel de jardinera. Dit i fet. La pica s'omplí de terra i s'hi plantà una gran varietat de flors: clavells, pensaments, espígol, geranis, carmelitanes, badocs, i un llarg etcètera que no enumeraré per a no cansar-vos. Tanmateix, tot i aquest canvi, l'abeurador no semblà perdre les seves propietats «fertilitzants». Les flors hi florien tot l'any amb una ufana mai vista. Com podeu comprovar, encara ho fan hores d'ara.

L'abeurador prodigiós és el punt de concentració preferit d'abelles i borinots, el brunzir i zumzeig dels quals podríeu arribar a sentir si fotéssiu el fotut favor de guardar una mica de silenci. I és tanta la fe dels vilafecundins en el seu abeurador que les dones amb dificultats per a engendrar encara venen a asseure's en el seu pedrís. «És més senzill i barat que una "in vitro"», es diuen, «per provar-ho no perdo res!».

És de justícia reconèixer que la pensada de l'agutzil tingué una gran visió de futur. Amb el pas dels anys, l'abeurador ha esdevingut un reclam turístic de primer ordre per a Vilafecunda la qual cosa ha fet que els seus habitants es dediquin cada cop més al «sector terciari» i s'hagin oblidat de naps, cols, bens i vaques. La prova fefaent en sou vosaltres, i d'altres colles de pixapins com vosaltres, que cada cap de setmana us aplegueu aquí per a suportar estoicament la tabarra que us acabo de fotre.

I fins aquí la vera història de l'abeurador prodigiós de la Vila de ..., avui dita Vilafecunda. *Laus Deo!*

Daixò..., podeu deixar les vostres propines en aquesta panereta que, tot i que a la gorra que duc hi ha brodat l'escut de l'Ajuntament, no hi estic pas en nòmina...

Gràcies!, gràcies!, gràcies!

Quo Vadis Metròpoli (El clima i el medi ambient del segle XX al segle XXI).

El clima ha canviat. Les temperatures mitjanes mensuals, -des de finals del segle XX, fins a l'actualitat-, havien augmentat una mitjana de 2°C (mesos d'un augment d'1,5°C, altres de 2,5°C) respecte als valors de la segona meitat del segle XX. La temperatura mitjana en aquell període va der de 16,5°C, i l'actual d'aquest 24 anys del segle XXI, és de 18,5°C. Tot això en l'Àrea de Barcelona.

Per tant aquí també comprovem el canvi climàtic, com en d'altres observatoris, i corroborem consegüentment l'escalfament global.

Tanmateix en aquets anys de l'actual segle la mitjana de la precipitació anual de pluja ha minvat: dels 600 mm./any, hem passat a una mitjana pluviomètrica de 400 mm./any (els anys 2022 i 2023 per sota del 300 mm./any). Aquest any hem recuperat una mica i a finals d'octubre ja havíem recollit a prop de 470 mm. (primavera molt plujosa)

D'altra banda l'augment de la freqüència de fenòmens extrems ha estat palès en aquestes últimes dècades. Per exemple fem esment als temporals Glòria, Filomena.., (a començaments d'aquesta dècada), amb fortes ventades; la nevada com la de març de 2010, les freqüents onades de calor: com les històriques de 2003 i mes recents als estius de 2022 i 2023.

Per tant cal continuar plantejant-se l'adaptació (refugis climàtics per exemple) i la mitigació vers al canvi climàtic.

El media ambient urbà també ha evolucionat, ha canviat .

L'Àrea Meropolitana de Barcelona, travessada per moltes infraestructures (de transports, de serveis, de comunicacions), i per tant amb molt trànsit de vehicles, de persones i mercaderies, que atravessen tota la zona.

La zona geogràficament està situada a prop del mar, en part dins, del Delta del Llobregat, i al costat a la vora del Besós, al peu de la serra de Collserola, Aquests condicionants urbans i geogràfics, contribueixen a caracteritzar en part el clima de la zona: Clima mediterrani (ambient suau i estius càlids), amb humitat relativa en general elevada, amb marinades diürnes estiüenques i calmes nocturnes, que donen la xafogor i les nits tropiclas o tòrrides, També la diferent altitud de la zona. que donen diferències de temperatura i humitat relativa, dins d'aquest territori, en determinades èpoques de l'any.

Doncs be aquestes condicions del clima i urbanisme de l'Àrea, han contribuït a definir una situació ambiental característica, marcada per diferents factors:

La contaminació atmosfèrica, que era alta en les últims dècades del segle passat, ha anat millorant progressivamet (val a dir que les normatives europees cada vegada han estat més exigents de cara a la protecció de la salut pública). Actualment els òxids de nitrogen compleixen normativa i les partícules en suspensió (PM₁₀, PM_{2,5}..), són

acceptables la major part del dies. (A vegades la intrusió de pols del nord d'Àfrica afavoreix la situació de partícules altes).

Cal dir que les millores urbanístiques, les millores en el transport públic, han fet millorar la qualitat de l'aire (principal focus contaminant de l'aire: el trànsit). Però el canvi climàtic, i la necessària protecció de la salut pública fan , que seguint les pautes de l'OMS, s'exigeix millorar la qualitat de l'aire. Hem de dir, que en les àrees urbanes la contaminació acústica va mot lligada a la contaminació atmosfèrica, quant que el focus contaminats són els vehicles de motor de combustió.

I també hi ha factors ambientals biològics que van aparèixer al segle XXI, principalment com són bona part de les espècies invasores i les plagues emergents. Fer esment, com exemple, al mosquit tigre (*Aedes albopictus*) que apareix a Catalunya al 2004 i és transmissor de malalties tropicals (les arbovirosi).

Cultura de l'aigua:

Vull dedicar un apartat especial a l'aigua, quant a un recurs imprescindible, i per tant el perjudici que causa la seva contaminació.

A finals del segle XX (la segona meitat) hi havien abocaments d'aigües residuals, tant domèstiques com industrials directament cap al mar i els rius.

Els abocaments metropolitans es feien en la zona del Llobregat, mitjançant un emisari que s'endinsava dins del mar quasi 1 km.. Tanmateix les aigües del riu Llobregat , del Besòs i dels Canals de reg, que encara quedaven, també arrosegaven molta contaminació.

Quant als abocaments industrials mitjançant campanyes d'inspecció, que es van portar a terme en indústries i per exemple en el cas de petits tallers de banys galvànics, aplicant el Reglament Metropolità d'Abocaments d'Aigües Residuals: Es va aconseguir evitar l'abocament a les aigües de dissolvents, àcids, hidrocarburs i sobre tot metalls pesants (Cu, Ni, Zn,.. etc.). Els metalls pesants contaminants són bioacumulatius.

A l'any 2003 amb l'entrada en funcionament d'EDAR d'El Prat hi ha un punt d'inflexió en la zona del Llobregat: Totes les aigües residuals passen per aquesta depuradora i els abocaments industrials queden en bona part ja controlats en origen, com en la resta de l'Àrea Metropolitana.

Quant al CONSUM d'aigua:

- La ciutadania progressivament s'adonà que és un recurs limitat.
- També les administracions i les empreses subministradores s'han adonats que cal controlar les fuites.

Ja en l'any 1990 rebíem aquí 30% d'aigua de l'embassament de Susqueda i un 50% de l'embassament de La Baells. L'eix Sau Suqueda – La Baells, històricament, ha estat el principal subministrador d'aigua per a consum humà de l'AMB. Però els

períodes de sequera (com fenomen extrem), sovintgen: Van ser les sequeres de 2008, i dels passats anys 2022 i 2023 les més destacades. Ja arrel de la sequera del 2008 es construeix la dessaladora del Llobregat.

Actualment es segueixen diferents línies en la gestió de l'aigua com la concienciació ciutadana per l'estalvi de l'aigua potable, i la utilització d'aigües regenerades i de dessaladores. Avui no és suficient l'aigua dels embassaments -que abans feia esment- i cal garantir d'altres subministraments de dessaladores i d'aigües regenerades, considerant que la pluviometria ha minvat, i la demanda d'aigua continua sent elevada.

L'OMS indica que cal 100 l. d'aigua/persona/dia. Més és una despesa contrària ambientalment, menys és deficient per a unes condicions higieniques i sanitàries acceptables.

Possibles accions vers al canvi climàtic i la protecció del medi ambient.

L'OMS després de la pandèmia i considerant l'emergència climàtica ha assenyalat diferents pautes per afavorir la salut pública.

Algunes de les quals faig esment:

- Accés a més zones verdes i espais naturals
- Transició cap a energies renovables, aliments sostenibles. Reciclatge de residus (economia circular)
- Disminuir la contaminació atmosfèrica, amb reducció del gassos d'hivernacle, reducció de les emissions dels vehicles automòbils, i gestió integral del turisme.
- L'OMS recomana augmentar la superfície verde per habitant, concretament, com a mínim a 9 m²/habitant/radi de 300 m. o 10 minuts caminant.
- També recomana l'OMS a nivell de salut individual, fer exercici físic, alimentació saludable, i salut mental. Per evitar l'ecoansietat: pensar en positiu ser proactius, estar en grups i "pasar el missatge" (de les recomanacions). Reivindica (rememorant l'època dels sanatoris i la tuberculosi) gaudir de l'aire lliure i dels espais naturals .

Per últim vull assenyalar que el panel d'experts de Nacions UNides IPCC, ratifica el canvi climàtic. L'Àrtic s'està escalfant 4 vegades més ràpid que la resta del planeta, és redueix el gel, i hi ha una pujada del nivel del mar per expansió tèrmica. S'està *atlantificant* el mar de Bering. Al desfer-se el gel s'allibera més CO₂ que estava atrapat en el sòl (en la terra) del permafrost. També s'observa ara que la corrent atmosfèrica de l'Àrtic es més feble per l'escalfament, i conseqüentment es creen ondulacions d'aquella corrent, havent puntualment intrusions d'aire més fred cap a Europa, com va passar de forma notòria al juny d'enguany.

Novembre de 2024.

Pseudònim: "Antonio López"

UNA JORNADA EN TORINO

El viaje en avión con la familia fue cómodo y además se nos hizo corto.

El Piamonte se nos había resistido. Es la primera región que te encuentras si accedes a Italia en coche desde Barcelona y llegar a Torino exige desviarte de las principales rutas que se adentran en el país. Al volver siempre hay cierta prisa por llegar a casa y acercarte a Torino también implica renunciar al camino más corto.

En consecuencia, la visita a Torino devino así en una asignatura pendiente que había que cursar sin más aplazamientos.

El desembarco fue ágil. Pronto accedimos al centro de Torino y a nuestro hotel. Era ya adentrado el mes de Septiembre y el tiempo invitaba a pasear.

Enseguida nos incorporamos al ajetreo propio de toda ciudad. Los horarios para el comercio y para la comida, sagrada para los italianos, conciliaban armónicamente. Las tiendas en general cerraban al mediodía. Además con pocos turistas, el marco era ideal para disfrutar de una tranquila comida y así lo hicimos.

Pronto reconocimos que la ciudad tiene un eje principal o eje histórico que va del Palacio Real a la Estación de Tren de Porta Nuova, en cuyo recorrido se encuentran los principales monumentos y edificios de la ciudad.

Alcanzábamos normalmente este eje desde Via Garibaldi o desde Via Cernaia y una vez lo cruzábamos la ciudad descendía hasta alcanzar la ribera norte del río Po.

La Via Garibaldi es peatonal, muy agradable de transitar, con algunas calles adyacentes también peatonales, con múltiples comercios y edificios de diferentes épocas.

Por su parte la Via Cernaia y su área se configuran con calzadas más amplias para el tráfico rodado y aceras anchas con variados negocios bajo soportales que les dan cobijo.

Lo curioso que observamos en Via Cernaia y su área fue que, de tanto en tanto, algún coche subía a las aceras, se deslizaba como patinando entre columnas y peatones, para adentrarse en el interior de los edificios por puertas que se encontraban entre los negocios.

En un principio, no indagamos dónde se dirigían aquellos coches.

En una de las primeras mañanas visitamos al Museo Egipcio de la ciudad, emplazado en un amplio edificio en la zona del llamado eje histórico. Nos lo habían recomendado y no nos defraudó. Aunque nada puede igualar el equivalente Museo de El Cairo, el

Museo Egipcio de Torino cuenta con una extensa colección muy bien expuesta con profundas referencias históricas y de localización.

Este fue el comienzo de una peculiar jornada que nos agradó por su singularidad. Pudimos apreciar una muestra del costumbrismo y buena disposición de la gente del lugar en el trato natural, agradable y voluntarioso con las personas que les visitan. Y eso nos hizo sentir como si estuviéramos en casa.

Saliendo del Museo convinimos que sería una buena idea dar esa tarde un tranquilo y reparador paseo en barco por el Po y hacia su embarcadero más próximo intentamos dirigirnos. En el recorrido del Eje hacia la Estación de Porta Nova atravesamos la amplísima y bella Plaza San Carlo totalmente adoquinada y rodeada también de amplios soportales. En uno de sus lados brilla con luz especial la Confitería Stratta, con mesas dispuestas en el exterior bajo los soportales y también bajo amplios parasoles en la propia plaza. El cansancio acumulado hizo que no dudáramos en quedarnos allí a descansar del trajín que implica el visitar un Museo tan extenso y a reponer fuerzas para continuar nuestro recorrido.

En Stratta nos prepararon una mesa bajo los soportales, pudimos descansar y disfrutar de una exquisita comida, regada de un excelente vino para acabar saboreando su extraordinario café.

Seguimos nuestro camino y llegados a la estación de tren de Porta Nuova bajamos por la Via Vittorio Emanuele al encuentro de la ribera norte del Po y del embarcadero.

Bajando hacia el río por la acera de la sombra, nos encontramos a una señora sentada en una silla a la puerta de su casa observando el movimiento de la calle, como cuando en verano nuestras abuelas hacían lo propio en sus pueblos o ciudades casi sin tráfico rodado, en una época en que nosotros éramos aún críos. Al pasar a su lado, aprovechamos a preguntarle si sabía dónde se encontraba la parada de los barcos que surcaban el Po. Como dudaba, una peluquera, que atendía un local en cuya puerta nos habíamos detenido, salió, tijeras en mano, junto con algunas clientas a intentar ayudar. Como todas dudaban, e intercambiaban pareceres sin ponerse de acuerdo entre ellas, agradecemos su buena disposición y convinimos entre todos que sería mejor preguntar llegados al río,

Dado que no apreciamos movimiento de barcos ni de eventuales pasajeros nos preguntamos si nuestra búsqueda arribaría, y nunca mejor dicho, a buen puerto. Unos jóvenes ciclistas del lugar nos advirtieron de que el barco estaba fuera de servicio esos días.

Como estábamos a la altura de uno de los tantos puentes que atraviesan el cauce del río nos dirigimos hacia una confitería-heladería que divisamos en una esquina de la primera calle de la otra orilla. Un segundo café o un helado serían muy reparadores.

La confitería estaba vacía y antes de sentarnos preguntamos para acceder a los lavabos y nos entregaron un llavero descomunal. Este consistía en un prisma de base rectangular de madera de pino que en uno de sus extremos estaba atravesado por una argolla de metal que sujetaba a su vez una enorme llave más propia de un castillo medieval que de una estancia urbana de nuestros días. El custodio de la llave nos indicó que debíamos salir al exterior, dar la vuelta y pronunció a continuación una palabra que no entendimos claramente; algo así como cortina.

Al salir al exterior no supimos ver, a la vuelta de la calle, ninguna puerta ni reja de metal que pudiera albergar en su cerradura tan descomunal llave. Buscamos en las construcciones próximas al negocio y no había ninguna que ligara con tan enorme llave. Las diferentes construcciones, todas de una planta, tenían una especie de patio que se veía parcialmente desde la acera. Este patio podía ser muy bien un jardín o un estacionamiento de vehículos.

En tanto que probábamos con la cerradura de una puerta de reja, vemos que viene hacia nosotros un señor de uniforme con una carpeta de documentos bajo el brazo que se asimilaba a un policía o a un funcionario que estuviera entregando notificaciones. Como nuestra actitud intentando abrir puertas podía ser interpretada como sospechosa, al encontrarnos le explicamos rápidamente la situación. Enseguida cogió el llavero y amigablemente nos indicó que le siguiéramos. Nos encaminamos todos hacia la confitería. Antes de llegar a la esquina se acercó a una puerta y la abrió, invitándonos a pasar y devolviéndonos a continuación el llavero.

Sorprendidos por lo que parecía un truco de prestidigitación, lo comprendimos al ver que el prisma de madera que era el cuerpo del llavero, en una de sus caras tenía como adherida y colgando de la argolla una pequeña cadena que sujetaba una segunda llave de dimensiones normales para las puertas de hoy en día. Al coger el llavero empuñando la llave grande para hacerla servir inmediatamente, la llave pequeña quedaba oculta tras aquella madera tan voluminosa. Eso fue lo que impidió que la viéramos en los primeros momentos.

La puerta que se abrió daba acceso a un patio interior. Desde este patio se podía acceder por una puerta al lavabo que queríamos localizar y por otra puerta a la trastienda del propio negocio.

Nos llamó la atención un cartel junto a la puerta del lavabo que en líneas generales decía: “Este Cortile es de uso Privado, no se puede acceder a él por persona no autorizada ni estacionar vehículos.”

Así deducimos que, cuando nos entregaron el llavero, el señor había dicho “Cortile”, palabra que no conocíamos, y no “Cortina” como creímos entender

Más tarde, buscando en el diccionario tras la palabra “Cortile” (patio) aparece “Cortina” (cortina). Habíamos ampliado nuestro modesto léxico en italiano en una palabra que no se nos olvidará fácilmente.

En el camino de vuelta al hotel, recorrimos nuevamente la zona habitual de Via Cernaia y traspasando las puertas que nos habían intrigado, descubrimos detrás de ellas un “cortile” cuidadosamente diseñado, elegante y señorial que facilitaba el paso de la luz y la ventilación a las viviendas u oficinas que albergaba en su interior el edificio. Detrás de aquellos soportales y locales de negocios habían espacios con flores y algún que otro estupendo coche estacionado.

Esa noche, como colofón de la jornada, fuimos a cenar a un local donde degustamos por primera vez el aperitivo más popular de Torino que fue otro de los descubrimiento del viaje ya que aún no era tan conocido en Barcelona como lo es hoy en día

Este aperitivo turinés hecho de hierbas con fórmula secreta que se sirve en majestuosas copas tipo balón, es de color granate encarnado. Nos cautivó su color, su presentación y el sabor resultante de la combinación de Aperol, con Espumante también típico de Torino y algo de hielo.

Y así se desarrolló una de las jornadas de nuestro viaje a la capital del Piamonte italiano. La serie de anécdotas aquí relatadas, si bien menores, le dieron un sabor especial a la visita.

Barcelona, octubre de 2024.

¡AHÍ TE QUEDAS!

– ¡Ahí te quedas!

Le solté la frase, dejé las llaves sobre la mesa del comedor, cogí al niño y la maleta y salí de aquella casa en la que había amado y empezado a odiar a Paco. Y me fui antes de que el odio se transformara en algo más peligroso para ambos.

Le había conocido cinco años antes, cuando me sacó a bailar en la fiesta del barrio. Había ido con mi amiga Gladys, paraguaya y criadita, como yo, hasta esa zona donde había muchos compatriotas que se habían venido huyendo del hambre que se había apoderado de los barrios pobres de Asunción.

– ¡Hola! Me llamo Francisco. O Paco, como quieras. ¿Te apetece bailar? –me dijo.

Le miré de abajo a arriba, porque el chico era más alto que yo. No era guapo, pero tenía una sonrisa linda y un físico agradable. No se parecía a ninguno de aquellos seductores que buscan lo que buscan y al día siguiente si te he visto no me acuerdo, que de esos hay unos cuantos.

– Veamos qué tan buen bailarín eres, Paco. Yo soy Marta –le dije con un poquito de picardía, para facilitarle el enlace y abrir el baile. Y no se portó mal en la pista.

Nunca pensé que llegaría a casarme con él. Era casi quince años mayor que yo, más bien tímido y un poquito soso, pero me cuidaba y me hacía sentir importante. Nada que ver con los muchachos de mi edad, entonces, veinteañeros que aún no sabían lo que querían.

Yo había viajado desde la casa donde nací, en la Chacarita, junto a la bahía, hasta Granada, donde trabajé de criada de un cirujano muy bueno, especializado en huesos rotos. Era un buen hombre que había empleado antes a mi hermana María, hasta que su novio la pidió en matrimonio y se la llevó casada a Barcelona. Y en Andalucía estaría aún si no hubiera conocido a Paco, cuando vine a visitar a María y fui al baile con Gladys.

Salimos juntos al día siguiente y al otro y al otro, antes de volverme a Granada.

Me contó que era cartero, que era funcionario de Correos fijo y que tenía un buen sueldo. Me

susurró que le gustaba y me dijo muchas más cosas lindas. Pero se portó como un caballero y no se propasó ni un milímetro. Fui yo quien le di el primer beso antes de coger el tren para regresar a mi trabajo en Granada. Y Paco no dejó de llamarme ni un solo día desde entonces.

En otro de mis viajes a Barcelona, me presentó a su familia. Su padre era uno de los últimos carpinteros del barrio y su madre estaba empleada en una carnicería del mercado. Tenía un hermano mayor, Antonio, recién divorciado y con dos hijos, y una hermana, Claudia, también mayor que él, que limpiaba casas, y cuyo marido era cocinero en un restaurante argentino. Mi futura cuñada fue la que me convenció para dedicarme a limpiar casas cuando me casé con Paco y dejé Granada.

Al poco tiempo de estar casados y con mi niño ya en la tripa, Paco dejó su trabajo en Correos. O le echaron, porque nunca entendí lo que me explicó.

– Es que, en realidad, no soy funcionario fijo, sino interino –me dijo casi lloriqueando–. Han convocado oposiciones y no he logrado la plaza. Estoy en el paro.

– Bueno, Paco. Pues ya encontrarás otra cosa –le dije para animarle–. Seguro que te sale algo, ya verás.

Pero pasaron los meses y tuve a mi niño. Paquito, le bautizamos. Y fuimos celebramos su primer, su segundo y su tercer cumpleaños, sin que Paco lograra encontrar trabajo. A decir verdad, tampoco parecía que tuviera muchas ganas de encontrarlo. Y yo seguía matándome a limpiar cocinas y váteres, de lunes a sábado, desde las ocho de la mañana y hasta las tantas de la tarde, para pagar el alquiler, la escuela de mi niño y los caprichitos de mi marido. No sé cómo se le podía ocurrir pensar en comprarse un iPhone cuando ni siquiera llegábamos a fin de mes.

Y entonces conocí a Eva.

– ¡Ahí te quedas! –le solté a Paco unas semanas más tarde, cuando decidí marcharme de casa con mi niño.

Abajo me esperaba Eva, en su utilitario, donde cabían perfectamente la ropa de Paquito y mis cuatro cosas. El piso, la casa que compartía con Paco, era de alquiler, y últimamente era yo quien lo

pagaba. Pero mi marido me había demostrado su escasa voluntad de mejorar en nuestra relación, sus pocas ganas de trabajar y su nula pasión hacia mi, así que no me costó nada dejarle.

Fue la señora Luisa, una mujer mayor donde trabajaba los jueves, quien me presentó a Eva, donde empecé a limpiar los viernes. Pequeña y bonita, algo mayor que yo, llevaba el pelo muy corto. Ella era médico, doctora de Medicina familiar en un CAP del extrarradio. Además, colaboraba con una oenegé y andaba siempre muy atareada.

Yo iba muy temprano a su casa, porque ella tenía que estar antes de las ocho de la mañana en el CAP donde trabajaba. Apenas intercambiábamos cuatro frases. Las justas para explicarme qué quería que hiciera a fondo, si la cocina o los baños, si quitar el polvo de sus muchos libros u ordenar los armarios.

Un viernes, al llegar a su casa, la vi aún en bata y sin intención aparente de salir pitando, como hacía habitualmente. Me dijo que tenía la regla y estaba siendo especialmente dolorosa.

– Siéntese, tranquila –le dije–. Yo le sirvo un té con unas galletas y se toma algo para que le baje el dolor. Y le preparo un baño caliente para que se relaje y le irá la mar de bien.

Aquella mañana hablamos más que en todas las semanas anteriores. Y noté un raro cosquilleo en mi tripa cuando la vi desnuda y la ayudé a meterse en la bañera.

Más tarde, mientras limpiaba y ella estaba acurrucada en el sofá, le hablé de mi situación, de cómo me sentía frustrada cada día que pasaba, de mis deseos de estudiar para ser auxiliar de enfermería y dejar de ser una simple limpiadora de pisos, Eva me escuchó como no lo había hecho nadie antes. Y me miraba directamente a los ojos. ¡Y cómo me miraba!

– No te preocupes, Marta. Voy a hacer lo posible para ayudarte –me dijo en un tono convincente y apasionado.

No sé cómo lo hizo, pero logró que me apuntara a un ciclo formativo a distancia, un Grado Medio de Técnica en Cuidados Auxiliares de Enfermería, que sí me obligaba a asistir algunos viernes por la mañanas en el Hospital de Sant Joan de Déu.

Ahora, dos años más después, he logrado obtener mi grado de auxiliar de enfermería y ahora estoy trabajando en una residencia de ancianos. Eva conocía a la directora y me recomendó. Y sí, decidimos que queríamos vivir juntas. Y en eso estamos.

Paco ha venido hoy a recoger a Paquito. Este fin de semana le toca cuidar de nuestro hijo. Al final, hemos logrado una separación más tranquila de lo que me esperaba. Creo que mis cuñados han intercedido para que sea razonable y no me toque las narices. Y supongo que, también, porque ahora vive con sus padres. Sigue sin dar un palo al agua.

El pi plora

Avui com cada dia que soc a casa he anat a veure el pi, el pi que vàrem mutilar per fer l' ampliació de la casa i en tocar-lo he vist que plorava, el seu tronc escapçat desprenia saba, un plor espès que m'he endut enganxat a la mà.

M'ha dit que m'enyora i li he tornar a demanar perdó. Li he confessat que no el vaig defensar prou i ara ja no hi puc fer res...

Pi meu no ploris, et continuo estimant tot i que estiguis mutil.lat.

Quan era sencer era un arbre majestuós que mirava al cel i servia de refugi d'esquirols saltarins i juganers que passaven de branca a branca, erats l'enveja d'altres pins veïns, pins que s'han assecat. Tot i que encara son drets, aviat cauran a terra.

On posaràn els seus nius aquells pardalets que tant t'agradaven i que ajudaves a instal.lar-se comodament, els sentia arribar i aterrar sense problemes a les teves branques, què faràn ara car crec que l'olivera no els agrada, està massa inclinada i no mira cap el cel.

Sense pensar com se sentiria el meu pi vaig col.laborar a la seva desaparició com arbre viu i ara només és un tronc que volen fer servir de taula. No et mereixies ser un moble, no...massa tard però. Continuaré cuidant el que resta de tu. No deixaré que desapareixis del tot.

Hi va haver una mena de duel per a obtenir més terreny de construcció, o tu o l'olivera que hi ha més abaix del terreny i ha guanyat l'olivera. L'olivera resta en peu i tu a mitges. Ara ambós arbres sou rodejats de maons i ciment, parets de la casa que tindràs cada dia al teu costat i que no et diràn res fins que siguin plenes de gent, de les persones que viuràn a la nova casa, un habitatge que a hores d'ara s'està aixecant.

Potser establiràs una bona relació amb la nova casa més enllà de convertir-te en taula, qui sap, el temps dirà, benvolgut pi.

De moment res més, només esperar a què et col·loquin un troç de fusta o un marbre a sobre per la teva transformació en taula. Esperem que no pesi massa i no malmeti les possibilitats de suport que podràs donar.

Els arbres tenen sentiments o en tot cas mostren reaccions com el plor del meu pi o el somriure tímid d'altres pins joves que hi ha al veïnat.

He vist que hi ha llocs on per cada infant que neix es planta un arbre que duu el nom del nadó per sempre més. Li posen una plaqueta prop dels arrels amb un Josep, Silvia, Núria, Jordi i així donen vida vegetal i fan que neixi un arbre verd i feliç.

Jo també ho faré tot i no tenir cap nadó a la vista però serà el meu homenatge al pi escapçat, al meu pi que plora.

Què faré ara amb tu escapçat, amb un pi convertit en un tronc gruixut sense fulles ni branques, sense el meu pi de sempre, sencer i alt. Potser podrem continuar parlant tranquil·lament deixant la recança apart. T'he demanat perdó per no haver-te defensat prou, espero que m'acceptis les disculpes i poguem continuar la nostra relació,

Erats i ets el meu confident i tot i que no em contestis quan parlo sé que m'escoltes.

A la teva escorça hi ha plors i retrets que es barregen amb les teves llàgrimes, pi estimat. Pi savi.

Ets com el meu germà vegetal, el meu confident, el meu amic, continuem sent bons amics, oi?.

Tornem a començar, tu escapçat i jo amb un maluc avariats, un maluc que ja es projecta cap el genoll

i la cama i no em deixa caminar massa, potser estaria millor plantada al teu costat tot fent una evolució de persona humana a criatura vegetal, som-hi, ho provem?.

Fent un xic de ficció em veig plantada al teu costat amb un xic de fred a les nits i calor de dia, tu no et queixes, jo sí que ho faria, et preguntaria cada matí si has dormit bé i quins plans tens per la jornada, plans, cap ni un, restar quiet sense massa futur però arrelat a una terra que no t'ha fet massa cas, que t'ha deixat de banda i ha afavorit d'altres plantes.

Ets un pi savi, sabies que la teva escorça pot servir per a encoxinar les plantes veïnes, evitar la proliferació de males herbes, conservar la humitat del terreny i disminuir el consum d'aigua...però no pateixis que ningú te la treurà, jo no ho deixaria fer mai, et defensaré més amic meu i et continuaré regant amb l'aigua de bollir verdures, aigua que diuen conté vitamines i minerals i aporta quantitat de nutrients beneficioses per a les plantes.

Has vist com estan els pins que tens al voltant. Els pins que hi havia al bosquet del teu costat ara són tots secs, han ennegrit per manca d'aigua i els estant tallant per a convertir-los en llenya, tot i eliminant-los per sempre més. Un desastre, vaja, els teus germans massacrats sense tenir ningú que els plori, ho hem vist tu i jo, amb silenci, i els hem enviat el nostre suport.

Prop teu creix una de batata, una mena de moniato que s'enlaira joiosa aprofitant-se de l'aigua que et dedico només a tu, sense tenir-te en compte. Un dia se n'adona de què té un pi al seu costat, un company de terra i li dedica un somriure per a què no estigui tan trist. Quan li creix una nova fulla li fa un senyal. El pi se la mira amb una certa enveja car a ell ja no li creixen fulles ni pot produir pinyes.

L'altre dia una nena de vuit anys em va dir que ha vist com els arbres somriuen, se'n va adonar tot passejant per un bosquet i va veure aquest somriure a l'escorça d'un pi. Em pregunto si tu podràs tornar a somriure quan jo t'expliqui alguna bajanada. En tot cas cridarem a la nena per a que et dongui suport i alegria, estic segura que col.laborarà quan et vegi tant trist.

Ja hem vist que els arbres tenen sentiments i tu i jo, estimat pi, podriem suggerir allò que hem parlat de donar vida vegetal nova a partir de naixements d'infants. Només és una idea, veurem si és factible, en tonarem a parlar si veig que ho puc proposar a algú, ajuntament o govern proper, tu m'ajudaràs suportant cartells al que et resta de tronc o no en tens esma ni predisposició, si es així ho entendré, ja has patit prou i ara li toca a l'olivera o a la gent de la casa en construcció passar a l'acció directa.

El malefici

—Va començar com un malentès. Estava a punt d'arribar a l'orgasme i se'm fot a riure. Una cosa de la feina, em va dir; un simple comentari, sí, però va tallar-me. I si hagués callat rai. Hauríem pogut reprendre, però no. I després vaig ser jo, qui va tallar-lo. I em sembla que serà per sempre.

La mort d'un company de feina; entesos. Fins aquí, comprensible. Però riure?

El cas és que s'atura i m'ho explica, el carallot. Costa prou de buscar el moment de fotre un clau, que afegir a la logística familiar els maldecaps de la feina envia la libido a fer punyetes.

Que se me li morís un company pocs anys més gran i me li dugués la consciència a veure's la panxa per sobre de la cigala arrugada, encara tindria un què; un què diríem una mica poètic. Se m'ha fotut gran i si no corba l'esquena amb les mans a la lumbàlgia, no es veu el carall que me li penja com un broc de càntir petit.

Sí, comencem a ser al capdavant de la fila, ves; i entendria que una sotragada com aquesta l'hagués dut a veure's com el full d'un calendari que s'estripa. Però riure?

Quina distància hi ha entre el sentit tràgic de la vida i riure-se'n com qui contempla una comèdia? Ja t'ho diré: el temps de pensar-hi. I coi, si el retorn del desig és tan fortuït com trobar unes claus dies després d'haver-ne de fer còpies, la coincidència a l'hora d'allitar-se gairebé entra en l'estadística de l'impossible. Com per admetre un tercer en la derivada!

Què cony pensava, el carallot, en comptes d'estar pel que toca?

Mira, si se m'hagués fotut a plorar, encara li ho perdonaria. El temps ens passa a tots i rebre, amb una clatellada aliena, el rebrot de la fugacitat de la vida, m'hauria entendrit; però fotre's a riure?

I és clar, dona, què vols? Ja m'ha esguitarrat tota.

El coneixies, tu, el mort dels pebrots?

* * *

—Que qui era? La reconsagrada dona del teu amic de l'ànima. Posa-t'hi tu, quan truca; fes-me el favor, que a mi em deixa un cap com un timbal, la menopàusica aquesta. Ara ves què volia: si t'havia afectat gaire, a tu, la mort d'aquell... com vas dir que es deia? Sí, d'aquell que acabava de jubilar-se...

Escolta, que li has comentat res, tu, a ell, de les teves disfuncions erèctils?

* * *

—No res; que fa dies que no suco. No hi ha manera, el malparit.

* * *

—Si, tu; a tu, et volia veure! Es pot saber què et va passar pel cap, d'enviar-me aquell missatge? Era a la dutxa i la dona, des del llit, em diu que em sona el mòbil, i que eres tu i que què em volies, a aquelles hores. I jo sí, que res: que m'esclareixo, em refrego la tovallola per sobre, m'assec a l'espona, passo el missatge i apago la pantalla.

Res; que li ho explico i s'acaba el bròquil.

* * *

—Com pot ser que faci un mes que voltem el mateix tema? Al final sí, que em faràs creure que té poders, l'ànima d'un ximple.

* * *

—Aviam si encara haurem de córrer al metge. Que fa dies que estem igual. Dies? Setmanes! Des que vam anar al sepeli i vam llegir el recordatori. No hi ha dia que algú o altre no me'n parli, i tots estem igual. Ves que no sigui una epidèmia.

* * *

—Que si se'l troba a faltar? Si no hi ha esmorzar que no en parlem! Jo ja estic per deixar-ho córrer i dur el cafè de casa!

* * *

—No siguis sòmines. Com vols cridar una mèdium?

Tu! Aquesta, que fa dies que no folla com déu mana i diu que vol cridar una mèdium.

—...

—I jo? Què n'has de fotre, tu, de què faig jo, amb el meu home?

* * *

—Que m'han dit que diuen de parlar-ne? No, si encara ens fotran l'hora d'esmorzar enlaire, per culpa d'aquell imbècil.

* * *

—Ho fas servir d'excusa. M'estimava més quan em deies que si la roba, que si la feina, que si els menjars, que si anaves cansada... Però que em diguis que no et pots treure de sobre el malefici d'aquell desgraciat, ja és per llogar-hi cadires! Per mi que en tens un altre.

* * *

—Escolteu, dèiem de parlar-ne. Ja fa mesos que en fem safareig i la productivitat comença a ressentir-se'n. Venim cansats i amb mal humor i potser és hora de parlar-ne.

* * *

—Vinga, dona; no fotem! Que no et van ensenyar, a la facultat, a mantenir la distància?

* * *

—Si res, tu; es fa insostenible. El primer dia, quan me'n va parlar, fins ens va fer gràcia. Estrenàvem el sofà, que ens van regalar els seus pares i escollíem la música de l'àlbum de fotos del casori. Tot d'una, veient les cares enceses, les camises descordades i els rímmels escorreguts que dúieu, vam recordar les ganes que teníem, nosaltres, d'allitar-nos a abans de començar el viatge de nuvis. La nit de noces, ves; feia dies que ens en rèiem, però ens en vam fer una pel·lícula i l'habitació que el restaurant ens posava a

disposició era el decorat idoni per fotre'ns-en, però ens divertia i en teníem ganes. Al cas: comencem a tocar-nos i quan la tenia a un buf dels llavis, se'm posa a riure.

Resulta que l'han enviada a fer suport psicològic en unes oficines on, ras i curt, la gent no carda, i se'ns encomana.

Primer, només va ser parlar-ne. Se'm va posar a riure i en explicar-me el cas, també em va fer gràcia. Vam, riure plegats, vam desconnectar l'ordinador de la pantalla del televisor i vam deixar el sofà per estrenar-se.

L'endemà, res; però al cap de quatre dies, que vaig rumiar-hi, se'm va ocórrer, així que va sortir del bany tota a punt per excitar-me, que ves si al capdavant el malefici d'aquell home, per naps o per cols, a nosaltres, al sofà, no havia fet el seu efecte; perquè va aturar-nos.

I ja hi vam ser.

Em va dir que sí, que ella també ho contemplava, perquè en totes les entrevistes d'aquella empresa, fos per una anècdota o com l'espurna d'un polvorí acumulat, l'efecte suggestiu de les profecies autocomplertes hi feia estralls. I va explicar-m'ho, amb pels i senyals i amb tants detalls de les situacions viscudes, que vam començar a elucubrar sobre les vides que duïen aquelles parelles, fins que ens vam adonar que la humitat de la dutxa a la seva pell i la mullena dels cabells s'havien evaporat amb el desig i vam acordar de conjurar-ho.

Però no.

Així que l'embranchida final era a punt de descavalcar-nos, com la llum de Damasc al cavall de Sant Pau l'espurneig d'un missatge a la pantalla del mòbil va deformar-nos la cara que ens imaginàvem.

"No paris! Segueix!", "No paro, no paro!", però el cap ja no era on havia de ser i el retrocés d'una tremolor va endur-se l'empenta que ens acompanyava.

Vam separar-nos i em temo que no hàgim caigut en el tremp d'aquell malefici, que algú de la feina li havia enviat, imprudentment, contagiant-lo:

Hi ha una maledicció, una mena de sortilegi, una mostra de la còlera divina que condemna de tant en tant una qualsevol persona a la mort prematura tan bon punt es retira o arriba, per mèrits propis, a la jubilació pagada; és a dir, a poder sobreviure de les rendes acumulades al cap de dos terços, de mitjana, de l'edat que pesa.

És una llàstima o un no hi ha dret que la gent normal i corrent –si és que això no vol dir res en el llistat de les menes de persones que ens envolten– exclama, en rebre

la notícia d'una tan trista pèrdua, posant l'entitat capdavantera de la lògica metafísica en un destret considerable.

Lamentant la resolució de la vida de la víctima en unes dates tan assenyalades, la propietat del destí de les persones atribuïda a la potestat o el lliure albir d'una res atàvicament assentada als fonaments o al capdamunt (depenent de la significació escatològica del punt de vista) de l'existència humana, en ratifica la dependència, revesteix aquella entitat d'un poder omnipotent i sotmet la capacitat de raciocini a l'acatament dels límits de la saviesa.

Apel·lant, però, al buit legislatiu amb el dret que es nega, la massa amorfa de l'opinió pública comptabilitzada estadísticament com a majoritària, situa l'ens executor de la sentència en el braç d'una balança de lleis i normes i el censura.

Tant en un cas com en l'altre, doncs, Déu és personificat com un jutge potencialment prevaricador, en tant que arbitrari.

I com que es diu, i és cert, que tot plegat no és sinó un problema de comprensió, perquè les línies amb què escriu tot Nostre Senyor són tortes i els seus camins inescrutables, no sabent, el lector, encara, les vies sobre les travesses retorçades de la sintaxi present cap on aniran a raure, soc del parer, a imatge i semblança Seva, que prou que puc, amb el Seu mateix respecte –sustentat en la tal comprensió dita–, alçar humilment la veu per conjurar amb un malefici (per a les Seves mateixes ensenyances d'allò que el mou a compassió) la maledicció llançada.

Així, en nom de qui, per creació acordada, eleva el to de la justícia als cims de la voluntat i de l'esperança, convoco a tota criatura nada de ventre i adepta a la seva pràctica original a assumir la present condemna a mode d'assegurança.

Considerant que fa tres dies que els papers que hi corresponen m'han datat la jubilació com a començada, si per qualsevol causa o raó, simple o recargolada, compresa o no, de qui això signa rebeu notícia que s'ha mort sense el gaudi suficient del temps (comptat i debatut segons la seva discreció i justícia), sapiguen –i tinguen, en bona lògica, per segur– que se us apareixerà en el moment culminant de la pràctica dita per amargar-vos, en correspondència justa, l'existència.

Dit està per a major gràcia dels psicòlegs, dels precés a l'Altíssim i dels seus desitjos, si no me'n vol una mala sentència.

EL COR ÉS UN POU NEGAT DE SILENCIS

—Tornes a plorar, mare?

Tu creus que no me n'adono, que no sé que et passes les hores dins d'una tristor que a mi m'angoixa i a tu et rosega l'ànima, però ho sé i també sé que vesses les teves llàgrimes per mi, unes llàgrimes incandescent pel que sóc, pel que represento, pel que no seré, pel que tu has deixat de ser des que jo vaig néixer.

Jo havia de ser la teva il·lusió. La vida us havia beneït amb l'espera d'una nova vida i aquesta espera era amb desig de mare primerenca, temerosa, expectant i alhora esperançada. Dins de la teva imaginació res més ocupava cap engruna que no fos la meva arribada, tantes voltes hi havies donat, amb tanta tendresa que m'havies construït dins del teu món un futur molt millor que el teu i al meu costat estaries per que jo ho aconseguís.

D'esforços estaves disposada a fer-los tots, més enllà de les teves possibilitats, pensaves, i àdhuc t'havies proposat fer aquells que per extraordinaris només una mare pot arribar a fer. Ben aviat aquest món que t'havies bastit dins del teu magí es va esmicolar de cop, un terratrèmol va sacsejar els fonaments del teu ésser sense deixar-te que, poc a poc, anessis assimilant-ho. Va ser com un cop de dalla que tot ho sega d'arrel, un camp arrasat i erm després d'una tempesta. Un cop sec, brutal.

Però els nostres móns estaven indissolublement units. Des de ben aviat vas haver de fer el cor fort allà on només hi havia feblesa i, mentre jo creixia, t'anava observant com em miraves encara incrèdula amb el cor negat de silencis que cada vegada es van anar fent més llargs, més obscurs dins d'una obscuritat sense fi.

A un dia gris, d'un cromatisme inert, en seguia un altre d'igual i jo et veia patir i m'esforçava en donar-te alguna cosa que et pogués distreure, encara que fos per poca estona, d'aquest ensimismament perpetu en el que estàs instal·lada i que tan mal et fa i que a mi, encara que et pugui semblar

estrany, tant m'angoixa i em priva de les referències que necessito per continuar amb els meus esforços per tirar endavant, per manllevar-li a la vida aquells bocins de felicitat que omplin els meus sentiments de continguts reals.

Avui, ves per on, a l'escola ens han parlat de sentiments, dels nostres sentiments. No estic molt segura si tots han entès el que això volia dir però quan la mestra preguntava si ho estàvem entenent, jo he aixecat el braç tan alt i ràpid com he pogut, mentre movia el cap ostentosaament amunt i avall com els moviments de coll que feia aquell gosset que tenien els avis al darrera del cotxe. En aquell moment hagués volgut explicar-los a la mestra i a tots que quan sóc més feliç és quan vaig amb tu a l'autobús i, sobretot, quan va més ple i està a vessar de gent, aquells dies, recordes mare, en que no podem ni seure ni moure cap dit i anem tan apretats els uns contra els altres que si ho mires no saps on acaba una persona i on en comença una altra. Tu vas mirant els carrers que anem deixant enrere distretament, uns carrers que saps de memòria i que penso que mires per no mirar-me a mi. De tota manera em tens posada una mà damunt del cap mentre jo t'encerclo la cintura amb els meus braços i reposo la meua cara a la teua panxa. Voldria que aquests viatges no tinguessin fi, que fossin uns viatges eterns, que sortíssim de la ciutat, del país, del món i que no hi hagués cap parada intermitja, ni tampoc de destí, que anés donant voltes pel món sense que ningú pogués baixar, un viatge sense fi, sense solta ni volta però, en definitiva, un viatge que no s'acabés mai. En aquells moments et tinc per a mi sola i encara que pensis en altres coses, estàs allà per mi, per dur-me a casa, a casa nostra, una casa que és només teua i meua des que el pare va marxar.

Pensàveu que no us escoltava, que no podia entendre el que deïeu. Potser si que no ho entenia del tot però la intensitat punyent no deixava cap dubte del que estava passant. Aquells crits, se'm clavaven com sagetes al meu cap. Escoltava els retrets sense moure'm del meu llit, paralitzada de por. Penso que jo vaig ser la causa que el papa marxés perquè, per estar per a mi, tu no tenies res per oferir-li; per lamentar-te en silenci no vas saber

pronunciar les paraules justes que poguessin sobreportar la vostra feixuga càrrega.

Un vespre, tard perquè jo ja dormia i no vaig escoltar la porta tancar-se, el pare va marxar i sota els teus ulls, ja de per si tristos, ben aviat i sense remissió s'hi va dibuixar un cercol blavós, un núvol de tempesta, una marca més del desencís que t'ha perseguit des que vaig arribar a aquest món.

Estic segura que creus que per ser com sóc no entenc el que passa?, el que et passa?, el que ens passa a les dues?. Mare, jo voldria que m'expliquessis coses, que t'entendressin els continuats esforços que faig per agradar-te. Ja sé que no puc fer-te feliç i dubto que hagi en aquest món res que ho pugui aconseguir. He pensat moltes vegades amb la mort. Si, si, ja sé que el que dic no pertocaria a una nena de la meua edat però vull que ho sàpigues. Si jo morís, passat un temps, sense arribar a oblidar-me mai, tu podries conèixer una altra persona que et comprengues i fes renéixer dins teu alguna flor que creus marcida de per vida. Tu pots tornar a intentar tot allò que tant somniaves i que no va poder ser. Mare, encara ets jove i bonica. A mi em sembles la dona més bonica del món. Tan de bo pogués jo ser ni la meitat de bonica que tu. Donaria la meua vida per veure't feliç. Per molt que ho intento no recordo el teu somriure. No tinc cap record de si mai has somrigut. Sempre estàs abstreta, absent, lluny d'aquí, lluny de mi. On ets, mare? Vull anar allà on tu ets, però no estic segura que tu vulguis que jo hi arribi. Sóc un destorb. Sóc el teu destorb.

Voldria dir-te que m'agradaria que em pentinessis com les altres nenes que veig pel carrer, que em vestissis amb els mateixos vestits que duen elles, que em somriguessis com les altres mares somriuen a les seves filles..., que em renyessis quan fes les coses malament. Ara només encongeixes les teves espatlles i et lamentes en silenci. Què podies esperar de mi?

Voldria demanar-te també que em parlessis com la nena que sóc. Jo necessito sentir la teua veu per aprendre, per conèixer, per saber. En tinc tot el dret i tu m'ho negues. Cada dia i com més gran es fa va a més, escolto el nostre veí parlar al seu gat i envejo aquell animal. L'envejo per ser alguna cosa per algú, per significar una companyia viva per aquell home. Jo

m'esforço mare, no sé si te n'has adonat i et demano que facis tu també un petit, petitíssim esforç per comprendre que jo et necessito com tots els nens necessiten els seus pares. T'he necessitat des de que vaig néixer, des del primer moment que em vas mirar a la cara i vas enfonsar els teus ulls dins d'un abisme. Mare, jo sé que et necessitaré sempre i tu has de saber que sóc un ésser viu que no ha fet res per ser com és, que ningú en té la culpa, ni és el causant de la meva limitació.

Sé el mal que t'ha fet el rebuig dels altres. Creus que a mi no me n'ha fet, també? Creus que no me n'adonava quan al parc els altres pares, amb gestos quasi imperceptibles però cruels, separaven els seus fills de mi com si els pogués encomanar alguna cosa? Tu ho veies i ho suportaves amb silenci, com si no ho veiessis. Què podies dir? Què podies fer? Resignada em posaves al cotxet i marxàvem cap a casa, per tancar-nos lluny de les mirades de pena o de rebuig, tancades allà on ningú ens podia fer cap mal, només el que ens podíem fer entre nosaltres dues, el mal que inconscientment jo sempre t'he fet i el mal que em fas amb la teva indiferència, una indiferència que no és expressa, és el fruit de l'arbre del teu cor que ha de fer esforços per bategar i que sembla impossible que pugui arribar a estimar algun dia.

A vegades, a la nit, quan et penses que estic dormint i entres silenciosament a la meva cambra, et miro per la cua d'ull com et quedes aturada, observant-me, com si d'aquesta manera algun dia el que consideres com la teva mala sort pogués canviar. En aquells moments el que més desitjaria en aquest món és que t'asseguessis a la vora del meu llit i que amb una mà m'agafessis la meva i amb l'altra mà m'amanyaguessis els meus cabells, que em fessis sentir estimada. Desitjaria tant que t'estiressis al meu costat, sentir l'escalfor del teu cos, que em cantessis, que em parlessis, que em besessis...

Mare, per què no ho fas? Jo necessito sentir l'escalfor del teu alè a la meva galta, necessito sentir els teus dits acariciant-me, necessito que els teus braços em bressolin i necessito que de la teva boca brolli una sola frase. Voldria tant que em diguessis que m'estimes...

Voldria demanar-t'ho sense ferir-te però més voldria que ho fessis perquè naixés del teu cor la necessitat de fer-ho. Sóc la teva filla, sóc una nena, sóc un allau de sentiments trasbalsats.

No entens que jo vulgui abraçar-te? Sé que t'incomoda quan ho faig. El teu cos es tensa i el teu cap recula enrere mentre amb les teves mans formes una barrera infranquejable entre nosaltres dues.

Ja sé que mai arribaré a ser ni de bon tros ni una quarta part del que haves pensat que jo seria. Les teves il·lusions es van frustrar tan bon punt em vas tenir entre els teus braços i em vas mirar a la cara. Haguessis volgut aturar el temps i tirar enrere les busques del rellotge però jo ja era allà, buscant el teu pit per alimentar-me, per créixer, per fer-me gran, per ser la nineta dels teus ulls, però els teus ulls defugien els meus. No te'n podies avenir que els meus ulls fossin tan diferents dels teus, dels del pare i de la majoria dels nens...i encara no te n'avens ara.

De res serveix preguntar-te dia i nit el per què. Dius que ho has assumit, que és dur però que la vida ha de tirar endavant. Els altres potser et creuen, o fan veure que es deixen enganyar, però jo sé la veritat perquè sempre estic al teu costat i t'observo. Potser algun dia tu mateixa t'arribaràs a convèncer que ho has assumit, t'ho creuràs i em miraràs als ulls com el que sóc i no com sóc. Potser també, algun dia, acceptaràs que si els altres en comptes de dir-me que tinc síndrome de Down em diuen subnormal o mongòlica, no m'insulten per una malesa que he fet sinó perquè sóc diferent i ser diferent, mare, ser diferent és molt trist.

Ara però, estic contenta. Són les set de la tarda. És divendres. En diuen hora punta i suposo que per això els autobusos van plens. El nostre va molt atapeït de gent. No fa falta que ens aguantem enlloc perquè amb tanta gent que hi ha ens aguantem els uns als altres. Jo estic molt a prop teu. Tant que sento el batec del teu cor.

Si sabés parlar, si se'm concedís un sol desig, si tingués només la oportunitat de dir una sola frase en aquesta vida et diria: T'estimo, mare.

Pols d'estels

En Jaume era un nen que aquell hivern del 2008 tenia nou anys. Quan arribés la primavera, tot just una setmana abans, en faria deu, i li havien dit que en acostar-se a la desena, quan hagués complert tants anys com els dits de les seves mans, ja seria gran.

Això d'una banda li agradava, començar a ser gran volia dir anar decidint coses i descobrir-ne d'altres. Però, tampoc li acabava de fer el pes el fet de créixer. Ara podia jugar a tota hora i havia vist que els grans jugaven poc.

Jugar era inventar, era acostar-se a una papallona i decidir que era una princesa, per després veure com volava a països que podien estar molt lluny.

Jugar era mirar al cel, fixar els ulls en un estel i imaginar-hi persones molt petites que anaven i venien d'un costat a l'altre, com a aquí a la Terra. Ell pensava que potser, des d'alguna d'aquelles estrelles, algun nen imaginava el mateix que ell al mirar fixament aquell puntet tant petit, que era la Terra vista des del cel.

Jugar era enfil·lar-se a un arbre i sentir-se com un cavaller viatjant cap a un castell.

Jugar era enlairar un estel i fer-lo pujar tan amunt, com en Jaume no hi podria arribar-hi mai.

Jugar era posar i treure sorra de la platja, per fer ciutats, parets, cases i camins, que una onada es podia endur en un moment, per tornar-los a edificar al fons del mar.

Jugar era parlar amb els seus animals de plàstic i organitzar curses, decidint que potser aquella tarda el més ràpid seria el cargol, només calia posar-lo dues rajoles més endavant que el cavall o la llebre.

Jugar era construir una casa sota el sofà del menjador, on hi vivia el seu ós preferit, amb tota una sèrie de mobiliari molt petit. Si tenia sort i aquella setmana no escombraven sota el sofà, l'ós faria una vida normal tot just a l'alçada de les sabates de les persones grans.

Jugar era imaginar curses de cotxes, havent decidit abans de començar el color del guanyador.

Jugar era entrar dins un llibre i fer-se molt petit per viatjar d'una pàgina a l'altra i tornar-se a fer gran quan et cridaven a sopar.

Jugar era bufar per un forat i fer bombolles de colors que volaven fins a desaparèixer món enllà.

Cada any a la tardor, en Jaume anava fent una llista de joguines. Li havien explicat, quan era petit, que els Reis d'Orient en un sola nit miraven de dur les il·lusions de cada nen a casa seva. Ara era una pilota, ara un vaixell, ara un joc de taula...Hi havia tantes coses per jugar...

Però en Jaume veia que, a mesura que es feia gran, aquells essers no més temporalment visibles, ja no li duien tantes coses. Ell tampoc en demanava tantes com quan era petit. I ara, a prop d'aquella desena, que l'havia de traslladar a l'edat dels grans, ja tenia moltes joguines i tampoc en trobava a faltar gaires més.

Era la última setmana de Desembre i no estava gens segur ni d'allò que volia demanar, ni de si ho havia de fer, o deixar les joguines pels més petits, com quan a ell li havien fet tanta il·lusió. Finalment va decidir agafar un full blanc, signar-lo, posar-lo en un sobre a nom dels Reis i dipositar-lo a qualsevol bústia del carrer. Al cap i a la fi, una carta adreçada als Reis sempre arribava a l'Orient. Així li ho havien dit i així ho va fer.

Va venir Nadal, va passar Cap d'Any i ja faltaven molt pocs dies per aquella nit en què no s'hi valia aixecar-se a fer l'espieta. Ell, que sempre havia seguit aquesta norma, no la va trencar aquell any. La seva mare sempre li havia dit que buscar regals abans d' hora en podia fer desaparèixer un de molt important, la il·lusió. En somnis va sentir, com altres vegades...o li ho va semblar, els tràfecs d'algú que anava amunt i avall. Fins i tot potser va sentir com xerraven uns animals que ben bé podien ser camells, o rinoceronts, o hipopòtams...ves a saber.

L'endemà, quan es va llevar, el menjador era ple de paquets grans, petits, de colors...però no n'hi havia cap al seu nom. Hi havia una bici per la seva germana, un tren xiulador pel germà petit i molts i molts altres objectes, però cap duia el seu nom.

No va ser fins al cap de molta estona, que entre els coixins del sofà algú va trobar un sobre tan blanc, com el paper que havia enviat. Hi posava el seu nom "Jaume", i estava tancat. Era molt primet i el va obrir amb precaució. A dins hi havia un full que no era de cap color que ell hagués conegut abans i amb una lletra molt dreta i clara hi posava el següent:

- *És veritat Jaume, ja t'has fet gran i ja tens quasi totes les joguines amb les que podries jugar. També és veritat que portem joguines, sobretot pels nens petits. Per això, aquest any te n'enviem una de molt especial, perquè ja no ets petit.*

Però on era? Al sobre no hi cabia res. Va ficar el cap entremig de la solapa i allà al fons hi va veure una bosseta transparent amb una mena de pols, era una pols

petita i molt brillant. Al costat, doblegat en quatre trossets, hi havia un paperet, com un petit missatge d'aquells que es passen a l'escola entre taula i taula quan es vol dir alguna cosa sense parlar. El va desplegar i deia així:

- *Aquest és el nostre petit regal per aquells que es fan grans. És pols d'estels, una miqueta de pols de cadascun d'aquells estels que tu has anat mirant un any darrera l'altre les nits clares d'estiu i les nits fredes d'hivern. És una pols que ve de molt lluny i cada espurna de pols és d'un estel diferent, perquè l'Univers és molt gran. Només cal que miris cada puntet molt fixament i podràs entrar en altres mons i podràs veure altres històries i conèixer altres maneres de pensar i de viure. I això ho podràs fer tota la vida. I quan ja siguis molt gran i et sembli que ja has vist tots els mons, regala aquesta bosseta a un altre nen, que com tu estigui a punt de fer 10 anys, i així podrà viatjar pels llocs que tu hauràs anat descobrint a mida que hauràs anat creixent.*

.....

Ha passat molt de temps...

És l'hivern de l'any 2095, la matinada de la Nit de Reis. Un nen gran es lleva i va corrent a veure els seus regals. No sabem el seu nom, però obre un sobre ple de pols d'estels, llegeix un missatge molt petit i somriu amb il·lusió.

Des d'una espurna de pols d'un estel, el vellet Jaume també somriu i li ensenya un món molt llunyà.

UN DÍA FELIZ

Bebe su café de pie, rápido y junto a la nevera; de un solo trago. Acostumbrada, mi hija no se quema. Me da un beso fugaz mientras me grita que me quiere e intenta con una mano abrir la puerta de la calle y con la otra agarrar su mochila y dos o tres bolsas más que casi siempre cuelga del cuello. Es habitual que alguno de sus muchos collares exóticos se enrede con las asas de las bolsas o las tiras de la mochila, pero tiene especial habilidad para recomponer el lio sobre la marcha. Cierro la puerta bien, pues también es habitual que casi nunca lo haga ella. La veo descender vertiginosamente por la calle en su vieja bicicleta de aire provenzal. Creo que se la trajo de Francia cuando estuvo allí de Erasmus. Seguro que llega tarde a su clase de yoga y luego, posiblemente, tarde a su trabajo en la ONG. Sí, no tiene un trabajo normal; colabora ocho horas por quinientos euros en una organización de ayuda a discapacitados psíquicos. Sin embargo, dice que es muy feliz. La verdad es que siempre va con la sonrisa dibujada en la boca.

Desde que es mayor de edad procuro no entrar nunca en su habitación, pero al no cerrar jamás su puerta es inevitable no perderme en el horroroso panorama de un caos materializado en docenas de prendas de ropa por todas partes. Dice que es su cosmos, su universo. No me canso de negociar pactos con ella; pacto para que se haga la cama; pacto para que ponga la lavadora; pacto para que me acompañe al supermercado; pero debo ser muy mala negociadora, pues casi siempre lo hago todo yo. Entrar en su cuarto es entrar en un mundo para explorar. Con la persiana rota desde su infancia, la luz entra en su habitación a todas horas desde que el primer rayo de sol ilumina la ciudad. Acostumbrada a dormir en una claridad permanente, no le gusta la oscuridad. Dice que la luz le da alegría y la verdad es que no conozco a ninguna otra adolescente tan alegre como mi hija Susana. Es alegre y comunicativa. Abierta y cosmopolita, admite a cualquiera en su habitación. Tanto da que entren sucios o limpios, descalzos, con calzoncillos o incluso sin ellos, todos son bienvenidos, incluso los indigentes y los desconocidos. Le gusta hablar y hablar con todo el mundo. Es un torbellino en todo. De muy pequeña le molestaba la ropa y a la que me descuidaba, se desnudaba y se marchaba sola. Era inconforme con todo. Si le echaba azúcar lo prefería sin, si no lo echaba me lo pedía. La verdad es que su ternura y cariño me compensan. Huele a bebé, a osito de peluche suave.

Los castigos nunca funcionaron con ella, siempre le dieron igual y los soportaba con más resignación que yo. Casi siempre me consolaba ella al verme angustiada por castigarla. “*No pasa nada*” es una de sus frases favoritas. Ya la estoy echando de menos. En casa habla mucho, no calla, pero llena el espacio del hogar cuando está. A veces habla consigo misma sin

parar; no, no es paranoica, solo tiene un exceso de energía positiva y tiene necesidad de canalizarla comunicándose con los demás.

En la ONG están encantados, bueno, encantadísimos. Llega ella y todos los niños la reconocen y se le acercan para abrazarla antes no haya dejado su mochila y bolsas en el suelo. No obstante, desde hace unos meses manifiesta deseos de cambiar de ONG. Desea dedicarse a personas mayores marginadas socialmente y sin medios de vida; es decir, a ancianos indigentes sin techo. El otro día, de regreso yo a casa, la vi hablando con una pobre vieja sentada entre dos contenedores de basura. Me asusté. Al entrar en casa, y a pesar de ser una joven muy limpia, la obligué a ducharse inmediatamente. A veces veo que hace té en cantidad, lo mete en un termo y éste en una de sus bolsas. Supongo que luego lo reparte a media tarde a algunos viejos del parque, por donde la veo circular a menudo con su bicicleta. Es difícil negarme a sus extravagantes peticiones cuando sé que no son para ella. Me acaba de llamar y me pide si puede venir a comer con una amiga. Obviamente le he dicho que sí, pero algo en su tono me ha parecido extraño. Hoy cocino un buen estofado.

Oigo la puerta, es ella. La acompaña la amiga. Cuando la veo siento como el reposo en suspensión de todo el universo se desintegra en millones de trocitos, atrapándome desprevenidamente. Víctima de un terremoto inesperado, noto la tierra hundirse bajo mis pies. Siento una presión en el cuello impidiendo que la sangre fluya a mi cerebro, como si hubiera dado un bocado a una manteca rancia. *“No te preocupes mamá, Antonia es abogada, pero desde hace años no ejerce y está en el paro”*, me dice la niña, como para aliviar mi impresión. Es una mujer mayor de baja estatura y con un cuerpo desproporcionado, ancho y casi todo hombros. Por su indumentaria es fácil adivinar que se trata de una indigente. Lleva una falda de pana gastada, reluciente como el asa de una madera usada, llena de descosidos. Lleva un par de suéteres raídos y apolillados puestos uno sobre el otro. Viste unas botas de cuero con suela de goma que parece un soldado. Tiene unas orejas sobresalidas de lóbulos alargados. El centro de la cara lo domina una narizota rojiza con finitas venas violetas, seguro que como resultado de los tragos que debe tomarse cuando recauda cuatro monedas o encuentra a una ingenua como mi hija. Bizquea ligeramente. Camina con aires escocidos, con los brazos separados del tronco, como de sufrir golondrinos en el sobaco. La piel de sus manos parece la de un higo seco y sus dedos son gruesos y rechonchos con las uñas asquerosamente negras. Le huele el aliento a mezcla de tabaco y alcohol, con un toque extraño que no acierto a adivinar de qué es. Por las comisuras de sus labios cuelga una blanquecina bilis que le da a su boca el aspecto de un sieso de perro. Me muero de asco. Desde luego yo no voy a

comer hoy, y menos estofado con ella. Susana sonríe *“Luego te contaré algo”*, me dice. *“Comamos ahora”*, me pide. *“No se te ocurra pedirle que vaya a lavarse”*, me advierte. *“Es mi invitada y no quiero incomodarla. Ten paciencia”*. Le hago caso, no quiero una discusión delante de ella. Apenas pongo el estofado en su plato la mujer empieza a comer, sin esperar a nadie. Ni siquiera a que mi hija regrese del lavabo. Alterna la mirada a su plato con el reajo hacia mí, como si temiera que fuera a retirarle la comida en cualquier momento. Encorvada sobre el festín, abalanzada sobre la mesa, engulle su comida sin más sonido que los golpes de la cuchara contra el plato y algún que otro sorbo de nariz. Mastica vigorosamente y se mete la comida rápidamente en esa sucia boca. Sirvo agua y sin darme apenas tiempo toma su vaso y bebe tan rápido que la mitad va sobre su pecho. Aunque quiero disimular no puedo. No me sale ni una palabra; no puedo tomar ni un solo bocado. Mi hija come su estofado como si nada y la invita a repetir. *“Os dejo. Disculpad, tengo que ir a un recado”*, me excuso y me voy. Cuando me alejo me parece oír un ruidito extraño. Un endemoniado olor a metano me convence de que ella ha soltado un cuesco. Por un instante creo que estoy en un sueño.

Por la noche, solo llegar a casa, cuando me dispongo a hablar con ella, Susana me pregunta *“¿Has reconocido a mi amiga este mediodía?”*. Sorprendida, no respondo. Estoy enfadada. *“Era la señora Antonia Pichet, mi profesora en el colegio. Aquella que tanto te gustaba por la paciencia que tuvo conmigo. Cayó en demencia senil; su marido murió, y sin hijos ni memoria ni trabajo, perdió todo y anda por la calle sola. He pensado que bien valía la pena hacerla feliz un día”*. Abrazo a mi hija, la beso y me voy a dormir.

*. *

El començament

Haviem quedat un divendres a les 9 del matí a Suresnes - davant de la casa de la Françoise - per anar a passar el cap de setmana a Étretat, població d'uns 1400 habitants a la costa Pays de Caux, al districte de Le Havre, a Normandia, coneguda arreu del món pels seus penya-segats.

Al mig del carrer ens van presentar a tota la colla: el Maude, el Michel, el Pierre, el Louis, la Paule i la Claire, i vàrem marxar amb els nostres cotxes i una *roulotte* cap al destí assenyalat. Tot el grup menys jo havien passat les vacances de Pasqua esquiant a La Molina i l'objectiu era, a part de retrobar-se, fer intercanvi de les fotografies dels dies que havien passat junts.

Vaig descobrir la Normandia, vam visitar Le Havre, a la vora dreta de l'estuari del riu Sena a les ribes del Canal de la Månega, i Honfleur que es troba al sud de l'estuari del mateix riu, molt a prop del Pont de Normandie que uneix la ciutat amb Le Havre.

A Étretat vaig veure per primera vegada un noi que es lligava a un ala delta i es va llençar al buit com si es tractés d'una au rapinyaire amb les ales ben esteses onejant amb el vent, ben feliç, suposo. Era al començament d'aquest esport i em va impressionar molt, malauradament al cap d'un temps vam llegir als diaris que el vent li havia jugat una mala passada i havia mort abraçat a un dels penya-segats que tant havia admirat.

Sé que vam passar un cap de setmana molt agradable, més aviat recordo l'excursió com un exemple de companyonia i divertiment. Les noies dormíem a la *roulotte* i els nois a una tenda de campanya al costat, però passàvem tot el temps junts. Les màquines de fotografiar, *Canon* la majoria, no paraven, recordaven, rèiem, explicàvem anècdotes, acudits, bé, molt bé.

Al cap d'uns dies, jo marxava a Praga a un congrés de Neonatologia. Viatjava sola i en Michel es va brindar per portar-me a l'aeroport. Un cop allí es va oferir, per venir-me a recollir el dia que tornava i així ho va fer, em va deixar a l'*Hôpital Port Royal* de París, que és a on vivia, i em va dir per quedar un altre dia, i un altre, i un altre...

Recordo el dia que vam anar a visitar el castell de Breteuil. Era una de les primeres sortides que fèiem. La visita al castell era al matí, a la tarda hi havia un concert en una de les sales. França és un país de castells i val a dir que ben cuidats. El castell de Breteuil, del segle XVII està a la Vallée de Chevreuse, a 35 km al sud de París. És monument històric i els seus jardins d'estil francès la majoria, exceptuant un d'estil anglès estan etiquetats com a «jardins modèlics».

El jardí d'estil francès va ser remodelat al final del segle XIX, amb un «mirall d'aigua», gespes i passadissos, mosaics i brodats de boix i plantes topiàries en forma de pilotes o piràmides, veritable meravella. El jardí anglès anomenat dels Prínceps, per l'amistat que tenia la família de Breteuil amb la família reial anglesa, va ser restaurat l'any 1991, amb un laberint creat l'any 2000, que no conec. El que jo recordo és el jardí romàntic, ple de sotabosc amb ciclàmens salvatges, cedres de Líban de l'època de Marie-Antoinette, roures tricenaris, castanyers de l'època d'Henri IV, xiprers calbs, tulipes de Virginia, etc. i és allí a on vam escollir per a fer un pícnic al migdia.

Entre mossegada i mossegada dels entrepans que portàvem, la conversa no parava, anàvem descobrint les nostres vides:

—Per què has vingut a França? — em preguntà.

— Havia vingut l'any passat, a unes *Journées de Néonatalogie*, i em va agradar l'estil de treball que era més avançat que a Barcelona,...Per aprendre!

—I has vingut sola? No coneixies a ningú?

—No. — vaig dir jo —. Això m'ho havien preguntat també a l'hospital i ho trobaven en certa manera atrevit i afegien: —Bon courage! —M'esperaven a l'Hôpital Port Royal, els companys, em van acollir ràpidament, si es reunien a casa d'algú també em convidaven, però amb una diferència important respecte a Barcelona, a les onze tothom marxava cap a casa i ningú es brindava per acompanyar-me, les distàncies són tan grans! Em feia una mica de respecte el metro en aquelles hores i sobretot al començament, quan vaig viure a casa de Mme Touvet , a prop del Boulevard des Invalides. La sortida del metro era al mateix bulevard, bulevard de 1245 metres, i no hi havia ningú en tot el carrer! Podríem dir: millor, de qui tenies por, aleshores? Però se sentia el meu caminar dins d'un silenci sepulcral, lúgubre. L'amplitud del bulevard, la negror de la nit i el silenci trencat només pels meus passos era esgarriós. Vaig passar por, sempre que arribava tard.

Sóc bastant xerraire i a una pregunta seva, seguia una resposta meua llarga, però és que les coses si no s'expliquen no se saben.

Parlant, parlant, va arribar la pregunta obligada:

—Quants anys tens?

—Vint-i-vuit— li respongué.

—*Ce n'est pas possible!*

Jo aparentava més jove, ell tenia vint-i-quatre anys i no s'ho creia de cap manera, fins que al final em va dir:

—*Peux tu me montrer ta pièce d'identité nationale?*

I aleshores ho va creure.

Vam seguir parlant de la casa a on havia viscut en arribar a París. Madame Touvet era una senyora d'uns 80 anys que llogava una habitació amb dret a cuina, ho feia per tenir companyia. Jo tenia una habitació gran amb un

secreter antic molt bonic, un llit còmode, i dues butaques. Al costat un quartet de bany, molt i molt petit, triangular, amb un lavabo, un WC i un bidet portàtil amb potes, tan antic com la propietària o més. Tenia dret a utilitzar el quarto de bany gran, una o dues vegades a la setmana com a màxim. Sort que em llevava molt d'hora i podia utilitzar la dutxa tranquil·lament mentre ella dormia. Mai va saber que jo estava acostumada a la dutxa diària.

Va arribar l'hora del concert al Castell, poca gent, una trentena en una sala amb un piano de cua *Bösendorfer 280*, color negre. El Concert per piano nº 22 en mi bemoll major de W.A.Mozart ens va seduir i la presentadora ens va recordar el que Haydn havia dit públicament al pare de Mozart, en Leopold Mozart, quan ho va sentir per primera vegada: «*Davant de Dieu i davant dels homes, el vostre fill és el més gran compositor que jo conec*» i en una altra ocasió «*La posteritat no veurà aquest talent un altra vegada en cent anys*». En acabar, amb l'ànima transportada al món dels immortals, tornada a París, comiat i fins l'endemà.

Quan en Michel acabava la feina a Rank Xerox d'Aulnay-sous-Bois, que era a on treballava, venia a buscar-me a l'hospital i ens explicàvem com havia anat el dia. Jo estava contenta si havia intubat un nen i no diguem ja si havia fet un drenatge pleural. Quan em van oferir la possibilitat de fer guàrdies a la Unitat de cures intensives, vaig contestar: — *D'acord, però no he fet mai un drenatge pleural, sé com es fa, però no n'he fet mai*— El Professor Relier no ho va trobar un inconvenient, em coneixia feia ja uns mesos i sabia com treballava. Va ser a la primera guàrdia, quan ja s'acabava el meu torn, que un nen va fer un pneumotòrax a tensió. Si esperava una mica ja entraven els metges de dia, però és una patologia que no pot esperar. Les infermeres van preparar sense demora tot el material i encoratjant-me, em vaig rentar les mans, guants estèrils, drenatge immediat i recuperació del petit. Immediatament va entrar el primer pediatre de dia. Vaig ser feliç d'haver-ho fet i d'haver-ho fet bé. Tot això li explicava al Michel amb pèls i senyals.

Anàvem molts dies a la Rue Mouffetard, en ple barri llatí i sempre demanàvem el mateix, al començament per voluntat pròpia i després perquè al veure'ns la senyora del restaurant ja cantava: —*Une de moules farcies et une de praires!*— Qualsevol canviava!

El restaurant era molt petit. Hi havia una sèrie de taules paral·leles bastant atapeïdes i cadascú tenia un tamboret per seure. No hi havia separació entre els diferents grups que les ocupaven. Un dia, un cop ja estava asseguda, em vaig voler treure l'abric, em vaig incorporar, el vaig retirar i sense voler ni adonar-me'n vaig tombar el tamboret i al seure, vaig caure a terra! Quin tip de riure, no només jo, sinó tota la gent que tenia al voltant, uns intentaven dissimular, altres no podien, hi havia una noia que em mirava i no

sé què em va fer riure més, si la meva ridiculesa de caure o la seva cara d'estupefacció en veure'm desaparèixer a sota la taula!

Ens veiem gairebé cada dia. La nostra amistat anava afermant-se. Un bon dia m'ho va voler demostrar. Jo l'esperava a les cinc de la tarda, vigilava per una de les arcades del *Cloître de Port Royal* si venia i, efectivament, va arribar amb un paquet bastant gran. El vaig anar a rebre a les escales, que les pujava de dos en dos amb una cara d'alegria, d'il·lusió, de sorpresa, d'entusiasme...

—*Tient c'est pour toi* —em digué. Era una nina de drap, no massa maca per cert, però els seus ulls i la seva mirada, em van enamorar. Encara la guardo, quaranta-nou anys més tard, no la puc llençar. És el record d'un inici, d'un projecte, d'un somni.

EL MIRALL D'UN MATEIX

Com cada dia, l'Evarist es va llevar del llit per anar a la feina. Avui no era un dels millors dies de la seva vida. La relació amb la Montse, la seva xicota, no passava per un bon moment. I és que ella volia anar massa ràpid. No era que no se l'estimés, no, però necessitava més temps. Volia pensar-ho bé. Meditar-ho. Però ella no ho veia així i per aquest motiu, la seva relació estava farcida de moments de tensió, baralles i discussions, sovint pels motius més absurds. Pensant en tot això, s'apurà a deixar la casa més o menys arreglada i sortí al carrer.

A aquella hora, com era habitual, molta gent caminava de pressa per agafar el transport que els portés a la feina. Ell hi anava en metro. El preferia a l'autobús, ja que si es podia asseure, llegia tranquil·lament el diari i es posava al dia. Com sempre, va entrar a l'estació de Sant Andreu i va fer passar la seva targeta pel mecanisme d'accés. Un cop dins, mirà si hi havia lloc a algun banc de l'andana. Va trobar un espai lliure i s'hi va asseure. De forma automàtica, com segurament fem tots, va mirar a la persona que seia al seu costat. I un esgarriament li va córrer per tot el cos: no ho podia creure! Aquell home era igual a ell. Però què era això? Se'l va mirar de nou, com per assegurar-se que no estava al·lucinant. No era gaire partidari de les drogues, però home, un *porret* si que se'l fumava de tant en tant, tot i que no tants com per provocar-li aquell tipus de visions. Però allò no era pas una visió: aquell individu continuava allà. Assegut. Llegint el diari. De la mateixa manera que ho feia ell. Si allò era una broma, no tenia cap gràcia. És clar, va pensar, dec estar somniant i encara no m'he llevat. I es va pessigar ben fort. Però no es va despertar. Tot continuava igual. Decidit a aclarir aquella anòmala situació, s'hi apropà més i li digué:

- Perdoni. No sé si se n'ha adonat, però vostè s'assembla molt a mi. Bé, no és que s'assembli, és que és ben bé igual a mi. Com pot ser?
- I do! Com diu? Que jo m'assemblo a vostè? No és pas veritat això! Si no li sap greu, serà al revés. És vostè el que s'assembla a mi. Si ho recorda bé, jo ja estava aquí abans que vostè arribés.
- Sí, això és cert, però no canvia en res el fet que vostè i jo som iguals. Oi?
- Doncs ara que ho diu, és ben veritat. Ara que m'hi fixo, si que ens hi assemlen molt, sí. No deixa de ser molt xocant, això. No?
- Bé, ja que estem d'acord, potser que ens presentem no? Em dic Evarist Llach i vostè?
- Fermí Cantallops, al seu servei.
- Molt de gust - i li vaig fer una encaixada de mans a la qual, ell va correspondre.
- I a què us dediqueu, si no és indiscreció? - vaig dir-li.
- Doncs soc comercial a una gran empresa de mobiliari d'oficina. I vostè?
- Jo soc oficial de primera en una empresa metal·lúrgica.
- Ostres, deu ser interessant, no?
- Home, interessant...no sé què dir-li. Jo la trobo molt monòtona la meua feina. Al principi, encara em va agradar, però ara, després de deu anys
- Doncs jo sempre he volgut fer una feina manual: agafar una peça, prendre-li les mides, esmolar-la, tallar-la, tornejat-la, ajustar-la ... en fi, ja sap.
- Doncs a mi m'ha agradat sempre el tracte directe amb les persones. Les relacions humanes... A més, el comerç és una de les tasques més antigues de la humanitat, oi? Trobo que deu ser apassionant, la seva feina.
- Bé, tampoc n'hi ha per tant, eh? Vostè no coneix les pressions del meu cap: que si has de vendre tant, que si has de portar més comandes, que si la competència ven més que nosaltres, etc.

- No, si prou que m'ho imagino, però tanmateix....A mi m'agradaria fer la seva feina!
- Doncs jo també voldria treballar en el que fa vostè!
- I si....potser...no podríem provar de....?
- Què vol dir?
- No ho sé, però... i si ens intercanviem les feines.
- És una bogeria, no? Ja fa molts d'anys que faig aquesta feina. No sé pas....
- I per què no? Si no ho intentem, no ho sabrem mai. Potser descobrim que realment ens agrada fer una cosa ben diferent a la que creiem. Potser som una versió de nosaltres mateixos diferent a allò que sempre havíem cregut ser. S'anima a veure què hi ha a l'altre costat?
- No ho sé. Sembla tan estrany...però per altra banda, té raó... potser mai més tindrem una oportunitat com aquesta i personalment, em sedueix molt la idea. D'acord, va, fem-ho!!

I així va ser com aquelles dues persones que s'assemblaven tant, van decidir passar a l'altra costat del mirall i viure una vida radicalment diferent a la que sempre havien viscut. Les feines els van anar molt bé. I van ser molt feliços amb les seves noves vides. La família d'en Fermí va estar encantada de descobrir que tenien un manetes a casa. Ja no calia trucar al lampista ni al manyà. I la Montse, va fer les paus amb el seu estimat Evarist. Es van casar al cap d'un any, després que l'ascendissin a cap de comercials de la seva empresa, contents del seu gran potencial com a venedor.

Van haver d'assumir canvis molt radicals en les seves vides, però, malgrat tot, els dos van pensar que havien pres la decisió correcta. Cap dels dos homes va tornar a pensar en les seves vides anteriors. Semblava com si sempre haguessin viscut aquella vida. Tanmateix, per si de cas, mai més van tornar a agafar el metro a Sant Andreu. Preferien caminar una mica i agafar-lo a l'anterior parada o a la de després. Ben mirat, caminar una mica és molt sà, oi?

I van canviar els miralls de casa seva, no fos cas que....

"Fèlix"

EN UN INSTANTE

Llegó la comida de Año Nuevo, como cada año lo celebrábamos solo los hermanos con nuestras parejas. Tenía la mesa preparada para seis personas: Mi hermano y cuñada, mi hermana, mi marido y yo, y...

Como cada año, el veintiuno de diciembre al mediodía se iniciaban las vacaciones escolares y nos quedábamos con las nietas de nueve y once años, ya que sus padres todavía trabajaban. El día veintidós amaneció soleado, pensé que hacía un buen día para ir al Parque Güell con las niñas. Alrededor de las once llegamos a la entrada principal del parque, situada en la calle Olot. Las niñas se quedaron fascinadas, lo habían visto por la televisión, pero no habían estado nunca. Claudia, la mayor, y yo íbamos haciendo fotos por el camino. Al mirar hacia el Cerro para hacer una foto, lo que vi me dejó sin aliento: vi a mi madre.

No podía creer lo que mis ojos veían, era imposible, mi madre hacía cinco años que había fallecido. Allí, en lo alto, había una señora más o menos de mi misma edad, con un niño de unos diez años. Un impulso irrefrenable me llevó hacia el Cerro. Una vez allí, al oír la voz de la señora que estaba hablando con el niño (supongo que era su nieto), mi asombro fue aún mayor, era la voz de mi madre.

Me entró un sudor frío por todo el cuerpo y me quedé sin poder articular palabra.

Claudia, al verme, me dijo:

—¿Abuela te encuentras bien?

—Yo, sin casi poder hablar, le contesté: No lo sé.

La señora, que nos había oído, se dirigió a mí y me preguntó si estaba bien. Yo la miraba y miraba, sin poder sacarle los ojos de encima.

Entonces dije: Verdaderamente, no estoy bien, estoy impresionada. Se parece usted muchísimo a mi madre. No me lo puedo creer.

Pilar, que así se llamaba la señora, me dijo:

— Me ha dejado usted confundida, pues desde hace cuatro años estoy buscando a mi verdadera familia.

¿Cuál es su nombre?, me preguntó

— Me llamo Mercedes, Mercedes Blay.

—¿Y su madre, como se llamaba, si no es mucho preguntar?

— Mi madre se llamaba Mercedes Llobet.

—¿De segundo apellido?

Me quedé sorprendida, ¿Por qué me lo preguntaba?

— Martínez, le respondí.

— Gracias, señora Mercedes.

Yo, seguía alucinada, aquella mujer, Pilar, además gesticulaba como mi madre.

Era casi la hora de irnos y Pilar me dijo:

— Mercedes, no sé si esto es casualidad o no, pero desde hace cuatro años llevé viniendo cada día (menos los días de lluvia) a este lugar. Desde este promontorio me gusta contemplar la ciudad a mis pies e intento pensar que podría hacer para encontrar a mi familia biológica. Mire Mercedes, cuando mi madre estaba en su lecho de muerte me confesó llorando que, yo, no era hija de ellos. En aquel preciso momento comprendí algo que siempre me había llamado la atención cuando era niña. Siempre le decían a mis padres: ¿A quién se parece esta niña, con estos ojos tan azules?

El único dato del que dispongo es de mi partida de nacimiento; nací el quince de octubre de 1956 en Barcelona, en la Clínica Santos Inocentes.

Al oír la fecha, quise hacer un comentario, pero callé

A la hora de irnos, Pilar me dijo:

— Mercedes, me satisfaría volver a verla. Siguió: Usted ya sabe dónde encontrarme.

— No entiendo nada, le respondí, necesito un tiempo para pensar y reflexionar sobre lo acontecido.

Nos despedimos y sin casi darnos cuenta nos dimos un abrazo. ¡Qué abrazo!

Hacía tiempo que nadie me abrazaba de esta manera, se me erizó la piel desde los pies a la cabeza.

Cuando llegué a casa, tiempo me faltó para buscar el libro de familia de mis padres. Sabía qué, quince meses después de haber nacido yo, mi madre había dado a luz una niña, que había muerto a las pocas horas de nacer. Allí no figuraba ninguna niña inscrita, pero sí había un papel suelto, que era un certificado de defunción firmado por mi padre, con fecha quince de octubre de 1956. Claro no podía estar inscrita en el libro de familia, pues murió antes de las primeras veinticuatro horas.

Desde aquella mañana, no pude dejar de pensar en Pilar. Coincidían la fechas de nacimiento de ambas. Pero no podía ser, mis padres debieron ver la niña muerta antes de firmar, pensé yo, o a lo mejor les enseñaron otra niña muerta porque se confundieron de bebé; mil ideas me venían a la cabeza.

Después de pasar la noche sin poder casi conciliar el sueño, decidí ir al día siguiente al Parque Güell. Me levanté y cuando salí a la calle algo me detuvo y cambié de idea, no, no podía ir, me entraron todos los miedos.

¿Y sí...?

¿Pudiera ser qué...?

Regresé a casa y empecé a buscar fotografías de mis padres, y en especial fotos de mi madre cuando tendría alrededor de unos setenta años.

Otra noche de inquietud, de no entender, quería saber y sobre todo la quería volver a ver. Así que el día veinticuatro, día de Nochebuena, decidí ir a dar un paseo por el Parque Güell.

A las once de la mañana, allí en lo alto del Cerro, estaba yo. Me quedé observando las vistas de la ciudad, pero con la mirada perdida y con una única esperanza, la de verla aparecer.

Alrededor de las once y media la vi entrar, era como si estuviera viendo llegar a mi madre, la misma forma de andar con su típico balanceo. Una vez allí, Pilar, con una sonrisa en los labios, me dijo:

—Hola Mercedes, perdona que te tutee. Ayer estuve esperando a ver si venías, y al no encontrarte, tuve miedo de no volver a verte.

—La verdad es que tengo muchas dudas, todo esto me tiene muy confundida, me da miedo pensar, no sé si quiero saber —pero si quería saber, todo el mundo quiere saber, no hay nada peor que la incertidumbre—.

Nos acomodamos en una zona un poco más aislada. Empezamos a mirar las fotos que llevé. La verdad es que al cotejar las fotos de mi madre, más o menos a su misma edad, nos quedamos petrificadas. Pilar me dijo que tenía sesenta y ocho años. Observamos las fotos minuciosamente por partes: las dos tenían una misma forma de nariz, ligeramente aguileña, las dos eran de tez pálida. Su rostro era alargado, con una barbilla un poco puntiaguda. Sus ojos garzos estaban acompañados de unas largas pestañas con cejas ovaladas delineadas muy sutilmente. La única diferencia que existía entre ambas era el color de los ojos; mientras Pilar los tenía azules, mi madre los tenía marrón claro.

Pilar quiso ver fotos de mi padre. Cuando se las mostré, me dijo que me parecía mucho a él.

Una vez acabamos con las fotos, empezamos a hablar y explicarnos cosas de nuestras familias, lo típico: trabajo, hijos, nietos, etc.

Pilar me puso un poco al corriente de su vida y me dijo:

—Hace tres años enviudé, tengo dos hijos: una hija de cuarenta años y un hijo de treinta y cinco; tres nietos de diez (el niño con el que iba el otro día), seis y cuatro años.

Mis padres “adoptivos” fueron buenos conmigo, especialmente mi madre. Ella fue la que se ocupó de mi educación y de todo lo mío. Con mi padre mantenía una relación más distante. Él era militar y ginecólogo, trabajaba en el Hospital Militar y en la Clínica Santos Inocentes. Se casó con mi madre que era hija de un coronel. La verdad es que a él lo veía poco, pues trabajaba mucho, hacía muchas guardias.

Dio un respiro y siguió. No todo ha sido bueno en mi vida Mercedes, pues mi padre llevaba una doble vida con otra mujer, una comadrona muy joven que trabajaba con él en la clínica. Mi madre lo sabía, pero por mantener su estatus social, lo aguantó.

Entonces Pilar se interesó por mis padres y mi familia.

Le dije que mis padres estaban muy unidos, pues a los quince meses de nacer yo, tuvieron una niña que murió a las pocas horas de nacer y esta pérdida los unió mucho. Lo curioso de todo esto, y es el motivo por el que estoy desconcertada, es que esta niña nació y murió el quince de octubre de 1956.

—No es posible, no me lo puedo creer, dijo Pilar.

—Luego nacieron mis dos hermanos Elena y Jorge. Fuimos una familia muy unida y feliz, hasta que un cáncer de páncreas se llevó a nuestro padre a los setenta y dos años. Mi madre murió hace cinco años a los noventa y siete años de edad.

Ante tanta coincidencia convenimos no decir nada a nuestras familias y hacernos antes unas pruebas de ADN, las dos. Así fue como quedamos el día veintisiete para realizarlas y el día treinta para recogerlas.

Estos tres días se me hicieron larguísima, la verdad es que no sé lo que quería. Por un lado, me hacía ilusión que fuera nuestra hermana, pero por otro me producía rabia e indignación el hecho de cerciorar que a mis padres les dieron un bebé muerto.

El día treinta, a las doce treinta del mediodía, confirmamos la sospecha. Éramos hermanas. Nos abrazamos y lloramos sin poder contenernos.

A la hora de despedirnos, le dije:

—Mira Pilar, como cada año, el día uno de enero tenemos la costumbre de comer y celebrar el Año Nuevo con mis hermanos en nuestra casa.

¿Te apetece venir?

Pilar, muy emocionada, aceptó y me dijo:

—Gracias Mercedes, no sabes lo feliz que me haces, allí estaré.

Así fue como el día uno de enero, a las catorce horas, llegaron mis hermanos. Al sentarse a comer, se dieron cuenta de que en la mesa había un cubierto y una silla de más.

Elena preguntó:

— ¿Quién más viene?

— Sentaros es una sorpresa, les dije.

Al poco, sonó el timbre y fui a abrir.

Pasa Pilar: Te presento a la familia: Elena y Jorge, mis hermanos; mi cuñada Lidia y mi marido José.

Ella es Pilar, les dije

Seguí hablando, yo, pues creo que nadie podía pronunciar palabra.

Ya sé cuál es vuestro estupor, es el mismo que tuve yo cuando me encontré con ella.

¿A qué se parece a mamá?

Jorge atónito miró a Elena que estaba abismada mirándola.

Es una larga historia, que todavía está por descubrir que fue lo que ocurrió, pero lo que sí os puedo cerciorar, es que Pilar es nuestra hermana —la niña que dieron por muerta después de nacer el quince de octubre de 1956— Lo que acaeció no lo sabemos.

Ante tal similitud, nos hemos hecho pruebas de ADN y lo hemos ratificado.

Ahora gozamos de haber recuperado a nuestra hermana y ella a su familia biológica, tiempo tendremos para inquirir lo que verdaderamente aconteció.

La celebración del Año Nuevo fue increíble, era nuestro momento: “el momento de los hermanos”. Entre todos le íbamos comentando cosas de nuestras vidas, principalmente de cuando éramos parvos y vivíamos con nuestros padres.

En lo que convenimos todos, es que nuestros padres, jamás supieron la verdad de este desgraciado incidente. Todos supusimos que debió ser un error de la clínica y que se equivocaron de bebé.

Parece increíble que “un instante” se pueda cambiar el destino de las personas.

Convinimos que una vez pasadas las fiestas, incoaríamos en lo sucedido.

Por un lado, Pilar pediría en el registro civil, la partida literal de nacimiento y en el registro notarial, la escritura de su adopción y con todos estos datos acudiría a la diputación a solicitar su expediente.

Por otro lado, yo requeriría por escrito al registro civil el certificado del legajo de nacimiento a nombre de mi madre y en el cementerio o en el Ayuntamiento, el certificado de inhumación. En el certificado del legajo de nacimiento, debía de figurar el nombre del médico o comadrona que asistió al parto. Pensé que podríamos conectar con ellos, si estuvieran vivos. En el certificado de inhumación, figuraría la fecha de defunción e inhumación y el lugar donde estaban los restos mortuorios del bebé.

Una vez obtuve estos datos, solicité al Ayuntamiento la autorización para la exhumación y traslado de los restos óseos de la niña y de mi madre, al LabGenetics, para realizar pruebas de ADN. Al ir a recoger los resultados de las pruebas de ADN, me quedé totalmente desorientada; Los ADN no se correspondían. Estaba claro, había habido un error. A mis padres les dieron un bebé muerto que no era el de ellos. A la vez se comprobó que Pilar si era hija suya.

Cuando obtuve todos los datos, nos juntamos los hermanos. Por un lado, Pilar no halló ningún documento de su adopción, en el registro figuraba como hija legítima de sus padres. En su expediente figuraba que había nacido el quince de octubre de 1956 en la Clínica Santos Inocentes, mediante cesárea. Sabía que su madre no podía tener más hijos, ya que le tuvieron que extraer la matriz en el parto.

Yo les mostré los documentos que tenía del parto de nuestra madre, en ellos figuraba el nombre de la comadrona que la asistió y el médico que estaba de guardia. Cuando pronuncié el nombre de ellos: Pilar palideció, sus labios temblaron, nos miró y se puso a llorar desconsoladamente. Cuando pudo pronunciar palabra, con una voz trémula, dijo:

—La comadrona era la amante de mi padre y el médico era mi padre.

—Al poco tiempo reaccioné y dije: Bueno, esto es pasado, debió ser una terrible confusión con otro bebé, no podemos volver atrás y subsanar el error. Ahora vivamos el presente y el futuro como hermanos que somos.

Observe como las facciones tensas y crispadas de Pilar, se iban relajando.

Así se zanjó el tema.

Pero...Yo quería saber más.

Decidí, sin decírselo a nadie, averiguar si la comadrona que asistió a mi madre, seguía viva. Por suerte la localicé, a través del colegio de enfermeras. Estaba en una residencia geriátrica. Me puse en contacto telefónico con la residencia y solicité poder hacer una visita a la señora Carmen López, explicando el motivo de la visita. Al llegar allí, nos fuimos a una sala privada para hablar. No hizo falta que yo preguntara nada. Me dijo

que recordaba perfectamente el caso y casi tartamudeando, sin mirarme a los ojos, empezó a hablar:

—Fue algo inaudito e inesperado, que nunca he podido olvidar, ni me he perdonado como persona ni como profesional y de lo que estoy totalmente arrepentida.

Tenía veintidós años, empezaba mi trabajo como comadrona en la Clínica Santos Inocentes, estaba localmente enamorada del Doctor García, con el que mantenía una relación extramarital. Dio la desgraciada casualidad que ese mismo día, el quince de octubre, la mujer del doctor, se puso de parto, surgieron problemas y la niña del doctor murió asfixiada con el cordón umbilical y a su mujer tuvieron que extirparle la matriz tras sufrir una fuerte hemorragia.

Creo que el doctor enloqueció. Pensó que su mujer no podría superar este trauma, entonces “*en un instante*” tomó la terrible decisión, de hacer el cambio de bebés. Y fui yo, la que en un segundo realicé el cambio, sin quedar nada registrado ni haber tenido que pasar por los trámites de la adopción. Solamente lo sabíamos nosotros dos.

Sí, yo fui la persona que atendió a su madre en el parto, actúe así por amor, era muy joven, temía perder al doctor y también perder mi trabajo. Este despreciable acto que siempre he arrastrado conmigo, me ha atormentado toda la vida. Aquel día perdí mi dignidad, fue en un instante, un instante fatídico. Hay un antes y un después en mi vida desde aquel momento.

La mujer del doctor, tampoco lo sabía, le dieron a Pilar como si fuera hija suya. Hace muchos años, cuando Pilar tendría unos treinta años, el doctor García, en un enfado y arrebatado con su mujer, le confesó que Pilar no era su hija natural, que su hija murió en el parto y él cogió el bebé de otra madre y lo cambió.

Le puedo asegurar que la madre biológica de Pilar era: Mercedes Llobet Martínez, nunca podré olvidar su nombre. Sí, a ella le dimos el bebé muerto. Me pidió perdón y me dijo: ya sé que es un perdón que no me merezco, pero ahora podré descansar.

Salí de la residencia totalmente desconcertada, no sabía qué hacer con la información. Mi marido sabía que iba a ver a la comadrona y al llegar a casa me preguntaría.

Regresé andando, necesitaba pensar, enfriar las ideas y decidir qué hacer.

Por un lado, me parecía innecesario y cruel que Pilar supiera esto de su padre. No hacía falta hacer más daño.

Por otro lado, que ganaba mi familia con tener esta información, mi madre ya no vivía.

Al llegar a casa, José me preguntó:

—¿Has averiguado algo?

—Le respondí: Poca cosa, la comadrona solo recordaba que aquel día había muerto un bebé, pues nunca podía olvidar los bebés que se perdían.

—¿Tienes suficiente, ya? Me pregunto mi marido

— Sí, le respondí yo.

Me enteré por las necrológicas que la comadrona falleció a los dos días de mi visita.

L'última baixada

Diuen que quan et fas mal esquiant sempre es a l'última baixada, en realitat la causa efecte es inversa.

Per als esquiadors a qui els corre la neu per les venes només hi ha una última baixada, la del darrer dia de la seva vida en què es posen uns esquís i esquien. Quan fan la última baixada ho registren, de manera que disposen per sempre d'una filmació de la darrera esquiada com qui posseeix un tresor. Una última esquiada que els aporta un munt de records i emocions de tota una vida viscuda amb la neu. Cadascú hi afegeix les gotes de nostàlgia que considera oportunes. L'Albert, el Joan i el Xavi són esquiadors amb neu a les venes, sobrevivents d'una generació que ha fet de l'esquí i de la neu el seu "leit motiv". Quan es veuen rememoren les seves esquiades i discuteixen les seves proeses, quan no es veuen es troben a faltar els uns els altres i viuen solitaris en els records que saben que comparteixen.

Aquest any, l'hivern dels seus noranta-cinc anys, han decidit fer junts l'última baixada. Encara hi toquen i tenen un munt de vivències i de records de neu que no obliden, alguns d'aquests records comencen a ser diferents per a cada un d'ells. L'Albert s'encarrega d'explicar-los una vegada i una altra, afegint-hi de tan en tan algun detall que ni el Joan ni el Xavi no coneixen o que han oblidat tot hi haver-lo escoltat tantes vegades, el discuteixen i mai no s'acaben de posar d'acord. Els genolls ja no els aguanten, caminen amb bastó. Qui els ho haguera dit mai que arribaria un dia en què deixarien els esquís, però no els pals!

Durant els darrers mesos s'han sotmès dissimuladament a un programa de preparació física, passejades, estiraments, caminades, massatges i exercicis suaus. El dia escollit per a l'última baixada, les famílies els porten fins al llac de La Molina com ells havien demanat. És un dimecres de finals de febrer, temps d'hivern poc combatiu, fred suportable i possibilitats de nevades de llevant per sorpresa.

Quan l'Albert, el Joan i el Xavi es veuen, un somriure els il·lumina, la il·lusió del retrobament, la joia de tornar-se a veure. Junts al mig de la neu el cor els torna a bategar amb força.

El telecadira del Llac, que ells mateixos havien batejat amb el sobrenom de el *Tren de la bruixa*, porta esquiadors novells fins allà on acaba la Comabella. És un telecadira reciclat desesperadament lent per a un recorregut llarg, de poc desnivell, en un paisatge immillorable que recorre Coll de Pal fins als peus del Puigllançada. Un Puigllançada que ells havien baixat en diverses ocasions pels fora pista reservats a coneguts. A partir de l'arribada del *Tren de la bruixa*, una pista dolça acull els esquiadors agombolant-los i protegint-los fins a enllaçar amb la Volta Muntanya Sagrada i el retorn fins al llac.

Després de les abraçades els fills els ajuden a equipar-se per a esquiar amb roba d'esquí que incorpora l'última tecnologia. Un jersei fi de coll alt, energitzant amb massatge muscular imperceptible. Una tortuga adaptable i ajustable, feta d'un material que absorbeix els cops. Una faixa amb una rigidesa calculada per a subjectar els ronyons i facilitar les postures dels bons esquiadors. Unes genolleres articulades dotades d'intel·ligència artificial que faciliten els retorns després de cada flexió. Pantalons i anorac que mantenen la temperatura constant. Botes lleugeres que reforcen la tècnica aplicada als esquís. Esquís geo localitzats, programats per corregir desviacions involuntàries mitjançant uns sensors que incorporen un mecanisme de control de velocitat. Guants que permeten un monitoratge de la freqüència cardíaca i de les constants vitals en tot moment, que possibiliten entre d'altres anticipar possibles arrítmies, un dels fills porta un desfibril·lador. Ulleres d'esquiar graduades per a cada un d'ells. I casc amb una càmera 360° que els oferirà la possibilitat d'interactuar la baixada a la consola dels nets amb realitat virtual aplicada, permetent-los fer l'última baixada cada vegada que vulguin.

Han pujat els tres junts al telecadira. Durant el trajecte de pujada respiren records de neu i parlen de l'última baixada. Quan arriben a dalt s'ajusten les botes. Un dels nets de l'Albert, que estudia per ser director de cinema, dona el tret de sortida: acció!, tot i que ja porta estona amb la càmera en on.

Començar l'última baixada.

La primera cosa que es fa evident és que els avis esquien millor que no pas caminen. Quina tècnica més exquisida! Quin estil! Com si haguessin estat esquiant ahir mateix! Ningú que no els conegui, veient-los esquiar, no n'encertaria l'edat. Des del moment en què s'han posat els esquís s'han convertit

en els esquiadors que havien estat sempre. La neu els corre per les venes, i de quina manera!

Els fills flipen i els nets no diguem. El net director de cinema, s'encarrega de filmar l'esdeveniment. No s'ho pot creure, pensava que no serien capaços d'esquiar com estan esquiant, senzillament no ho contemplava. L'Albert, el Joan i el Xavi, com més baixen, millor baixen, tot just acaben de deixar enrere l'emblemàtic teleesquí de Bagà, que ja han pres la mida als esquís i el tacte a les genolleres articulades amb intel·ligència artificial incorporada. És un plaer veure amb quina naturalitat esquien. Baixen l'un rere l'altre, s'alternen, a estones baixen els tres en paral·lel. Es pot llegir la felicitat en els seus moviments, com si fos una posada en escena, magnífica, d'una coreografia assajada tota una vida.

L'apoteosi de l'acte final: l'última baixada.

El nivell d'esquí del director de cinema, a priori més que suficient, no té res a veure amb el nivell i l'estil dels avis i s'ha d'esforçar més del que no pensava.

A partir de començar a baixar per Coll de Pal, sota la mirada del Puigllançada, els sensors dels esquís embogeixen corregint maniobres impossibles. La monitorització dels indicadors de salut assenyalen felicitat màxima.

A la meitat de la baixada abans d'arribar a l'encreuament amb la Volta Muntanya Sagrada, s'ha acordat una aturada estratègica, per reagrupar-se i perquè els avis revifin, encara que potser ho necessiti més algú altre. És el lloc que han escollit per fer la fotografia de grup.

Els fills s'interessen per la salut dels avis, els nets els feliciten i els donen canya. Es fotografien. L'Albert, el Joan i el Xavi aprofiten l'aturada per deixar passar a tothom, hi insisteixen, volen una presa des del davant, sense ningú al darrere, només ells i la neu de Coll de Pal. Al director de cinema la presa que proposen li sembla molt bona idea.

Quan la família comença a baixar, l'Albert atura els amics i xiuxiuejant, xiuxiuejar és una manera de dir perquè tots tres sordegen, els proposa anul·lar els sensors de control de velocitat per esquiar de veritat, com abans. No cal cap debat. L'Albert els mostra com fer-ho i tots tres anul·len els sensors.

Continua la baixada. L'admiració i sorpresa dels familiars es converteix en estupefacció quan els tres avis els avancen amb un nivell i un estil que molt pocs

poden assolir, aprofiten els artefactes mutants que els ajuden. No es tornen a aturar, com en els vells temps.

Quan arriben a baix tots els feliciten orgullosos dels pares i avis. Algú, tot i que semblava que podia nevar, proposa fer una altra baixada. El director de cinema confessa que no s'esperava el ritme de la baixada, pica l'ullet al seu avi i els diu a tots que aniria molt bé poder fer alguna nova presa. Els fills dubten d'assumir els riscos d'una altra baixada. Comproven la freqüència cardíaca i les constants vitals dels avis. I finalment accepten, amb la condició que tornin a connectar els sensors de control de velocitat dels esquís.

Quan l'Albert, el Joan i el Xavi tornen a agafar el telecadira del *Tren de la bruixa* comença a nevar, la vida i la neu els bateguen a l'ànima.

Durant el trajecte l'Albert els obsequia amb un discurs dels seus.

—Nois, hem arribat junts fins aquí per gaudir la nostra última baixada, avui és una oportunitat única i la vostra companyia és un regal. Ha estat un plaer compartir la neu i la vida amb vosaltres, no ens en queda gaire ni de l'una ni de l'altra. Em sento fort, emocionat, ple de molts bons records.

Per primera vegada a les seves vides hi ha un espai de silenci en un discurs de l'Albert, increïble!

Continua nevant. El pronòstic del temps no sempre l'encerta. Una nevada que havia començat suau amb flocs de neu molt ben dibuixats s'intensifica i embolcalla les paraules i els pensaments.

—Deies que no ens queda gaire neu? —fa evident el Xavi.

A meitat del trajecte del telecadira ja estan coberts amb una capa de neu que els eleva l'esperit. La visió s'ha reduït. Enmig de la nevada els records se'ls en van cap a altres llocs i cap a altres temps. Recorden als qui no hi són, segurs que ells aviat tampoc no hi seran. Moltes vegades havien parlat de la mort i de quina manera voldrien morir si poguessin triar.

—Potser ens ha arribat l'hora —proclama cerimoniós el Joan—, no sé si trobarem un moment millor que aquest, el millor escenari i la millor companyia.

—Avui és un bon dia —sentencia el Xavi.

No els calen més paraules.

És desconnecten de la vida.

Regalen el seu darrer alè a la neu nova.

Arriben morts a dalt del *Tren de la bruixa*.

Uns dies després els fills i els nets escampen les seves cendres des del cim del Puigllançada. El net, director de cinema, enregistra l'última presa per al muntatge de l'última baixada.

L'Albert, el Joan i el Xavi es queden per sempre a la neu.

El baile de las cometas

Roger Jiménez

Aquel verano, Londres registró las temperaturas más altas del siglo, acompañadas de una sequía sin precedentes. Mientras los científicos de la atmósfera cruzaban sus teorías y polemizaban sobre las causas del fenómeno, los desprevenidos ciudadanos buscaban alivio en los parques y zonas boscosas, donde muchos permanecían hasta entrada la noche. Una oleada de crímenes atroces se extendió con el inédito bochorno dejando un corolario de víctimas, en su mayoría personas solitarias sorprendidas en lugares apartados. El pánico se disparó unido a un clamor de protesta ante la impotencia de Scotland Yard. Los tabloides trabajaban hasta la última gota esta inesperada sustancia de cultivo, y los diarios de calidad exigían respuestas con una tenaz acusación: “Una vez más, la policía no puede con el caso”.

“Halley” se elevó ligera describiendo un arco elíptico en el cielo esplendoroso de Londres. Cabeceó unos segundos en suave balanceo para iniciar después una estética danza en la que combinaba unas breves pausas en suspensión con aparatosas caídas y simétricos ascensos. Sus evoluciones concentraban la atención de los paseantes del Heath, el majestuoso parque del norte de la ciudad, mientras que otros devotos de la cometa se esforzaban por conseguir una brillante exhibición de su volantín. Pero, comparadas con “Halley”, las restantes cometas asemejaban bicharracos que trataban de volar. En un concurso con puntuación nadie dudaba de la abismal diferencia que distinguía el armonio balanceo de “Halley”, su elegancia de línea y la velocidad y precisión de sus movimientos.

El sol se hundió tras los árboles al pie de la Colina del Parlamento. El aire estaba embalsamado y los pantanos del Heath reflejaban el claro azul del cielo. La salvaje belleza del parque cobró por unos momentos un intenso destello a modo de señal de que el silencio del crepúsculo pronto empezaría a gobernar la vida del lugar. Todos, excepto Mike, habían recuperado ya sus cometas y se disponían a emprender el regreso a sus casas, pero él siguió jugando con “Halley” durante casi una hora más desoyendo las advertencias de las autoridades, hasta que las sombras emborronaron los contornos. El espacio de tiempo que mediaba entre la derrota del sol y el despunte de la suave brisa del anochecer era el predilecto de Mike porque le permitía entregarse sin inhibiciones a sus fantasías de soledad.

Feliz en el brezal, mientras tiraba de los hilos para que “Halley” se luciera con sus piruetas, se veía transportado a un mundo cambiante de imágenes fenoménicas. Los paisajes de la mente le alejaban de la realidad ordinaria, que era sustituida por ensueños memorables. Como el viajero mental de la balada de Blake buscaba el refugio de la colina en las horas solitarias del día para abismarse en las sensaciones de la declaración del gran poeta inglés: «La imaginación no es un estado: es la existencia humana en sí misma»

Mike era un joven talludo y flaco que se disponía a cumplir los treinta y su roja cabeza empezaba a clarear. Su visión de la vida no era excesivamente negativa, aunque abrigaba algunos conceptos sombríos asociados a la especie humana, de la que eran aparentes miembros la mayoría de sus alumnos. “Algunos, en el mejor de los casos, son seres humanos con matices”, era uno de sus comentarios más misericordiosos. Aunque vestía y comía como ellos, le repugnaba cualquier atisbo de similitud. Sus ingresos como profesor de Física en una escuela de formación profesional del East-end londinense, combinados con una naturaleza frugal y una dieta casi herbívora, le permitían una vida que podríamos considerar casi ascética, de no ser por algún extravagante dispendio.

La habitación que ocupaba en alquiler en Camden Town alojaba una variedad creciente de artilugios y enseres de dudoso rendimiento, fruto de sus expediciones a los mercadillos próximos. Quienes ocasionalmente accedían a la reducida estancia no apreciaban más que escoria y desechos metálicos repartidos por la mesa de trabajo y los rincones. Pero aquella chatarra tenía su hechizo para Mike. De ella había nacido “Halley”, uno de los escasos motivos de complacencia para el joven profesor, que realizaba su trabajo didáctico sin derrochar emociones con unos individuos que parecían reclutados en algún suburbio con leyes propias. Les importaba un pimiento saber qué era un becquerelio o un millirad, a juzgar por los ronquidos intencionados que proferían y las violenta reacción que seguía a sus medrosas sugerencias y preguntas sobre la lección. Todavía le sublevaba el recuerdo del último día de clase tratando de explicar la constante de Hubble y la edad del universo a aquellas orejas con zarcillos colgando. Animado por la inmediata perspectiva de las vacaciones, pasó por alto todas las sevicias de la jornada y quiso despedir el curso con dignidad arrojando a su bárbaro auditorio una sarta de perlas con un paternóster final: “Copérnico sostenía que la tierra giraba alrededor del sol, y aquella superstición ha hecho posible enviar cohetes y hombres a la luna... Recuerden: ‘per aspera ad astra’”. No tardó en advertir su error cuando, pasadas unas décimas de estupefacción, atronaron el aula los primeros gritos de protesta: “¡Y eso a

nosotros qué nos importa!” “¿Qué ha querido decir?” ¡“Pasan más de tres minutos de la hora y estamos aquí entretenidos con chorradas”!

Finalizó su alocución como y el ferviente deseo de llegar un día a ser día extremadamente poderoso para obligar a la panda de bastardos a escucharle hasta que perdiera la conciencia. Se dirigió a la sala de profesores, que le parecían tan incultos como sus alumnos, para la reunión final de curso. Y de allí, a la felicidad provisional del tiempo libre.

Aquella estuosa noche, el superintendente Roy Higgings, un hombre grande y esférico, no podía conciliar el sueño, como la mayoría de sus convecinos, pero por razones bien distintas. Sañudos asesinatos menudeaban por la ciudad, con especial insistencia en el Noroeste, la zona a su cargo, y no disponía de una débil hebra para empezar a trabajar seriamente. Fuera de la detención de algún “tramp” merodeando por el parque, liberado horas después por falta de consistencia en las pruebas, las investigaciones no habían permitido gran cosa más. Ese día, la reunión con el jefe constable había sido condenadamente turbulenta, con amenazas de deportaciones masivas al ostracismo y las más humillantes degradaciones. A media mañana, un guardabosques de Richmond había descubierto, semioculto en un macizo, el cuerpo maltratado de un pescador en unas condiciones que el portavoz de la policía evitó pormenorizar.

La prensa amarilla hablaría al día siguiente de la obra de un animal perturbado. “Como en los buenos viejos tiempos”, fue la frase no muy venturosa de un sargento de la brigada al cargo llamado Blake. Se ordenó la evacuación del público de todos los parques a las nueve de la noche (“el crepúsculo excita a los locos”, era la teoría del jefe constable). En la primera fase de la “operación Robin”, con millares de pasquines distribuidos por las estaciones del metro y ferrocarril, y la apertura de varias líneas telefónicas en las los ciudadanos vertían sus angustias y neuróticas sospechas, pero ninguna aportación de valor práctico. La primera ministra había interrumpido sus vacaciones y el secretario del Home Office (ministro del Interior) acababa de fijar un plazo de 48 horas para recibir algún resultado positivo.

Muchos bancos de los parques y paseos londinenses están dedicados a personas que abandonaron este mundo. A Mike le gustó la inscripción grabada en el que había elegido para descargar su bicicleta: “A la querida memoria de Jane Foxon, que solía lanzar su cometa desde esta Lugar”. Decidió que le gustaría un epitafio similar en uno de los bancos del camino circundado de césped que asciende a la Colina del Parlamento. El viento estaba dormido sobre el lago, pero soplaba suavemente en aquella elevación. Suficiente para poner en órbita a “Halley”, pensó, mientras desplegaba con cuidado el armazón y extendía los cordeles pendientes abajo sobre la mustia hierba de agosto. Después de un rápido vistazo a una birlocha manejada por dos muchachos que se movía como un saltamontes borracho, aumentó su autocomplacencia por la tarea realizada. “Halley” era una cometa de alto bordo. A su lado, las otras parecían pingajos sacados de una tienda de empeños. Colocó la tela metódicamente, orientó el cuerpo en posición de despegue, tensó el bramante, y con una simple contracción de sus muñecas, sin la ayuda de nadie, “Halley” dio un respingo y subió en vertical, como un sofisticado reactor, iniciando una insólita danza trenzada. Primero fue un placentero vals, seguido de una mazurca y de un fox-trot, para enlazar con una rumba y un can-can, recuperando después el cadencioso movimiento de los primeros compases.

Con “Halley” allá arriba ejecutando sus mínimas órdenes, Mike practicaba a su modo la devoción por la monotonía de la clase media inglesa. Cuando sus pocos amigos abandonaban la ciudad en vacaciones, él se convertía en un viajero mental. La suya no era un alma abierta y sencilla que siente alivio dejando que la tristeza fluya y busca al amigo para el consuelo. De algún modo, elevando su cometa, creía acceder a una vida superior. Le gustaba imaginarla como un diablo entre las nubes, rugiendo mientras se cernía en mil cabriolas sobre la tierra desposada. Aferrado a sus hilos, el tiempo, esa barroca dimensión de la experiencia y la actividad, pasaba veloz. Sin la velocidad del tiempo, decía el poeta, todo sería un tormento eterno...

Aquella noche luchó en vano durante varias horas por sumergirse en la inercia del sueño. Aquel calor, pastoso y agobiante, transpiraba el menor movimiento. Estragado y sudoroso, Mike decidió volver al Heath.

Una pequeña y tierna luna permanecía suspendida sobre la ciudad cuando coronaba la estribación empujando su bicicleta. La vigilancia se había retirado de la entrada del parque y no le representó ningún problema acceder a la imponente extensión de fronda y jardín, abierta por los cuatro costado, que conocía pulgada a pulgada. Hasta él llegaba, cada vez más distante, el rumor de la vida nocturna del bosque. Apagó el farol de su bicicleta antes de bordear los dos estanques de la entrada, rebasó el seto que divide la zona de bosque de la campiña, y enfiló la senda que conduce a la

colina. El silencio era allí absoluto y soplaban un ligero céfiro cuando mandó a “Halley” a las vidas planetarias, esta vez dotada de un mecanismo luminoso que permitía seguir su melódico balanceo. La saludable imaginación de su creador le regaló fantasías memorables. Mike quería que el espacio estrellado fuera suyo hasta el alba.

No advirtió aquella otra presencia junto a “Halley” hasta que pasaron algunos minutos. En la velada distancia, le pareció otra cometa triangular, en forma de Batman, hecha de una sola pieza, y también con una luz incorporada que emitía un fulgor intenso. Otro honorable miembro del club de los insomnes pensó. Dio algunos pasos buscando en la oscuridad al colega cometista, pero no logró dar con nadie. Estaría tras algún macizo, al otro lado del cerro. Pronto dejó de pensar en él, o ella, absorto en la soberbia exhibición de aquella pandorga resplandeciente que se movía en el espacio como jamás antes había visto en ningún objeto manufacturado. También se olvidó de “Halley”, pálido aprendiz de astro errante al lado de aquella energía extraviada, que hendía el espacio y formaba un caleidoscopio de contornos luminosos. De pronto, otro cometa se hizo visible en la noche. Y otra. Y otra más. Pronto el espacio sobre la colina de vio invadido de efectos luminosos en frenética danza. Surgían de lo inapreciable en oleadas y se precipitaban al vacío en todas direcciones.

Nunca llegaría a saber el tiempo que estuvo contemplando extasiado aquella escena saturnal. Hasta que una de las cometas dibujó una extraña figura por encima de su cabeza y empezó a descender en vertical con sobrecogedora precisión. A medida que se aproximaba friccionando sus alas y profiriendo unos gritos espantosos, aquella silueta adquiría formato y proporción, hasta hacerse perfectamente visible. Mike fue lo suficientemente ecuánime para admitir el fracaso de su percepción. Tuvo el tiempo justo para confirmar que la criatura que caía sobre él despidiendo un hedor pestilente no era ninguna cometa, aunque también estaba al corriente de la escasa utilidad de tal deducción. Aquella masa centelleante era una horrenda blasfemia.

“(…) pero la vida del hombre es pensamiento/ Y él, a pesar de su terror, no puede dejar de devorar todo/ Centuria tras centuria/ Devorando, rabiando y destruyendo/ para poder llegar/ A la desolación de la realidad”. Las aficiones poéticas del superintendente Higgins solían manifestarse sin remedio en los momentos menos oportunos. Y tuvo que admitir que aquél no era el más apropiado para evocar a Yeats. Acucillado sobre la hierba seca del Heath, sudando como un sapo bajo aquel calor achicharrante, aguardaba con sus hombres la llegada del forense mientras contemplaba hipnotizado el alanceado cuerpo, tendido boca arriba, del que la sangre había fluido copiosamente derramándose por la ladera. Quienquiera que fuese, estaba indudablemente muerto. Tras esta ociosa consideración, subió el pliegue de la sábana para cubrir aquel rostro aterrorizantemente pálido. “Un trabajo hecho a conciencia”, musitó el sargento Blake mostrando una cierta complacencia por el horror.

-Habrá que bajar eso de ahí. No pretenderá llevarlo así en la ambulancia.

El sargento salió de su abismamiento producido por la espantosa visión y pareció percatarse por primera vez que los brazos del cuerpo de Mike se extendían hacia arriba en ligero movimiento y que las manos estaban enredadas por unos hilos sujetos en las muñecas. Siguió con la vista aquellos hilos elevándola por encima de la colina. Allí estaba “Halley”, vagando tristemente por el infinito vacío, mientras unas negras nubes empezaban a planear sobre Londres empujadas por el viento del sur.

UN PLATO DE UN SOLO DÍA

Navarra. Fiestas de San Fermín. El Ayuntamiento pamplonico había organizado un nuevo Concurso de Cocina. Al mismo se presentaban, tanto cocineros expertos, a fin de acrecentar su fama, como novatos, para darse a conocer. El premio era sustancioso, pero lo más atractivo era, sin dudar, el reconocimiento nacional e internacional que obtendría el ganador. El jurado lo componían cocineros con muchas estrellas Michelin en sus delantales, por ello, la lucha por la victoria gastronómica sería dura y sin cuartel. No sería fácil vencer en un certamen culinario en una zona del país dominada por una excelsa cocina vasco-navarra.

José Mari Gaztea se propuso intentarlo. Era propietario de un restaurante local, de barriada, que sus padres habían inaugurado hacía dos décadas. Su padre, Josetxu, había delegado la cocina en su esposa Dolores, asumiendo para sí la cafetería y la barra del local.

Dolores cocinaba bien, sin más; dominaba unos platos y recetas de los de toda la vida, de los que sus clientes quedaban siempre satisfechos y que repetían a menudo al volver al local, al reunirse para celebraciones íntimas o familiares, o sin más para darse un pequeño placer gustativo. Pero, Dolores, debido a un glaucoma, había tenido que ceder “los trastos” de la cocina a su hijo José Mari. Su ceguera progresiva le impedía ya cocinar, sazonar y emplatar las viandas.

José Mari suplió a su madre con facilidad y eficacia. Se sabía los menús de memoria; había realizado algún cursillo de cocina y había “pirateado” varias recetas de algún gran chef, y había pedido consejo y opinión a otros, aunque en alguna ocasión había salido trasquilado, como aquella vez en que tras comer de maravilla en Casa Froilo, le preguntó por los ingredientes del plato consumido, a lo que el buen cocinero le contestó con mucha delicadeza que sus platos llevaban: ¡cariño, delicadeza y dedicación!. No le explicó nada sobre la receta, y a pesar de la frustración, José Mari aprendió la lección. Pero, a decir verdad, pequeños tropezones aparte, había llegado a ser un buen cocinero.

José Mari había decidido presentarse al concurso. Trabajó con fruición en su cocina. Repasó recetas magistrales, consultó manuales, recopiló especies y sazones, realizó infinidad de pruebas y, al fin, llegó a conseguir un plato que consideró muy bueno, condimentado con infinidad de hierbas y muy equilibrado. Lo hizo probar a sus padres y a algún amigo de confianza, que quedaron sorprendidos por el excelente “platillo”. El adjetivo más oído fué : ¡muy bueno!

Animadísimo, se inscribió en el Concurso Culinario Navarrés, y su ánimo no decreció ni al ver la relación de participantes, hasta famosos “estrellados” estaban en el listado. Realmente si ganaba el premio su fama se acrecentaría sobremanera, tanto como el tamaño de su restaurante que vería multiplicado por dos, o por tres, o....¡A saber!

El día anterior al Concurso, los inscritos cocinarían el plato a presentar, que reposado, debía llevarse por la mañana del día siguiente a la Escuela de Gastronomía, lugar donde los jueces los valorarían y calificarían tras su puesta a punto en los hornos y cocinas del propio Centro.

José Mari se esmeró en la preparación, cocción y sazonado de su obra maestra. Hasta diez tipos distintos de hierbas y otro tanto de especies usó. El resultado le satisfizo al máximo. Agotado por la tensión nerviosa y agitación con la que trabajó, decidió acostarse temprano

para, relajado, enfrentarse al jurado al día siguiente, y no pensó en ordenar el maremagnum ocasionado en la cocina.

Dolores, al entrar en el obrador y apercibirse del “campo de batalla” en que su antiguo territorio se había convertido decidió ordenarlo. Desgraciadamente, su vista no le ayudaba en absoluto. Chocaba con todo, golpeaba cubiertos y cacharrería, algún que otro plató se rompió y, para desgracia infinita, la fuente del concurso acabó cayendo al suelo y se derramó completamente.

Dolores, tras maldecir su suerte y haciendo de tripas corazón, se afanó en rehacer el plato del concurso. Recordaba el género, los componentes y la textura. Hasta el tiempo de cocción sabía. ¡Lo conocía todo!. ¡No!. ¡Todo no!. Desconocía las hierbas y especies que el guiso llevaba.

Prácticamente a ciegas fué añadiendo productos de su herbario, sin poder leer las etiquetas de los recipientes e intentando discernir por los olores y sabores las especies empleadas. Tras unas horas de lucha y sufrimiento interior, le pareció que la fuente cocinada estaba realmente buena. Quedó satisfecha consigo misma y esperaba que su hijo no notaría su mano en la finalización del producto.

El día del Concurso, los jueces lo tuvieron claro desde el principio. El guiso de José Mari sorprendió y gustó a todos. Repetían unos sí y otros también, que era una vianda espectacular. José Mari ganó el premio por abrumadora mayoría. Su satisfacción era inmensa. Recibió parabienes de todos y atendió a colegas, periodistas, aficionados,...

Al finalizar el evento, necesitaba un poco de tranquilidad y se retiró a la cocina del Centro, donde todavía quedaban restos de los platillos presentados al certamen. Picó de aquí y de allá, saboreando de platos y bandejas de otros concursantes. También probó del suyo, y ...¡No!, ¡No era el suyo! O sí, pero no. Era y no era. El producto era el suyo, pero el gusto no. ¡Era mejor!. ¡Mucho mejor! La combinación de hierbas y especies había sido mejorada. ¡Muy mejorada! Realmente espectacular. ¡Inigualable! ¿Que había pasado? Él sabía que lo había sazonado pero no así. No era igual. Quedó en shock.

Regresó a su restaurante, donde siguió recibiendo parabienes. Su madre le abrazó y le besó, le besó y abrazó una y mil veces, y entre llores de alegría, besos y abrazos, le confesó aliviada, que tuvo que rehacer el guiso la noche previa por el accidente acaecido.

José Mari, ahora sí, comprendió porqué el sabor de su plato era distinto. Mejor. Mucho mejor, pero distinto. Primero se serenó, pero después se obsesionó.

La fama llegó a su restaurante. Sibaritas y comensales le solicitaban su plato premiado. José Mari se lo cocinaba, pero la clientela no quedaba sorprendida. Era bueno, sí. Pero no espectacular. Intentó repetirlo una y mil veces en la intimidad de su cocina en compañía de su madre, que intentaba recordar que hierbas y especies había entremezclado, pero el no poder identificar las etiquetas de los recipientes usados y sin cuantificar dosis, medidas y cantidades empleadas, el guiso no sabía igual. Por muchos intentos repetidos, el guiso siempre era bueno, pero no espectacular.

Poco a poco los asiduos a su restaurante volvieron a ser los clientes de toda la vida. Los del “morro fino” dejaron de ir. José Mari volvió a ser un cocinero notable. Había sido genial sólo en una ocasión. En su restaurante se había cocinado ¡un plato espectacular de un sólo día!

El Reencuentro

Estaba acostumbrada a saludar, cada vez que llegaba, a todo aquel que encontraba a su paso. Primero la familia y luego al resto. En esta ocasión, era muy extraño acercarse, después de hacerlo durante años, cada tres, cuatro, seis meses al lugar donde nació y creció.

Los años hacían mella en ella, cada vez más distanciada y adaptada a su nuevo entorno; pero también al regresar iban apareciendo distintos cambios, por una parte, los externos, casas arregladas, otras reformadas, reconstruidas y hasta algunas desaparecidas por su deterioro; igualmente mudaban las personas, se alejaban, buscaban o les buscaban pisos o residencias o fallecían. Todos los cambios externos convivían con los cambios internos, aquello que portaba dentro de su pensamiento, su sentimiento, su creencia. Pensaba que era normal, que de la misma forma que ella había construido un mundo a su alrededor, también lo demás, y los demás, hacían lo propio.

Sin embargo, no dejaba de ser una situación de regreso, de recuerdos, de saber que cuanto había en su vida, tenía algo que ver con su lugar de nacimiento, sus gentes, sus amigos, sus campos, sus animales, sus aromas, sus silencios.

Se preguntaba qué hubiera sido de su crecimiento y madurez si se hubiera quedado en su lugar de origen, qué habría sido de su formación, amigos, familia...En verdad, tenía una respuesta, aunque no muy tajante ni clara. Creía que, igual que las ciudades y pueblos cambian, las personas también lo hacen. Se decía a sí misma que estos cambios eran normales, que la tecnología y los intereses ajenos dinamizaban todo, personas y cosas, trabajos, sexos, relaciones, viajes, culturas, políticas, sociedades...

No podía saber y se cuestionaba constantemente, hasta qué punto los cambios le ayudaban, le favorecían, le impulsaban hacia un mundo mejor, o tan solo era un dejarse llevar por los acontecimientos.

Una mezcla de emociones se enarzaba levemente; la alegría de llegar, junto a la pena de las pérdidas.

Había escuchado una vez que solo nos quedan los recuerdos. Idea personal, significativa para quien lo vive, cargada de ausencias y sufrimientos, alegrías y novedades, experiencias y frustraciones; estos recuerdos le hacían a veces sospechar que algo no había ido bien, que mirar atrás solo servía para añoranzas, recriminaciones, sensaciones de equívocos. Pero también sonreía ante momentos, aquellos que los denominaba momentos de felicidad, escasos, intensos, con una fuerza tan importante que a su alrededor se olvidaba de todo lo demás.

Aquella tarde, porque decidió que sería por la tarde cuando llegara para no encontrar a muchas personas, tuvo la sensación de que igual no regresaba más, como si fuera la última vez que patearía sus calles, antiguas y nuevas a la vez, confeccionadas con dinero de los llamados molinos de viento, pero que cada vez quedaba menos de su vida anterior.

Había desaparecido la mayoría de su familia, los mayores se habían distribuido entre distintas residencias o hijos y quedaban los edificios y algunas caras nuevas, hijos o nietos de...

Faltaba como una hora para el atardecer solar y quiso aprovecharla para hacer una caminata, como antaño, por los lugares que tantas veces había recorrido buscando distintas flores, frutos, setas, árboles, piedras... Aunque anoheciera, sabía que no se perdería; la iglesia en lo alto le hacía señas recurrentes del camino de retorno.

Por primera vez se hubiera quedado en el campo a descansar, a dormir, a soñar, a pensar, a recordar, a llorar, a temer, a construir...había tanto por hacer.

Llevaba meses ocupada en tomar una decisión; pero pasaban los días y no acababa de hacerlo; parecía que en esa decisión iba su vida y aunque barajaba varios posibles, no veía cuál era lo más adecuado, para ella, para los ausentes.

Nadie le diría si lo que hacía era lo correcto. Nadie le reprocharía ni les recordaría a sus muertos. Nadie le felicitaría porque hacía lo debido. Nadie, en definitiva, podía sospechar el sufrimiento que arrastraba.

Empezaba a despedirse el sol y con mucha pereza, retomó la vuelta.

La primera persona que encontró fue a María. Una mujer de la que sabía de sus duras andanzas con su marido y que se podía imaginar el estrés en sus múltiples canas. Fue un abrazo cálido, alegre, sobrecogedor para ella que no lo esperaba. Pensó que a lo mejor su cariño estaba abarcando a toda su familia y que ella era su representante. No le hacía preguntas, tan solo la miraba, la reconocía como si viera en ella a su madre en la que confió muchas veces cuando llegaba su marido a casa muy enfadado y descontento y lo pagaba con ella.

No quiso preguntarle por su parte nada, en realidad no sabía si tenía derecho a saber, si su madre le hubiera renegado por entrometida. Se consideraba discreta pero también comprendía que interesarse por alguien no era desagradable ni curiosear.

Al fin se interesó por ella y esa fue una buena salida, pues en la pregunta iba toda una larga respuesta de cuestiones que nunca hubiera añadido por temor a ser intrusiva.

La escuchaba ensimismada por su estilo, su sinceridad, su fluidez y su buen ánimo. Es verdad que su madre siempre la tenía en boca a María y le solía contar algunos detalles de su vida, pero como era cosa de ellas la escuchaba sin mayor importancia.

Le invitó a entrar en su casa y tomar alguna cosa. No faltaba chorizo y queso en su despensa, incluso alguna botella de vino. Hacía tiempo que su viudedad le había concedido una paz y serenidad que no recordaba y la gozaba y compartía cuanto podía.

María no llegó a preguntarle si había tomado una decisión sobre la casa, las tierras, locales y huertas y lo agradeció pues seguía con dudas, pese haber venido convencida de quitarse muchas cosas de encima.

Estaba oscura la noche, hasta la luna le había negado su presencia y todo se le volvía triste y árido. La falta de aquella luna llena, limpia y brillante le dejó un mal augurio; se dijo que tenía que haber vuelto un día claro y así su cabeza también estaría más abierta a su decisión.

Se despidió y continuó el corto camino que la separaba de su casa.

Al mirar a la derecha reconoció la silueta de Julio, aquel hombre al que nunca deseó volver a ver por su actitud abusiva en su infancia. El la reconoció desde su ventana y levantó su brazo como si esperara una mano levantada también; pero ella no le dio el gusto; permanecía el recuerdo negativo, seguramente el más rencoroso, doloroso y pesadoso que guardaba de su niñez y no quiso modificarlo. Se dijo que lo bueno queda atrás y lo malo también.

Un poco más allá, a unos metros de su casa, la señora Sinforosa la esperaba. Había visto el coche y antes o después aparecería, como así fue.

A su madre la señora Sinfo, así le llamaba, le ayudó en el proceso de su enfermedad, pese a que era bastante más mayor que ella; y se sentía muy agradecida. La abrazó, la miró y le volvió a dar las gracias, por todo, y ese todo abarcaba todo.

Su marido Daniel estaba dentro de la casa y le pidió que lo saludara pues su movilidad se había reducido y apenas recibía visitas.

Por supuesto que entró y al poco, les empezó a explicar sus últimos pensamientos.

Tenía claro que debía dejar a un lado lo que la ligaba al pueblo. Al decirlo, notó en las caras de sus vecinos un ademán triste, cabizbajo, desesperanzado.

Les contó que su vida se había distanciado de ese pueblo donde quedaban tan solo dos bares, una tienda, la peluquería y un despacho de salud.

Ambos lo aceptaban en silencio como una sentencia firme que no se pudiera revisar y ella, decidió acercarse a su casa y dejarlos digerir sus palabras.

Cuando salió al aire puro, le sumergió una sensación de alivio, al haber podido explicar su objetivo de dejar en manos de un abogado todo su patrimonio.

Miró su casa.

¿Y quién estaba esperando junto a su coche? Nada menos que la gata, aquella que cada vez que se asomaba a visitar a sus padres, ahí se acercaba. Contemplarla, ver sus ojos, la emocionó, se agachó hacia ella, la acarició, le susurró y por primera vez, brotó un desconsuelo en su ánimo, en sus labios, su pasado, su abandono. Ella siempre estuvo allí con sus padres y ahora con ella. Se preguntaba cuánto tiempo vivía un gato; eran años seguro, pero la relacionaba tanto a sus estancias, a su madre, a aquella casa.

No podía dejarla.

Volvió con paso acelerado a casa de la señora Sinfo y les dijo a los dos que vendería todo menos la casa, que la gata la espera y no la dejará sola porque siempre fue fiel y leal a sus padres hasta los últimos días y ella se lo debe. Les pidió que la cuidaran, aunque suponía que lo hacían y se comprometió a visitarles una vez al mes, ahora que su vida se había relajado.

DE GREGAL A MESTRAL O AIXÍ ÉS COM AVANÇA LA CIÈNCIA

De vegades un fet positiu s'origina per la concatenació de petits episodis desfavorables i aquesta història vol ser un exemple.

Malgrat semblar contradictori el primer episodi desfavorable va ser a rel d'una causa objectivament positiva ja que el nostre protagonista, el Dr. Cruz, era una eminència en el seu camp professional: el tractament de les afàsies d'origen psicosomàtic.

Degut a aquesta condició d'expert era que havia estat convidat per l'organització del Congrés Nacional dels Trastorns de la Parla a dictar la conferència magistral. Aprofitant l'avinentesa el Comitè organitzador havia decidit homenatjar-lo amb un sopar de gala en la mateixa seu del Congrés, el majestuós "Hotel Vuit Vents del Món".

El Dr. Cruz, donat el seu caràcter, va trobar excessiu aquest reconeixement; però no va saber com negar-s'hi. D'aquesta incapacitat per poder dir "no" va néixer el segon episodi desfavorable.

A les acaballes d'un sopar molt copiós va pronunciar un discurs on va recordar els seus inicis difícils i totes les adversitats que va haver d'afrontar pel bé de la Ciència. Molt emocionat va acabar fent diversos brindis en agraïment a la immerescuda generositat dels seus col·legues.

Al matí següent, en despertar, es va trobar estirat al llit completament vestit –sabates incloses–, i amb un mal de cap insuportable. De ben segur el sopar se li havia posat malament. Ell era una persona molt frugal i la nit anterior havia menjat, i begut, per sobre de les seves possibilitats.

Malgrat una dutxa amb aigua freda el cap encara continuava ben emboirat, la visió ennuvolada i l'aparell digestiu sotmès a fortes borrasques. Així que va decidir demanar que li pugessin a l'habitació un esmorzar consistent en dos cafès molt carregats.

Abans de baixar va decidir que es limitaria a llegir la lliçó magistral i que faria tot el possible per escurçar el suplici que representava, en les seves circumstàncies, haver de respondre les preguntes amb que amb tota probabilitat seria interpel·lat. Li sabia greu, però no hi havia altre remei. Al vestir-se, es va

decidir per un corbatí negre setinat per tal d'aparentar un to més cerimoniós i de pas marcar distància amb el públic assistent. A continuació va agafar els fulls mecanografiats amb el contingut de la conferència i va repassar les notes complementàries que havia preparat. La primera era el lloc i l'hora: "saló Gregal - deu de matí", la resta eren d'ordre tècnic incloent en previsió algun cas pràctic a tall d'exemple.

Arribats a aquest punt trobem el tercer episodi desfavorable: si bé era cert que el Dr. Cruz havia estat previsor amb el tema del corbatí i de les notes també ho era que no ho havia estat tant amb el de les ulleres. Ja hi era a la planta baixa quan es va adonar que se les havia deixat a l'habitació! D'a prop encara es defensava, però de lluny, sense elles, no veia un borrall. Llavors ja era massa tard perquè se li havia fet l'hora de la conferència. Així que decidí tirar pel dret, se sabia de memòria el text escrit i, per si de cas, duia l'ajut les notes; amb això tot i que hauria de forçar una mica la vista en tindria prou.

Després d'identificar amb dificultat en l'immens hall de l'hotel el nom del saló i el cartell a l'entrada amb la paraula "Congrés" s'hi va atansar a l'interior d'un auditori ple de gom a gom. Es va sentir alhora alleugerit i sobtat en veure l'escassa reacció del públic. La majoria de les congressistes, perquè quasi tot eren dones, va continuar parlant en animats grupets sense parar gaire esment a la seva presència quan va pujar a la tarima. També li va sorprendre trobar la Taula presidencial buida, encara no hi havia arribat ningú de l'organització per presentar l'acte.

Com que l'enrenou anava en augment, ja era més d'un quart d'onze i ell, en el seu estat, necessitava enllestir quant abans millor va connectar el micròfon i es va dirigir al públic:

"En primer lloc voldria agrair la seva presència. Donada l'absència momentània de representants del Comitè organitzador i com que portem un cert retard, si em permeten començarem l'acte. La conferència, m'agrada qualificar-la d'aquesta manera millor que de lliçó magistral, porta per títol: El paper de la metacognició en el tractament de les afàsies produïdes pel trastorn d'estrès post-traumàtic".

Després d'aquestes paraules introductòries per fi es va produir un relatiu silenci. Allò li va permetre començar a llegir amb veu entretallada i forçant una

mica la vista el text de la conferència. No portava ni un parell de planes que va començar a sentir alguns murmuris d'entre el públic assistent. Aquest fet el va molestar perquè era evident que el nivell d'atenció no era l'esperable. Però el pitjor de tot era que conforme anava llegint la seva sensació d'incomoditat era cada cop més gran.

Malgrat aquest desassossec el Dr. Cruz va optar per contemporitzar i, gràcies a la seva capacitat de concentració, aïllant-se del xivarri va continuar. Just estava en una de les parts més complexes¹ que van irrompre en el saló tres dones carregades amb una pancarta. Amb pas ferm van pujar a la tarima i col·locant-se al seu darrera van desplegar la pancarta.

Per tal de no perdre el fil de la lectura, el Dr. Cruz no es va girar per veure què passava al seu darrera. Aquí s'origina el darrer episodi desafortunat.

Va perdre el fil quan la sala va esclatar en un fort aplaudiment. En primera instància va pensar que aquella ovació estava dirigida a la seva persona, però la conferència no havia arribat al final, ni tan sols havia entrat en l'apartat de les conclusions. Un cop acabada l'ovació dues de les tres dones que havien pujat a la tarima van ocupar els dos seients buits de la Taula Presidencial. L'altra dona va restar dempeus al seu darrera.

El Dr. Cruz va pensar que ja era hora que algú del Comitè organitzador, ni que fos amb retard, li fes costat; però contràriament al que ell s'esperava, la presència de les seves acompanyants, en comptes d'apaivagar l'enrenou encara el va encendre més.

Mentre continuava llegint, metacognitivament, anava pensant que allò mai li havia succeït en tota la seva dilatada trajectòria. Puntualment havia tingut discrepàncies amb alguns col·legues però no s'havien fet públiques d'aquella manera tan poc respectuosa.

Estava a punt de llegir les conclusions finals quan la dona que tenia al seu darrera es va abraonar a sobre seu, li va arrabassar el micròfon i adreçant-se a la concurrència va exclamar:

–Ja n'hi ha prou d'aquest color! No tolerarem aquesta provocació!

¹ L'anàlisi multifactorial que demostrava els efectes positius de la seva teràpia en militars afectats per afàsies funcionals d'etiologia post-traumàtica a conseqüència de la seva intervenció en conflictes armats.

A aquest críptic missatge li va seguir una nova i encara més tancada ovació. Però quan el Dr. Cruz estava a punt d'incorporar-se i dir que ell tampoc estava disposat a tolerar aquella provocació, el públic assistent al Congrés van començar a escriu-dassar-lo: Fora, fora, fora!... Fora, fora, fora!

El Dr. Cruz va considerar que aquella manera de procedir travessava totes les línies vermelles. Podia acceptar que no s'estigués d'acord amb alguna de les seves tesis, fins i tot que es qüestionés la seva metodologia de treball, però muntar-li un circ era dur la Ciència al camp dels sentiments irracionals.

Estava en aquestes cabòries quan, a la carrera, va irrompre al saló un reduït grup de persones que al principi no va poder identificar pels seus problemes de visió. Quan es van apropar prou a la Taula presidencial va reconèixer diversos membres del Comitè Organitzador i allò el va tranquil·litzat una mica.

Mentre alguns integrants del Comitè discutien acaloradament amb les tres dones que s'hi estaven a la Taula presidencial, la resta el va apressar a abandonar-la, a baixar de l'estrada i a sortir esperitat del recinte.

En el decurs d'aquestes tres accions el Dr. Cruz, d'una llambregada i amb dificultats, va veure la pancarta a la que fins aquell moment li havia estat donant l'esquena. Amb grans lletres hi havia escrit: "Associació catalana de Kellys - unides vencerem!!!"

Quan ja es va poder calmar la situació, li ho van poder aclarir tot. D'una manera resumida li van explicar al Dr. Cruz que aquell malson havia estat la conseqüència d'una estúpida confusió. I és que el mateix dia i a la mateixa hora, mentre que al Saló Gregal es desenvolupava el "Congrés Nacional dels Trastorns de la Parla" al Saló Mestral es celebrava el "Congrés fundacional de l'Associació Catalana de cambreres i cambrers de pis/Kellys";

La combinació dels efectes de sopar-homenatge i els problemes de visió del Dr. Cruz l'havien dut a equivocar-se de Saló en confondre Gregal amb Mestral. A rel d'aquest fet, a ell, les sindicalistes l'havien pres per un boicotejador enviat per la Patronal per rebentar el Congrés fundacional; i d'aquí la seva reacció irada.

Un cop al cas dels infortunats esdeveniments, la resta d'assistents al "Congrés nacional de Trastorns de la Parla" van trobar molt enraonat l'aplaçament *sine die* de la conferència magistral del Dr. Cruz. I més tenint en

compte que aquest a causa del daltabaix havia perdut, temporalment, la facultat de la parla.

• • •

Val a dir que a hores d'ara, el Dr. Cruz segueix un lent, però esperançador, procés de recuperació. I el què encara és millor: en el decurs d'aquest procés curatiu s'ha confirmat parcialment la hipòtesi del Dr. Cruz; ja que s'observa el paper positiu de la metacognició com a instrument terapèutic en el tractament de les afàsies produïdes pel Trastorn d'estrès post-traumàtic.

Ens agradi o no la Ciència, ni que sigui a batzegades, sovint avança gràcies a la concatenació de petits episodis inicialment desfavorables.

TARDE TRANQUILA (Antonio Machado)

*Tarde tranquila, casi
con placidez de alma,
para ser joven, para haberlo sido
cuando Dios quiso, para
tener algunas alegrías... lejos,
y poder dulcemente recordarlas.*

Cuantos recuerdos, cuantas sugerencias... ¿podía una casa de pueblo atrapar tantas vivencias, tantas pasiones, tanto amor, tantas ilusiones? al fin ¡no era más que una casa de pueblo! Otra casa más de un pueblo pequeño y mal comunicado que iba perdiendo su identidad, sus raíces, su historia, a cambio de venderse a cualquiera que tuviera bastante dinero y quizás un poco de buen gusto, pero ¿qué me había hecho volver una y otra vez a ese pueblo, a esa casa? De dónde venía ese pálpito de que quizás ésta sería –aunque no estaba muy seguro- mi última visita.

La casa estaba situada en el centro del pueblo, en una de las más antiguas plazas, mirando al mar, (o quizás el mar mira a la plaza); es la plaza del Dr. Trémols, situada entre la calle del Dr. Callis (por la que se accede al *call*) y el callejón Sa Bretxa, nombres que me recordaban (también el de la plaza de Es Poal) la singular forma de “salar”, de ese hablar de los mallorquines y que apareció aquí de una forma tan natural, para hacer fácil el comercio entre esta parte de la costa catalana y el archipiélago balear.

La casa rezuma historia por los cuatro costados y, pese a los notables arreglos y reformas para adaptarla a los nuevos tiempos, conserva elementos originarios de su primitiva construcción: muros fuertes de piedra, rejuntados con arena y cal, bien amplios para aguantar la tramontana más impertinente.

Los suelos son de baldosas de barro cocido que con una buena capa de pintura van a mantener un aspecto noble y reluciente y una extraordinaria suavidad al tacto.

Las ventanas de madera de olivo, poderosas y resistentes con sus contraventanas; fueron sustituidas varias veces, cumpliendo su función de proteger la casa del sol.

Ante la puerta de la casa entreabierta recordaba que se abría paso un pasillo por el que se accedía a las cuatro habitaciones principales de la casa. Dos de ellas, con ventanas y rejas de forja, daban a la calle. Las otras dos se abrían sobre el patio interior, tranquilo, calmo y lleno de multicolores macetas y frondosos y verdes arbustos.

Una cocina pequeña al fondo del cuadrado que formaba el patio y un elemental y sencillo cuarto de baño cerraban el perímetro de la casa.

El conjunto era armónico y equilibrado, se percibía que estaba dispuesto para proporcionar abrigo, cobijo y calma.

Olía a pescado seco, a salazón, lo que probablemente se debía al hecho de que allí se había vendido por la mañana algo de pescado, por esas mujeres de los pescadores, que lo presentaban en unas sencillas bandejas de juncos y lo pesaban en balanzas sin fiel.

Caía el atardecer cuando el sol proponía ocultarse por detrás de la iglesia camino de poniente; los últimos rayos rojizos matizaban de un tono cálido las blancas paredes de Santa María y se mezclaban con una incipiente y ligerísima niebla consiguiendo impregnar el ambiente de un tono azulado que invitaba al ensueño y a la rememoración; del mar llegaba un rumor suave y cadencioso y un sabor ligeramente salobre que se pegaba a los labios; soplaban levante lo quería decir tarde cálida.

Había llegado hasta la plaza y luego a la casa después de apurar un *cremat* en el Marítimo, (y aunque habían cerrado con acristalamiento la terraza a primera hora de la tarde aún era potente el olor del mar). Había pasado esa tarde de inicios del otoño fumando lentamente un pitillo tras otro en la soledad de la sala de la cafetería casi vacía, dejando volar la imaginación que se iba para atrás, para muy atrás, con pasmosa facilidad.

Había vuelto al pueblo, a la plaza y a la casa porque habían pasado muchos años y parecía llegado el momento de pasar cuentas y poner en cuestión todo aquel sueño de aquel otro otoño donde todo empezaba, cuando se podía escoger el qué, el cuándo, el cómo, el con quién, y el hasta dónde y además todo ello sin tener que estar soportado por concienzudos análisis, ni por la consideración de los pros y los contras, sin tener que evaluar los riesgos y sus consecuencias. Era sólo sentir el deseo, la ilusión y las ganas y dejarte llevar por ellos.

El plan soñado entonces era perfecto: se trataba de vivir la vida, sentirla, disfrutarla y es que allí lo teníamos todo: el Mediterráneo para nosotros, todos los vientos y sobre todos, la tramontana, de la buena, de la que dura, sin parar, días y días. Un buen sol, ese que suavemente tocaba las vides de la “garnatxa” para acabar en un vino sedoso de suave disfrute para el paladar.

Los dueños de aquella sólo con que la habitáramos se daban por bien pagados especialmente si se consideraba la posibilidad de que en cualquier pudiera ser “oKupada”. El plan consistía en un sencillo análisis económico: una vez superados los gastos de la vivienda sólo había que disponer de algo más de dinero para los otros gastos.

Había que conseguirlo desde el propio terreno, bueno, pues había que conseguir una barca de algo más de veinte pies, un motor de unos cuarenta caballos y los aperos de pesca de la zona para intentar conseguir cada día unos diez kilos de pescado entre escórporas, sardos y los magníficos y únicos salmonetes, aquí conocidos como “*rogers*”, venderlos en esa plaza frente al mar y todo el resto del día dedicado a sentir y a vivir la vida.

Y si hacía mal tiempo y no se podía salir a la mar pues se reparaban las redes, se repintaba la madera y se compartía todo el día con la pareja.

Ella venía dedicándose desde el inicio del plan al tejido manual de jerséis y otras prendas de lana, especialmente para los pequeños de la casa. Como el estilo no era muy sofisticado, el punto grueso y los colores alegres daban a la obra final un aspecto *naïf* y marinero que gustaba especialmente a los turistas.

Los cálculos bien ajustados daban un resultado positivo y más que suficiente para afrontar una larga vida en común, agradecidos por cuanto se ponía a nuestra disposición y sorbiendo minuto a minuto, día a día, cuánto la naturaleza y la vida nos ofrecía... y así, así se intuía tenía que ser para siempre.

Hoy, pasados cincuenta años, en el mismo rincón de aquel bar, compruebo que las emociones de entonces se han teñido de un gris entreverado de negro, la tersura evoluciona a la arruga y han empezado a tener más peso el pragmatismo, la comodidad y los zapatos amplios ... se nota un cierto bajón en aquel ímpetu que todo lo vencía, que todo lo conseguía, que no tenía barreras, porque el amor por la vida, por las personas , por las cosas y por las casas podía con todo lo que se le ponía por delante; ¡cierto! ha cambiado la perspectiva pero no el sentimiento...; en cualquier caso también ha merecido la pena la otra alternativa escogida, en la que lo único que no ha cambiado ha sido la compañera del viaje con la que ahora miramos los aperos y cañas de la pesca oxidándose en el desván, los jerséis de nudo grueso en el último cajón del armario y ni siquiera la plaza es la misma plaza, ni el Marítimo mantiene sus dueños y al final sólo quedan aquellas alegrías, el recuerdo y la tramontana.

Barcelona, a 16 de octubre de 2024.

VERGE I MÀRTIR

Teresina Capellans va néixer pels voltants de 1905 a Cala Vella. Va ser la filla inesperada d'un matrimoni benestant que havia perdut tota esperança de tenir fills. La seva condició de ser filla única va determinar esdevenir pubilla i hereva d'una substanciosa herència. Per part del pare, va herevar una fàbrica tèxtil ubicada a la mateixa vila al costat de la platja i de la mare moltes propietats agrícoles amb els masovers corresponents, varies finques urbanes a la mateixa Cala Vella i un bon feix de censos, que la proveïen d'un pernil a l'any, un xai per Nadal, ametlles, nous, gallines i ous.

Però ai làs! Aquesta condició de ser una dona rica va contribuir en gran manera a dificultar que ella es pogués casar. Una noia benestant no vol casar-se amb un pagès o un pastisser. Ella desitjava casar-se amb un metge, farmacèutic o notari. Però d'acord amb les lleis econòmiques de la demanda i l'oferta, hi havia més demanda que oferta. I si a això afegim la Guerra de 1936 al 1939, les possibilitats encara van ser més minses. En conseqüència, ella va esdevenir en termes de demografia a formar part del "milió de solteres majors de trenta anys de l'Estat Espanyol" després de la Guerra.

La seva vida era tranquil·la i metòdica. Anava diàriament a missa de 9 del matí a la Parròquia, on allà trobava la seva amiga Allyson, després esmorzava. Les ordres al servei domèstic sobre la neteja de la casa era el següent a la seva rutina, així com vigilar que degudament s'acomplissin. Dinava a les 2 del migdia. Feia una petita becaïna al bal.lancí de casa una estoneta i passava immediatament a rebre amistats a casa. Indefectiblement cada dimecres rebia el seu fidel administrador, el qual li portava els comptes escrupolosament rigurosos del seu patrimoni: la fàbrica tèxtil, els lloguers de les cases, els pagaments dels masovers així com el que rentaven els censos.

Allyson era la seva gran amiga. Era una britànica casada amb un enginyer tèxtil de Cala Vella, el qual en algun dels seus viatges a Gran Bretanya la va conèixer i va decidir casar-s'hi. Allyson no pertanyia a cap família benestant, però en casar-se amb l'enginyer va adquirir modals de gran senyora. Per això, Teresina la comptava entre les seves amistats. Allyson havia esdevingut viuda amb tres fills. Els tres fills vivien a Barcelona i ella sola al casalot de Cala Vella.

La seva vida no tenia daltabaixos però alguna cosa l'amoïnava. Un cert pessigolleig a la seva part més íntima de la seva condició femenina no la deixava dormir i només podia conciliar el son, si optava per maniobres de les quals ella no gosava parlar-ne. Només una vegada li va explicar a Allyson i aquesta com a bona pragmàtica, filla de la *pèrfida Albion*, li va restar importància i li va venir a dir que era normal i que no tenia res de dolent, que millor això que prendre pastilles per dormir. Teresina no les tenia totes, però va decidir deixar-se aconsellar per una dona que havia viscut més que ella.

Dins de la monotonia de la vida de Teresina, una vegada va esdevenir padrina d'un fill dels seus cosins. Els seus cosins sabien de la seva fortuna i el més adequat per a un nou nat era cercar una padrina solvent, no sigui cas que el fillol heredés la gran fortuna. Al bateig que es va fer a la Parròquia de Cala Vella, va venir un convidat. Era un home elegant d'uns quaranta anys, professor de l'Institut de Cala Vella. Immediatament, ell es va presentar a Teresina felicitant-la per ser la padrina i al mateix temps, es va mostrar molt afable i educat. Era un home cultivat que havia viatjat, fet que va agradar molt a Teresina. En acabar la conversa, ell li va demanar si podia visitar-la a casa seva. Tenint en compte la vida més aviat avorrida de Teresina, les possibilitats de tenir una nova amicalitat -a més masculina- va esdevenir un daltabaix emocional.

L'home madur va anar a visitar-la a casa seva i elogiava el seu bon gust per la decoració de la casa a més de trobar-li gràcies que ningú fins ara havia descobert en Teresina. Ell li

manifestava més que apreci. Li deia que la vida a Cala Vella no tenia al·licients, però ell en descobrir-la havia descobert una nova vida: la possibilitat de parlar amb una persona tal com cal. Teresina anava de defici en defici.

De les visites es va passar a ser convidat cada diumenge a l'hora de dinar. I ell era tot un cavaller: elegant, educat, afable, cultivat. Li explicava com era París i Roma. La pobre Teresina a part de Cala Vella havia estat a Barcelona i Girona i no tenia més viatges que explicar.

Teresina es va confiar a Allyson i li va dir que s'estava enamorant i que ell demostrava un interès que ratllava el matrimoni, però que ell no acabava de decidir-se.

Els mesos van anar passant i Teresina esperava una declaració d'amor i una proposta matrimonial que no arribava. Era conscient que ella era vint anys més gran que ell. Però, ell era tan encantador! A més ell li havia dit que era un home al qual no l'importaven les xafarderies de la gent i que Plató als seus llibres havia dit que l'edat no era un impediment per l'autèntic amor.

Teresina va decidir pregar a Déu que ell prengués la decisió que més anhelava. I es va posar a prova: aniria de penitent a la processó de Setmana Santa.

En efecte, ella va acomplir la seva part. El Divendres Sant habillada amb el cucurutxu i el ciri a la mà va desfilar pels carrers de Cala Vella pregant a Déu que l'escortés. Inclús quan va passar pel davant de casa d'Allyson, la va tocar venint a dir que "ella havia complert la seva promesa".

I Déu la va escoltar. En qüestió d'uns mesos i dos anys respecte al bateig, ell li va proposar matrimoni. Va ser el dia més bonic de la seva vida! Ell continuaria treballant de professor a l'Institut i s'acomodarien a casa seva.

El casament va ser senzill, gens fastuós. Allyson li havia dit

que tenint en compte ella era una dona granadeta amb més de seixanta-anys, no calien massa escarafalls. El viatge de nuvis va ser a Mallorca.

I va arribar el gran dia. El dia que Teresina coneixeria un home en el sentit bíblic. Ella portava un camisó molt bonic i a la nit, al llit nupcial, ella es va abraonar dominada per una passió irrefrenable. Llavors, ell amb tota sinceritat li va dir en castellà, perquè era castellà "*Quita las manos, quita las manos, que todo esto son porquerías*". No cal descriure la decepció. Ell la va aconsolar dient que tot el que ella pretenia era contrari als ulls de Déu i que ells farien una parella modèlica davant la cort celestial.

En tornar del viatge de nuvis, Teresina va anar a confessar-se amb la seva amiga Allyson i aquesta, molt estranyada d'aquesta conducta, li va dir que probablement ell era un homosexual. Allyson recordava els rampells del seu marit apassionat que van suposar el naixement de tres fills i ho trobava altament fora de sentit. Naturalment, allò que havia de ser un secret va esdevenir *vox populi*, perquè Teresina, de bona fe, ho explicava a totes les seves amistats prèvia la promesa que allò seria un secret.

El matrimoni va continuar la seva vida. Anaven a missa plegats el diumenge i la vida de Teresina no va tenir cap canvi. Aquell procés d'enamorament i il·lusió es va fer miques i es va bescanviar per un de rutinari i avorrit.

Al cap de cinc anys, Teresina va emmalaltir. Els metges van diagnosticar una neoplàsia de bufeta urinària. I aviat ella va restar al llit. El marit va prendre una decisió determinant sense abans assegurar-se que ell era l'hereu de la fortuna de la seva esposa. Es va tancar al dormitori nit i dia, tenint cura d'ella i demanant que el personal domèstic portés els àpats a l'habitació. No va permetre l'entrada de ningú: cap familiar, ni el fillol, ni les seves amigues, ningú no va poder entrar. En va fer una excepció: el capellà que li va administrar els últims sagraments.

Total va ser un mes. Va ser enterrada i ell va esdevenir un vidu inconsolable. Cala Vella era un municipi turístic. La fàbrica tèxtil es va fer fonedissa i un hotel de 4 estrelles es va construir als seus terrenys. L'home madur i vidu inconsolable va esperar jubilar-se de l'Institut i després va desaparèixer sense donar dades sobre la seva nova vida.

La gent va murmurar -com a tots els pobles- i un vilatà adinerat que havia viatjat a Cancún, assegurava a haver-lo vist acompanyat d'una joveneta espaterrant amb un bikini prenent-se un daikiri a la piscina de l'hotel.

LA BIBLIOTECA

En el decurs dels meus viatges pel món sempre m'ha agradat visitar les biblioteques de les grans ciutats que sobresurten tant per la seva grandiositat, antiguitat, originalitat com per la seva bellesa.

Recordo especialment la del Congrés de Washington que guarda tot el saber de la Humanitat com un gran temple de la saviesa. La seva majestuositat es observada ,des de dalt, per les estàtues de grans filòsofs , científics i exploradors de l'antiguitat; destaca per les seves grans dimensions: els seus 1500 km de prestatgeries, els seus 158 milions de documents guardats en 470 idiomes...entre altres dades.

També en ve a la memòria l'admirada biblioteca Pública de Nova York a la Cinquena Avinguda amb els lleons a l'entrada guardant el saber, la delicadesa de les seves pintures en algunes estances, la gran sala de llargues taules amb lamparetes, el seu glamur que et recorda el cinema...

Sentiment d'admiració i delit en recordar la biblioteca de la Universitat del Trinity College de Dublín, de bellesa única amb segles d'història, guardant grans tresors, com el llibre de Kells, manuscrit de l'any 800. Amb totes les grans parets cobertes de llibres folrats, custodiats per bustos dels grans filòsofs grecs i els grans savis, amb aquella atmosfera gòtica ,la seva fusteria fosca que la il·lumina amb algun finestral, filtrant la llum com si vingués d'altres segles, preciosa, una meravella per gaudir amb la seva contemplació.

En podria citar moltes altres, però amb cap d'elles m'envaeix l'emoció de tendresa i nostàlgia com ho fa el record de la primera biblioteca de la meva infantesa. Va ser de les primeres que es van crear als pobles, a finals dels anys 50 del segle passat per una entitat bancària per promocionar la cultura. Estava al centre de la població, al principi del meu carrer.

En aquell món rural on la televisió en blanc i negre, encara no era present a la majoria de les cases, la canalla sortíem de l'escola i ens escampàvem pels carrers, camps i serres del voltant per jugar amb la nostra imaginació, nodrida per les pel·lícules del cinema infantil del diumenge.

Els nostres jocs eren plens d'aventures, tan podíem jugar a pirates ,princeses , indis i cowboys , construint palaus que es delimitaven amb pedres com edificar cabanyes amb les canyes, la nostre inventiva no tenia límits. Fèiem el nostre món immens en aquell espai petit; però... en fer-se fosc, després de córrer, saltar i de tota la cridòria, sempre tenia temps per anar a la biblioteca que tancava tard , tant era si eren tardes xafogoses d'estiu com boiroses d'hivern. En creuar la seva porta amb el cor fort bategant, era com entrar en una església, un refugi de silenci , tot i que alguna vegada el trencava un xiuxiueig.

Al recordar-la encara sento aquella olor de llibres, on els prestatges eren plens, esperant que algú els obrís per descobrir els seus secrets. Aquells ulls d'infant els resseguien fins al sostre, amb la innocència de mirar la vida en miniatura.

La cerimònia de triar el llibre o conte dels primers prestatges on podia arribar, era com petits tresors per explorar. Acomodar-me en aquelles grans i amples cadires de sirga amb reposa-braços que havia de donar-me un impuls per seure, les cames em penjaven i el cap sobresortia a les immenses taules d'adults; tot plegat et feia sentir gran, important.

Allí vaig conèixer la màgia i l'encant de “ El Petit Príncep “, vaig començar a llegir en català amb els còmics del “ Cavall Fort “, amb l'alegria que la nostra llengua que parlàvem a casa pogués estar impresa, orgullosa que li donés més dignitat, així encara la vaig estimar més.

“Les Aventures de Tintín” amb el seu gosset Milú , junt amb el capità Haddock les llegia i rellegia sense cansar-me'n mai, em van fer descobrir nous mons que llavors veia molt llunyans, noves orografies, nous paisatges , nous costums. Tot plegat em va despertar la curiositat i la passió de viatjar que m'ha acompanyat tota la vida.

La Biblioteca era com un món a part , com un recer per somniar i despertar encara més la nostra imaginació, la nostra creativitat. Així es van eixamplar els nostres horitzons molt més enllà de la nostra terra. Ens va fer estimar els llibres , com fidels companys pel camí de la vida, descobrint que amb ells mai s'està sol.

Evoco la meva primera biblioteca amb molta gratitud i estima, em va ajudar a començar a desplegar les ales de la vida quan tot just esclatava , on tot era viscut amb present i tot el futur estava per estrenar.

Gràcies també a la senyoreta bibliotecària que amb la seva dolcesa i paciència, em feia sentir molt a gust en aquell ambient de quietud, on regnaven els llibres i els contes.

Aquella generació que vam començar a créixer sense pantalles, jugant lliures per les places i carrers; crec que tots portem llibres o contes que ens vam marcar, deixant-nos petjades al nostre cor, fent-nos desvetllar la sensibilitat i ajudant-nos a créixer com a persones .

Dono gràcies a les biblioteques que van tenir el seu paper en expandir la cultura catalana en aquells temps grisos, quan els llibres de l'escola eren tots en castellà, així com els que podien comprar a les llibreries. Les biblioteques vam aportar color, tot donant a conèixer literatura en català , augmentant la nostra il·lusió i autoestima com a país.

Van donar un nou aire fresc, posant notes de llum i esperança que podíem fer un món millor, semblant unes llavors que en aquells moments no n'érem conscients; a poc a poc, en un futur, ja ens encarregaríem de fer-les germinar .

Per això us dono gràcies contes i llibres de la meva infància.

Gràcies per tot l'aprenentatge, per l'acoloriment i la fantasia que li vau donar, per desvetllar-me llunyans somnis ara fets realitats. Gràcies per la vostra contribució , en aquella primera etapa de la meva vida, a ser la persona que ara sóc.

Tanco els ulls, respiro a fons i m' imagino aquella nena amb dos cuetes , amb cara d'innocència i mirada profunda, no em diu res, però em contempla asseguda al seu " tron de sirga " amb un llibre entre les mans i la veig amb els ulls brillants que amb complicitat em somriu .

Gràcies i

LO NOSTRE QUIM

El Quim feia ja molts anys que no veia els seus pares, tot era ja un record del passat. S'havien fet vells més de pressa del que ell es pensava. En tenia una fotografia pintada de colors, però que en realitat era en blanc i negre.

Només van ser quatre dies. Els dos primers van passar del sol desbocat i efervescent a unes nits roges d'aurores boreals que al Quim li portaven records de la tardor de l'any 1929. Encara no tenia 4 anys. Santa Missió a Olp (Pallars Sobirà). Tres frares caputxins amb els seu hàbits marronosos i calçats amb sandàlies, predicant dia i nit. Per la tarda tothom s'havia d'anar a confessar. Sermons i confessions diferents per a homes, dones, joves, mossos, criades.... A cada frare li tocava el seu ramat. Mes tard... sessió amb tots barrejats dins l'església. Per la nit processons carretera avall il·luminades amb tees i espelmes. Pel matí, cap a les cinc, rosari de l'aurora. Cants, lletanies i més ciris. Cara al nord, tot un cel abrandat de color vermell fins que es feia de dia. Quatre dies de sermons, confessions, processons i aurores boreals.

Tornar a Olp era tornar a veure aquella mare protectora que endevinava l'ànima femenina del seu fill i que d'alguna manera en el seu instint primitiu veia que s'havia d'alimentar. En la cara envellida del seu pare s'hi reflectia la cara clivellada pels cops que es van donar amb l'home que abusava del seu fill infant.

Era difícil establir una comunicació amb aquella gent que vivien en un altre món. Un món pla que encara no sabia que la terra era rodona. Un fill caragirat que encara no sabien si vivia a França o a Barcelona.

La nit per si sola, estigues somiant o despert, encara emmarca més els records. La cuina de "casa". El foc al mig. Uns *cremallls* ennegrits que emmascaren els dibuixets que s'endevinen en aquell ferro de què estan fets. Tres ganxos, al del mig un petit calder ple de trumfes de petita mida està bullint a poc a poc. S'ho menjarà el porc. La vaporada que en surt es fon amb el fum més negre que sorgeix de més avall. El negre de l'*estalzi* de la campana queda lleugerament il·luminat i amb la humitat de l'aigua agafa una brillantor especial. Un escó a cada costat del foc. De fusta, sense coixins. Normalment aquella parella de vells de més de 80 anys s'hi asseuen un a cada costat. Avui hi tenen també el nen i el volen veure de cara. El seu únic nen. Asseguts un al costat de l'altre, són una parella que fa més de cinquanta anys que viuen junts. Qui sap si es van estimar mai. Com aquella cuina, són part de la vida. Encara ningú s'atreveix a començar una conversa.

—Teniu molts conills encara? —va preguntar el Quim— I de bestiar gros què teniu?

—Ja mos coste molt anar pel món, nen. Les cabrotes campen soles. De vaques encara ne tenim quatre. Dos estan afaitades per llaurar. Ja no les munyim, naltres ja estem despocats. La seua llet només e pels seu vidells.

El Quim mentre mama li *pariave* el llit va sortir a pixar al carrer. La lluentor rogenca de l'aurora boreal ja anava desapareixent. Hi ajudava que la lluna que ja caminava cap al quart minvant acabava de sortir. Allí, al petit safareig rodó de la Força d'Olp s'hi reflectia una lluna no gaire rodona.

Va anar a dormir al que va ser el seu quarto de xic. El cel rogenic i les aigües transparents van entrar en els seus somnis. A mitja nit es va despertar entre suat, desubicat i al mateix

temps trempat. Havia somiat que no podia endevinar que hi havia al fons d'aquell safareig. I és que la lluna feia la superfície un mirall i fins l'endemà no va poder veure que la lluentor del sol deixava veure que el fons era del color verd que li donava l'aigua morta. Diuen que no se sap mai que hi ha al fons d'un llac. Al safareig de la Força d'Olp tot era més a mà. El reflex del dolor patit dels records del passat, de l'enterrament viscut... quedaven més a tocar.

—Mira nen. Ja pots esmorzar. Aquí tens un aminat de tomates de l'hort, que ja s'acaben, dos magres de pernil i aquest bol de llet.

—I a jo, no em despopeu encara?

—Tu no ho sas, però jo ho vei. Has vingut, has tornat a casa per popar una mica.

—I aquesta nata que hi ha per damunt de la llet? Jo, ja no la recordava.

—La pots endolcir amb una mica de sucre i et suques lo pa per postres.

—I després ja no em quedarà gana per dinar. Per cert, vei que el foc ja creme de bon dematí i només som a l'octubre.

—I be s'havie de fer brassa. Veus aquella cassola de tres peus?, doncs ja s'hi està coient lo pollastre que hai matat. Havie de ser lo de Nadal, però aquest any lo Jesuset mos ha vingut antes.

—Calla ruca, que em faràs posar vermell. I allà, al camping gas blau que hi cous?

—Les peres de Cardós que després barreiaré amb lo pollastre. Sas qué? Ara tenim nevera i servís per conservar les coses. Mira, lo pollastre que sobrarà avui es podrà allargar per més dies. Però lo gran invent modern que primer va entrar a casa nostra va ser el càmping gas. Lo teu pare sempre ha tingut colagró. No sas que ere passar les nits al seu costat, queixant-se de mal de panxa i per baixar a fer-li un aigua s'havie d'encendre el foc i posar el cassó sobre els tres peus per escalfar l'aigua. Bufar amb la boca i el manxó aguelles dítxoses rames que no voliven cremar i quan per fi tenives l'aigua bullida i la camamilla o de timonets dins, quan puiaves al quarto ton pare potser ja tornave a dormir. Però jo ja estava desvetllada per tota la nit. Lo càmping gas e lo millor invent del món. Ja no desitjo res més. Si l'hagués tingut quan tu eres xic i havia de baixar per fer els biberons...

Llavors va arribar el papa Lluís tot just per dir:

—Si aquestes collons de popes que tens, i que ara t'han crescut tant, haguessin fet una mica més de llet no hauries hagut de fer tants biberons.

—Seràs malparit... estic fent pollastre amb peres per dinar. Voleva celebrar que el nen ha tornat. Va ves, ja tornaràs.

La Dolores tenia ganes de preguntar i no sabia per on començar. Era conscient que havia criat un nen que tenia més de nena que de nen, però ara veia un home fet i dret. El Quim per altra banda volia parlar amb tots dos alhora. Era un retrobament a tres, la casa i els dos pares. A quatre si es comptava a ell mateix.

—Nen, quants anys fa que vas marxar?

—Vai marxar el 41 i en teniva vint-i-sis. Si hem quedat que ara en tinc 53, tu mateixa.

—Jo no soc cap de restes. Si puc, sempre sumo, fins on puc arribar.

—I encara te'n recordes de quan t'ensenyava a fer mitja i a cosir?

—Per això ara soc *modisto*.

—Sí? Quina il·lusió!

—Ja parlarem més després tots tres. Amb aquesta tardor humida es duen haver fet carreretes. Qué en sembla si en vai a fer?

—Sí. Però ja sas que les de la tardor no son tant bones com les de la primavera. Però si en trobes, benvingudes. Les podrem afegir al cuinat del pollastre i tamé podem fer una truitada per sopar.

Al meu poble, a Roní, com que hi ha bosc tenívom més tirada caps als rovellons i ceps. Aquí, sota les freixeres no se'n fan. Alabat sia Déu.

En aquella cistella van ser poques carreretes que hi van entrar. Més que mirar les carreteres verdes dels prats i *vedres* on creixien els bolets, el que mirava el Quim eren els camins plens de records de la seva infància i de la seva adolescència.

I records d'aquell abril del 1938 en que van passar dos coses. Va arribar la guerra al Pallars i a Olp i també hi va arribar la Maria, aquella nena de només 11 anys que va anar a parar de mosseta a casa el Cisco i que es va convertir en la gran amiga del Quim transitant per aquells camins de les bordes que ara recorria de nou tot buscant carreretes que no podia veure perquè la seva vista mirava cap al seu pensament.

I ja era l'hora de dinar. La Dolores havia parat taula al menjador amb l'hule més nou que havia comprat fa poc al mercat de Sort. El Lluís i el Quim seurien al banc de fusta, la Dolores enfront per a poder transitar lliurement cap a la cuina. El fill la volia ajudar, però va quedar encaixonat entre la taula i el banc.

Un altre amanit de tomates i esquerola i el preuat plat de pollastre amb peres de Cardós. Aquestes peres, el Quim ja no ho recordava, i tal com li va explicar la seva mare venen a finals d'octubre. Se'n fan a pocs pobles, al costat d'Olp a Enviny, Montardit de Dalt i també a Roní. D'allí les va treure la Dolores quan el dimarts anterior al mercat de Sort el seu germà hereu li'n va donar una bossa al seu home. Són granuloses per dins i dures. De mida no gaire grossa. S'han de bullir un parell d'hores i mitja i llavors agafen un color entre vermellós i lilós; i com passa amb el codony és realça la seva dolçor. Una vegada fredes, es pelen i es poden tallar les més grosses i les petites poden anar senceres al guisat.

—Què bo tot, mama!

—Hai matat lo pollastre que guardàvom per Nadal.

—I les peres? A França m'agradaven els menjars que bareiaven lo dolç i el salat. Però cap barreia més perfecta que aquesta. M'agrade com es fon al paladar la carn del pollastre amb la dolçor acodonyada de les peres. Les peres xiques que s'han de tallar a part son com gambes al mig d'un arròs caldós. Te les guardes pel final, les tries i son com les postres.

—Altra cosa no, però en aquesta casa amb lo poc que tenim, la dona sempre ha fet bons menjars. Pel que diu lo seu germà de Roní, ho deuen portar a la sang tota la família.

—Has parlat de França. Què hi feves i de qué treballaves allà?

—Lluís, ja m'ho vas preguntar anit al llit. Ja et vai dir que feve de *modisto*.

—Ai collons!, —va sansonear Lluís— de *modisto*, modista o sastre? I com e que has tornat?

—Jo treballava amb un *modisto* que feve allò que se'n diu *alta moda*. Mama, explica-li! Aquestos vestits que deus veure a la revista *Hola* quan vas a la perruqueria a Sort.

—Com si anés guaire. Però ja me'n fai al càrrec. Vestits de princeses, Lluís.

—Papa, hai tornat perquè Franco es va morir i ja hi ha amnistia.

—Sé cap perquè et perseguiven. Després de la guerra diuen que passaves jueus i aviadors per la montanya. Sé cap que feves després. I perquè no fas de sastre ací dalt?

—Sí, això mateix. Vols dir que avui en dia la gent no els compren els *trajes* fets?

—No. Lo sastre Tothà de Sort no pot treballar perquè ha tingut un atac de feridura. Ara ja comence a parlar i l'altre dia em va dir que de feina no li'n falte. I parlant de tot: Tens fills i dona? Tenim nets?

—Ha, ha, ha. No, no teniu nets. I dona a estones.

—Ui, quina alegria —van fer els dos alhora—. La podrem conèixer algun dia aquesta dona? —Va preguntar el Lluís.

—Mireu!, potser la coneixeu i tot. Es diu Maria.

—Maria, qué?, —va fer la Dolores.

—La Maria mosseta de casa Xic que va arribar aquí l'any 38 a servir a casa d'un requeté, orfena que ere.

—Qué dius ara, cagomdéu!, —va renegar el Lluís—. Si allò ere un xicotot. Aquella goiata?

—Va home, Lluís. Si s'estimen, has de dir això?

—Ai, perdona nen. I s'estave a França amb tu?

—Venive.

—I ara?, —va tornar a preguntar—. Esteu casats?

—No. Ni mos casarem mai. Som així.

—Ere d'Estaron. No hi puie.

—No hi té res.

—I al final, com e que has puiat després de tant temps.

—No hai puiat, hai baixat. Hai baixat d'Esterri perquè a Boren hi hem enterrat un cosí de la Maria que el va matar la policia aquest onze de Setembre.

—Naltres aquí no mos enterem de res. Molta gent ja té tele a casa, però aquest carallot del meu home sempre diu que només diuen mentides. No sé on en passe cossira per saber-ho.

—E igual. Va ser una mort que no va sortir per la tele. Franco ha mort però encara manen les mateixos.

—I perquè no has vingut amb ella? L'haguéssim conegut com e ara. —Va fer la Dolores.

—Perqué també hi eren les seues germanes. I el que li va fer de pare. I prou pena teníven entre tots. I la dona del mort que es dive Manel, en ple enterrament mos ha anunciat que esperave un altre Manel. I s'han barreiat penes i alegries.

—I aquesta d'on e?

—Es diu Cecília i també va néixer a Esterri. Com lo seu home, lo que van matar.

—Una altra vegada serà, —va remugar el Lluís—. Jo ara hauria de marxar a pensar el bestiar. Dolores, naltres hem menjat molt bé, ara toquen les altres.

Un pallarès

El sentit de la vida a l'inrevés (versió beta)

«Vagarejava sol, és a dir, només amb mi mateix per companyia, i caminava d'esma pel carrer de la Creu Coberta, que molts desconeixen, d'altres confonen amb el carrer de Sants i molts directament ignoren (parèntesi, com tants que n'hi ha a la vida: el carrer de la Creu Coberta de Barcelona o també dita la Carretera, al barri d'Hostafrancs, que gairebé ningú no coneix si no fos per una parada de metro, comença a la plaça d'Espanya, nom que té des de l'Exposició Internacional del 1929, fira que no se sap ben bé per què molts li atribueixen un caire d'universal que només va representar la del 1888 a casa nostra, i que s'allarga fins al carrer de Joan Martorell, sí, sí, l'autor del *Tirant lo Blanc*!; oi que no ho sabíeu, que aquest barri té aquest límit amb un eximi literat?, i que a més a més, com calen als límits, respon a un accident geogràfic, perquè val a dir que al seu moment fou una riera que baixava de Sarrià i encara s'entén millor quan hi camines pel traçat ondulant...). Vaig entrar en una botiga de llibres de vell acabada d'obrir com qui diu (almenys m'ho semblava), per deixar caure el sol pesant de tarda d'estiu, que no et permet pensar i t'aboca a la lassitud. No hi buscava especialment res, en aquella Re-read, o botiga de la relectura o de la reinterpretació.

Resseguia els llocs dels llibres, amb la calma del perdut sense neguit o del desesmat, però amb la incomoditat de les direccions canviant dels títols, els uns amunt, els següents davallant, sense ordre ni concert..., i així anava fent.

De sobte, m'apar (sempre he volgut escriure aquesta paraula, per l'exotisme, per la seva poesia, per la forma) un títol suggeridor, una nota solta i clara per damunt la melodia sonsoniosa de la biblioteca de no-ficció: *El sentit de la vida*. Tal qual! Un títol que obre unes expectatives enormes. L'autor hi deu afirmar continguts sobre allò que qualsevol mortal hauria de voler saber: què hi fotem, aquí? Aahhh!... L'inspecció amb la mirada, m'interrogo el pensament per si faré bé de seleccionar-lo i, havent passat ben pocs segons, el trio amb el dit índex de la mà dreta i l'extrem de la lleixa. A veure... Ben editat, tapa dura, no pas rústica, no gaire llarg, d'autor reconegut, pot resultar interessant dedicar-hi la lectura. No cal ser sempre un descregut. Vols dir?, un llibre més d'autoajuda? Obvietats, vaguetats, bons propòsits, idees de compliment impossible...

Revelació! La coberta segueix un sentit de lectura i el contingut de l'edició en té el contrari. Efectivament, la tripa està cap per avall respecte de la tapa, o a l'inrevés, la tapa va del dret i els plec de dins giren a la contra. El meu pensament ja no dubta: aquest volum me l'he d'endur: és un missatge. És probable que sigui l'únic que estigui mal produït, potes enlaire, com si diguéssim. M'està cridant! Llegeix-me! Té un valor intrínsec propi superior al preu del missatge original. Ja no estaria pagant per l'obra, amb els seus drets d'autor (segon i últim[?] parèntesi: els drets d'autoria són només per l'edició inicial, una sola vegada; després aquell text es pot vendre tantes vegades com es vulgui que ja no torna a generar-ne; però en canvi, sí que paga IVA tantes vegades com vendes se n'efectuïn, en principi que jo sàpiga). Deu ser que es

converteix en una performança: jo comprant el sentit de la vida amb el contingut capgirat. Un objecte metafòric *per se*.

Me l'enduc, val el mateix que tots els llibres comprats solts a la xarxa Re-read, tres euros, que no és el mateix preu que si compres dos llibres o bé si en compres cinc en un mateix paquet. Solt, *El sentit de la vida* per tres euros. Si anés en companyia d'altres llibres, dos euros *El sentit de la vida*. Més literatura potser barata sobre la qüestió. Tinc un camí de tren cap a casa i farà de bon començar a llegir... I així va anar.

Però han passat els dies i no recordo les pàgines llegides, la introducció que hi fa l'intel·lectual i la seva valentia d'acarar una pregunta tan profunda i la generació d'expectatives, no solament de venda per a la seva editorial amb un títol cridaner com aquest, sinó en la tasca pròpia i honesta de l'escriptor que vol ajudar-se a si mateix (també) i ajudar els destinataris que el tinguin entre les mans.

L'he de reprendre allà on el vaig deixar o començar-lo novament des del principi; no hi fa res, rellegir i rellegir pensaments que descabdellen problemes, perquè les relectures obren noves mirades, noves comprensions d'un fenomen, d'aquest fenomen del sentit de la vida que admet tantes i tantes lectures. Se'n pot fer exegesi? Sí, amb una mica més de calma espiritual; ara podria dedicar-m'hi a fons... Però on és?... El vaig deixar a la taula del despatx, no?... Potser a la prestatgeria de l'entrada?... Tampoc. Ah, a l'habitació? Que no!... Tornem-hi, que no hi n'ha tants, de llocs on cercar-lo, i no en tinc pas tants, de llibres...

Recerca infructuosa. Em dono i, retut, he d'admetre que no el trobo. M'he quedat sense *El sentit de la vida*. Almenys de moment. Potser apareixerà quan menys el busqui: ¿això significa que com menys cerqui el sentit de la vida, aleshores se'm revelarà? ¿He d'arribar a la conclusió que per a mi no hi ha sentit de la vida?...»

Benvolguts assistents al congrés, aquí acaba el relat que vaig trobar desat en un bagul de les golfes de casa (que previsible, oi?) i que vaig transcriure sense gaire raó del que feia, simplement deixant-me endur per l'instint, perquè era una cosa antiga i que valia la pena digitalitzar, que és la cosa més moderna que tenim en el món de l'arxivística. Aleshores no pensava que un dia podria esdevenir un bon punt de partida per a la gran pregunta que ens fem tots els que som aquí, conscientment o de manera inconscient, convocats precisament per una qüestió tan determinant com el que planteja el protagonista d'aquestes línies precedents: el sentit de la vida, així de manera genèrica, però també què significa i aporta l'atzar a l'experiència vital de cadascú, i el significat del temps... Deixo la qüestió ben oberta, i com es demana l'anònim: ¿se'n pot fer exegesi, del sentit de la vida? Ara és el seu torn per debatre-ho, si volen.

LES ATRIBUCIONS PROFESSIONALS QUE EM VAN CANVIAR LA VIDA

Les celebracions nadalenques són una fita molt important per a la meva família. Els meus nets ja són prou grans però la cerimònia d'amagar els regals a recer del tió, taparlo amb una manta mentre canten a l'altra banda de la casa, picar-lo i treure els regals dessota no falta mai des de fa molts anys.

Un d'aquests nadals la meva neta Carlota em va regalar un llibre titulat "Àvia parla'm de tu". Consistia en un seguit de preguntes, algunes de molt convencionals, amb espai per respondre-les. El regal em generava el compromís de retornar-li'l amb les respostes.

Vaig pensar que aquest regal era una mica complicat i potser em costaria contestar algunes coses però aviat em vaig engrescar i vaig anar fent. Moltes de les respostes indicaven com la professió m'havia deixat petjada en molts dels moments decisius. Soc Enginyera Tècnica Química i llicenciada en Química i he triat aquestes respostes que ho demostren.

-Àvia, perquè vas triar els estudis d'Enginyeria i de Química?

Vaig néixer al barri del Poble Nou l'any 1949. Els meus pares, els teus besavis, emigraren a Barcelona des de Pamplona recent acabada la Guerra Civil. El meu barri era eminentment industrial. Molts vespres passejàvem pels carrers i mentre el pare xerrava amb els porters de les fàbriques, jo m'endinsava fins on podia i contemplava aquell meravellós espectacle. La olor d'amoníac de la fàbrica de gel, la de la vainilla de la fàbrica de galetes i el foc de l'alt forn m'atreien molt.

Un dia quan tornàvem caminant des de la Catedral, ens vàrem aturar a la fàbrica Letona per veure la línia d'envasat. Els treballadors duïen bates de color blau fosc i vigilaven el recorregut de les ampolles; un d'ells duia bata blanca, observava i escrivia en una llibreta. Jo vaig demanar-li al pare perquè duia una roba diferent i què feia; em va respondre que era l'enginyer i controlava que tot funcionés correctament. Vaig preguntar-li si jo podria ser enginyera i em va respondre que li semblava que no n'hi havia de dones enginyeres.

Jo tenia molt clar que m'agradaven molt més les fàbriques que tots aquells racons de la ciutat dels que el meu pare m'explicava fets històrics. Patia anèmia des de ben petita i el metge em receptava ferro per guarir-la, quan vaig veure l'element ferro a la taula periòdica, va ser un altre descoberta. Allí hi era! També els altres elements, tota la matèria. Des de llavors la Química sempre m'ha acompanyat.

Vaig estudiar Enginyeria Tècnica Industrial Química a l'Escola Industrial de Barcelona, promoció de l'any 1968.

El regal de la meva neta em feia recordar.

Escrivint al llibre de la meva neta vaig recordar molts detalls casuais, però fonamentals pel meu futur, també vaig reviure imatges familiars del passat.

A casa erem una família molt humil i jo no entenia perquè si la meva àvia paterna va ser una prestigiosa mestra, la primera amb títol oficial de Pamplona i el meu avi matern un artesà que feia mobles de fustes nobles per guarnir edificis històrics, per què la nostre vida era tant modesta? Per què jo no veia els meus 17 cosins “pamplonicas”? La resposta és evident: per la maleïda guerra que va fer tant de mal a tots.

-Àvia a quants llocs has treballat?

-La meva primera feina va ser en una empresa d'aromes per a la indústria alimentària, provinents de productes naturals i també obtinguts per síntesi. Allí vaig aprendre quelcom tant aparentment senzill com a olorar. Aquesta activitat sempre m'ha estat molt útil perquè el sentit de l'olfacte per a un químic, és una eina essencial. La feina era molt lluny de casa, els transports als polígons llavors eren escassos, amb horaris infernals, per això vaig canviar de feina.

Després vaig treballar en una fàbrica molt coneguda de gelats. Allí vaig aprofundir en la química dels aliments, la llet te grans possibilitats que permeten una gran varietat de productes. Treballar amb microorganismes va ser el meu nou descobriment, cultivar-los, observar-los al microscopi. Malgrat que gaudia de valent amb la meva feina, una vaga en la que vaig participar va donar lloc al meu acomiadament, el judici a Magistratura va ser a l'estil de l'època: nefast! Una tècnica no podia estar al costat dels obrers.

- Àvia, quina es la feina que més t'ha agradat?

Un mal de panxa va fer que la mare em fes beure aigua de Vichy Catalán. A l'etiqueta hi havia l'adreça del “Laboratori Doctor Oliver Rodés”, em vaig oferir i em van contractar. Ha estat durant més de cent anys una empresa familiar on es valorava el coneixement per sobre de tot, el seu fundador va ser un farmacèutic de gran vàlua que ha honorat el nostre país. Allí em van exigir la col·legiació i vaig començar a participar del meu col·legi professional. Al cap d'uns anys vaig assolir el càrrec de directora tècnica i ho vaig ser fins la meva jubilació, després de més de trenta anys.

Treballar de la mà de l'aigua ha estat un privilegi, aquesta meravellosa molècula te una gran polivalència, fruit de l'estructura que li confereix moltes propietats, és estratègica per la nostre vida i, dins del cos, fa un paper fonamental en tots els processos vitals. L'he vista sorgir dels dolls del terra, acompanyant la natura i també l'he vista bruta, pudenta, però necessària, esperant ser depurada al sortir de molts processos industrials.

Àvia què son les atribucions professionals i perquè van ser tant importants per tu?

-Carlota et costarà una mica d'entendre-ho perquè hem de fer servir les lleis per explicar t'ho i encara ets petita però ho intentaré.

L'any 1994 ja feia prou temps, que jo era directora tècnica del laboratori. La Generalitat de Catalunya va regular *l'Autorització, l'acreditació i el registre de laboratoris de salut*

ambiental i alimentària". Això va fer inspeccionar per part de l'administració tots els Laboratoris existents a Catalunya, entre ells el meu. El Decret, signat per en Jordi Pujol i en Xavier Trias, en aquell moment, Conseller de Sanitat, deia textualment:

*Article 4: Per tal d'obtenir l'autorització Administrativa de funcionament, els laboratoris hauran de complir els requisits següents: tenir un responsable tècnic, que haurà de ser un **Titulat superior** metge, farmacèutic, veterinari, biòleg, químic o equivalent, que acrediti formació i **experiència específiques en el camp de les anàlisis que realitzi el laboratori**.*

Vàrem passar l'auditoria de forma excel·lent i al moment de la reunió final m'informaren de que jo no podia ser directora tècnica a causa de no ser titulada "superior". No obstant això, jo sabia que la meua titulació em donava per llei atribucions per exercir el meu càrrec. Les gestions que arribaren a les més altes esferes de l'Administració no van aconseguir corregir l'error. La resposta final al meu director fou: "Oliver anomeni un altre persona".

Els advocats del meu col·legi es van posar al meu servei però un contenciós administratiu podia trigar uns tres anys. Jo no podia renunciar al meu càrrec i em vaig matricular de la llicenciatura de Química.

Fer la llicenciatura va ser molt dur, vaig rebre molt poc ajut. Cap pràctica em va ser convalidada, una d'elles va ser analitzar ferro en aigua, he de confessar que va ser un dia molt trist, en aquell moment jo ja havia analitzat al meu laboratori desenes de milers de ferro en aigua, i va ser per mi una prova d'humilitat.

Era una dona de 45 anys, amb família i feina, estudiant de nou. Em vaig transformar en una espècie d'autòmat que anava a pinyó fix. Vaig perdre moltes coses: sobretot salut i el meu entorn no entenia massa bé el perquè d'aquest sacrifici.

Llavors va passar quelcom molt important, l'aspirant a Degà del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials em demanà formar part de la seva candidatura. Li vaig respondre: "no puc, no tinc temps". Em va contestar: "t'entenc però és que no tenim cap dona experta com tu a l'equip i ens fas falta". Va encertar el seu argument, no em vaig poder negar a formar part d'un gran equip que va transformar radicalment el Col·legi.

-Carlota em vaig llicenciar en Química l'any 2001 l'any que tu vas néixer.

Després de lluitar molt, el Decret que em va canviar la vida, va ser derogat l'any 2012, 18 anys després pel Decret 43/2012. Com es modificà l'article que em va complicar tant la vida?: *Article 3. Els laboratoris de salut ambiental i alimentària amb establiment a Catalunya han de complir els requisits següents:*

*b) Disposar d'una persona responsable de les operacions tècniques del laboratori, que ha de tenir una titulació universitària de la branca de les ciències de la salut, ciències o **enginyeria** relacionada amb els àmbits analítics del laboratori.*

-Àvia i que és un Col·legi Professional?

-Es una associació que acull tots els que han estudiat una mateixa carrera, té cura que facin bé la seva feina, els ajuda i els posa al dia al servei de la ciutadania. He estat més de vint anys formant part del Govern del meu Col·legi treballant de valent, tenint sempre al cap aquestes nenes i noies que com jo tenen vocació de resoldre problemes, que es qüestionen el que veuen, ajudant a les enginyeres, proclamant que l'enginyeria ens necessita. Per això és tant important estar col·legiada perquè les dones ho necessitem especialment.

Ara soc una dona feliçment jubilada, continuo ajudant a les dones professionals des de la "Comissió de Dones i d'Igualtat de l'Associació Intercol·legial de Col·legis Professionals de Catalunya". Allí he conegut dones de gran vàlua de diferents professions; totes elles dediquen una part del seu temps a denunciar la gran quantitat d'impediments i assetjaments que encara les dones hem de patir per quelcom tant senzill com dur endavant la nostra vocació professional, eina fonamental per assolir la llibertat.

La meva neta Carlota està acabant la carrera d'Arquitectura, conserva el llibre que em va regalar com un tresor i es col·legiarà aviat, sens dubte perquè jo la seva àvia, li he explicat amb molt d'amor i convenciment, com és d'important pertànyer a un Col·legi Professional.

LA MÀGIA DE LA GRAN PIRÀMIDE

Jo sempre he tingut un interès molt especial per la civilització egípcia, i més encara després dels meus 4 viatges a Egipte i per aixó crec que si hi ha hagut una civilització a la qual podem atribuir una ciència, una “màgia”, una política i un art “sagrats”, és sens dubte l'Antic Egipte, i l'energia del qual il·luminava tots els actes de la vida de l'home egípcia.

Unas de les experiències més curiosas i de difícil explicació que vaig viure i ser partícipe, va ser en la visita a la Gran Piràmide de Keops durant el segon viatge a Egipte, que va coincidir amb l'eclipsi total del Sol d'agost del 1999.

Potser aquella experiència va estar relacionada amb el fet de que quan es va organitzar aquell viatge, i jo sense saber-lo abans, em vaig trobar formant part d'un grup molt especial, en el qual havien, entre uns altres un egiptòlog molt conegut pels seus llibres sobre l'Antic egipte, i un famós professor de Parapsicología, a més d'altres persones relacionades amb la pràctica de determinades tècniques de relaxació i sanació, algunes de les quals van tenir ocasió de practicar-les durant el viatge.

A més, i per intentar comprendre millor algunes de les experiències viscudes en aquell viatge, tan per mi, com per altres companys que jo me atreveria dir “màgics” crec que en aquet cas, més que parlar de “màgia”, hauríem d'emprar el terme egípcia *heqa* que abastaria, no solament a les “energies tel·lúriques” sinó també a la “energia vital”, coneguda com el *Ka*, i pròpia, no sols de las personas, sino també dels déus, estàtues i temples egipcis.

I ja que parlem de “màgia”, Qui no ha sentit parlar o ha llegit sobre la de les piràmides egípcies, i especialment de la Keops?.

En primer lloc, vull comentar que, segons em consta, s'han fet experiències en l'interior de les piràmides descrites en llibres, entre els quals citaria com més serios i “racional” el de Lucía PAVESI i Stefano SICCARDI, titulat *El poder màgic de la Piràmide* que, inclou entre altres, com més destacables, un capítol dedicat a “els fenòmens que afecten a objectes, plantes i substàncies” col·locades en l'interior d'una piràmide i un altre a la seva influència en l'ésser humà sobre el somni, la salut, la meditació i la relaxació, a més d'altres aspectes.

Altres llibres de lectura per als interessats en aquest tema són els del egiptòlog Nacho ARES, titulat *L'enigma de la Gran Piràmide i l'Egipte L'Ocult*, encara que son molt més tècnics, e inclús jo m'atriria a dir més crítics i racionals que el dels autors anteriors.

Però també vull comentar que, segon em consta, no sols s'han fet experiències en l'interior de la Gran Piràmide, sino que també están relatades algunes vivències amb personas destacables, i aquí es on ara voldria comentar la viscuda per Napoleó Bonaparte, durant la seva campanya militar d'Egipte dels anys 1789 i 1801 quan, i malgrat que els seus acompanyants li aconsellaven el no fer-ho, va decidir pasar-hi una nit, tot sol, dintre de la piràmide.

El sorprenent del cas, i segons les cròniques d'aquell temps, és que al matí quan el sol ja il·luminava la Meseta de Ghiza, Napoléon va sortir de la piràmide *pàl·lid i desencaixat* i quan els seus homes li varen preguntar que li havia passat aquella nit, no va volgué donar detalls i únicament els hi va dir: “Encara que us ho contés, no ho creuriau”, i mai més va volguer parlar de la seva experiència dintre de la piràmide, i es una llástima perquè mai podrem ja

saber que és lo que va viure aquella nit i avui el seu secret encara no ha sigut desvelat.

Aixó em fa pensar que potser l'interés actual per la egiptologia podria ser una conseqüència de el que va passar en aquella campanya, que va implicar al mateix Napoleó que, per cert, si va ser un fracàs en l'aspecte militar no ho va ser en el cultural, ja que la troballa per un soldat d'una estela de basalt de grans dimensions, popularment coneguda avui com la Pedra Rosetta, i que incloïa tres grans apartats de diferents escriptures: el primer en *grec*, el segon en *jeroglífics* egipcis i el tercer en *demòtic*, que era una escriptura simplificada del segon, va ser el fet més important d'aquella expedició francesa a Egipte.

L'oficial que dirigia aquell contingent va fer còpies de les inscripcions que tractaven d'una sentència del rei Ptolomeu, de l'any 196 aC i les va enviar a França i varen servir perquè uns anys després un historiador i lingüista, Jean-François Champollion l'estudiés i apartir del text grec i trobés les equivalències en jeroglífics i establir el codi amb el poder llegirlos i descifrarlos.

Després de la desfeta francesa els anglesos es van quedar la Pedra Rosetta avui es conserva en el Museu Britànic.

Passem ara a *l'exposició de les meves experiències viscudes en l'interior i el exterior de la Gran Piràmide de Keops* que, com ja us deia abans, aquesta visita va coincidir amb el dia de l'eclipsi total de Sol que, segons ens van comentar, va influir sobre la gent que va evitar desplaçar-se fora de casa, amb la qual cosa els carrers de El Cairo pràcticament, estaven buits i amb poc trànsit i que va tenir una gran importància per al món musulmà.

A l'entrar en la piràmide ens va sorprendre a tots el "ambient" que havia dintre, no solament per les persones, que no eran moltes, sinó també pel so d'un tam-tam en la Cambra de la Reina que ressonava per tota la piràmide.

Després de pujar per un estret pasadís ascendent de 1 per 1,5 metres s'arriba a la Gran Galeria, de 8 metres d'alçada i 48 de llargària que connecta amb les Cambres del Rei i de la Reina, amb una estructura molt original ja que els dos primers metres son plans i a partir dels altres les parets es van s'estrenyent reduint l'ample de la Galeria fins tenir un metre d'ample a la part superior, mentras que el sostre el formen 40 lloses sobreposades les unes a les altres com si fossin teules.

Al final de la Gran Galeria i després de pasar per una petita i estreta antecàmara s'entra a la Cambra Reial, tota de granit, que fa uns 10 metres i mitj de llarg per uns 5 d'ample i 6 d'alçada i que coincideix amb el eix central de la piràmide i al fons si troba el sarcòfag, també de granit sense cap inscripció i que suposadament debia contenir la momia del Faraó Keops que mai si ha trobat.

I aquí comença la meua **primera experiencia**, ja que l'objectiu dels "experts" del grup, que jo en aquell moment desconexia, era mostrarnos com poguer captar l'energia de la piràmide i que consistia en ficantse i estar-nos uns minuts dintre del sarcòfag del Faraó, cosa que anaven fent tots els del grup fins que em va arribar el meu torn.

Sobre aquest punt, i lo que jo recordo ara d'aquell moment, es que vaig observar que la personas, després d'una breu estona d'uns pocs minuts dintre del sarcòfag amb els ulls tancats, necessitaven ajuda d'algu per a sortir d'ell, i el que em va sorprendre i que després vaig comprendre, quan em va tocar a

mi, que la sensació que vaig experimentar al obrir els ulls i sortir del sarcòfag era que les lloses del sostre giraven lentament de forma circular.

Encara no se si lo que vaig experimentar en aquells moments va ser una sensació o nomes fruit de la meva imaginació, pero ara si puc dir que en relació a l'energia de la piràmide, captada seguint les indicacions que ens van donar, no tinc cap dubte de la seva existència i que, a diferència del meu primer viatge, aquesta vegada la vaig captar, ja que al sortir, i a pesar de la calor, estàvem a l'agost, vaig experimentar una sensació de força i vitalitat difícil d'explicar.

No sé tampoc, ni conec cap persona, apart de las d'aquell viatge, que hagi viscut aquesta experiència i per aixó no m'estranya que resulti, inclús poc creïble, per persones que han estat a la Cambra Reial, ja que quan ho he comentat amb alguns d'ells els hi costa difícil acceptar-ho, pero jo tinc com a testimoni una foto dintre del sarcòfag feta per un company del grup amb la meva máquina de fotos.

Per altra banda també vull comentar un altre fet estrany, o millor dit, d'una **segona experiència** que vaig viure aquell día, i és que al sortir de la piràmide, per una negligència meva, es va vessar l'aigua del termo que duia en la motxilla i se'm va mullar la videocàmera digital, la qual cosa va ser greu ja que a l'anar a filmar, després d'assecar-la com vaig poder, tot el que veia i grabava a través del visor era de color verd intens uniforme, aspecte que va ser confirmat pel meu company de viatge quan li vaig mostrar las últimas imatges grabadas de la piràmide de Kefren.

Preocupat pel lo succeït i las consecuencias que aquell accident podia tenir per el resto del viatge, em vaig seure al costat de la piràmide en un dels blocs de pedra i em vaig quedar quiet, i potser recordant lo que m'havia pasat en la Cambra Reial i sense sapiguer perque ho feia vaig estrènyia la videocàmera contra el meu pit una bona estona amb els ulls tancats fins que el Guia del grup ens va cridar per pujar al autocar.

Al cap d'un rato dintre del autocar vaig enjegar la videocàmera i amb sorpresa vaig comprovar en el visor que ja començaven a veure's diferents tonalitats de verd i que finalment i mica en mica van anar canviant fins al color normal, i que al rebobinar i veure lo gravat també havia desaparegut el color verd, que segons sembla és el color dominant en ambients humits.

Pero encara conservo la cinta grabada com a prova d'aquell accident, e inclús ara quan la vaiem el cel de la piràmide de Kefren es de color blau, pero quan s'activa la tecla del *zoom* de la videocàmera, i si ens hi fixem bé al final el cel té una tonalitat de color verd suau que després de desactivarlo torna a ser blau com al inici.

A partir d'aquell día vaig poguer seguir gravant sense cap problema de color durant la resta del viatge, possiblement perquè amb la "energia" de la piràmide que encara jo portaba o amb la calor del meu cos vaig aconseguir "assecar"(?) la videocàmera.

Que estrany, no?. I especialment quan després del viatge al comentar el succeït amb un tècnic de la botiga de fotografia on s'havia comprar la videocàmera em va dir que no ho entenia i li semblava impossible i no tenia cap explicació lògica ja que lo normal era que quan les videocàmeres digitals com la meva i els aparells electrònics es mullen deixin de funcionar.

En resum, podria dir que dels 4 viatges que he fet a Egipte, aquest segon ha sigut per mi potser el més "màgic" de tots ells, ja que les meves dues

experiències vivides d'una forma molt directa em van permetre experimentar personalment la *heqa* que envolta la Piràmide de Keops, però que en aquest viatge també vaig ser testimoni d'altres fets estranys i potser anòmals, viscuts per alguns companys en el temple de Kom Ombo, conegut com el de la "màgia i la medicina", però que ara no explicaré al no participar-hi jo de forma directa.

No és just! Els dies passen inexorablement i res canvia.

El rellotge marca les sis del matí, en Xavier s'aixeca, espera pacientment amb el cos nu dins dels llençols. Intenta no fer soroll, no la vol molestar, mentrestant la Maria és a la dutxa, molt d'enrenou.

En Xavier pensa que ell faria el mateix i sense fer soroll, fins i tot eixugant-se els cabells, maquillant-se, tot i el soroll de l'assecador.

Salta del llit, treu els llençols i el nòrdic, avui ha de rentar. La rentadora té un dia de molta feina, es dimecres, avui toca canviar els llençols dels llits.

De camí a la cuina, obre la porta de l'habitació dels nens, aprofita per tapar-los, sempre dormen destapats i a la matinada refresca.

Dins de la cuina, en Xavier beu un got d'aigua i engega la cafetera. Unes torrades, pernil dolç, mantega i dos plats. L'olor de cafè s'escampa ràpidament per tota la casa, treu del rebost unes galetes que va fer el vespre anterior.

Al pis de dalt la Maria encara no ha acabat, cridant li demana al Xavier: *on has deixat les meves sabates noves? No troba mai res, s'ofega en un got d'aigua.*

Les sabates son als peus del llit, ja li havia dit, les hi va deixar en arribar de la botiga. Les havia comprat el Xavier en aquella boutique de disseny de l'Illa Diagonal, aquella que tan li agrada a la Maria, a ell no l'importa aprofitar les rebaixes, les d'ella han de ser sempre de temporada.

La Maria baixa les escales amb el mòbil a la ma, les claus del cotxe no les troba. El Xavier l'atura i li recol·loca el mocador que porta mal posat, l'espera sumís, amb les claus a la ma.

En Xavier li para la galta, la Maria li pessiga la galta tot i marxant per la porta. Avui no pot esmorzar, no té temps, per cert *no podré treure la Mel a fer pipí.*

El pobre gos, espera al costat de la porta remenant la cua.

En Xavier es queda amb la tassa de cafè a l'altra ma, la Maria crida, *no m'esperis per sopar tinc una reunió i arribaré tard.*

El Xavier es queda palplantat rere la porta, en sabatilles amb el batí. Es mira al mirall i pensa en aquells anys que esmorzaven junts, quan tot eren promeses i sortien plegats a treballar. Quan tot responia a l'entorn de l'amor, tu per mi i jo per tu.

Seu a la cuina i pren un cafè, es menja una llesca de pa torrat amb pernil dolç i dues galetes. Treu un paper del bloc de notes i fa la llista de la compra, anirà al Caprabo després de deixar als nens a l'escola. Pensa que la Maria no ha deixat diners, li queden 10 euros per anar a comprar.

A dos quarts de vuit ja té el llit fet i l'habitació recollida. Ha hagut d'endregar, tovalloles, mitjons, pantalons escampats per l'habitació i el bany. Seu a la cadira del tocador, el seu reflex al mirall mostra les arrugues que comencen a aparèixer, no pot comprar-se una bona crema...

El Pau, de 13 anys, el seu fill gran treu el cap per la porta de l'habitació, *Papa tinc gana*, sense pensar-hi baixa al menjador, encén la televisió i puja el volum.

En Xavier s'adreça a l'habitació del Pol i li passa la ma per sota del cobrellit. *Bon dia amor meu, amunt que l'escola t'espera...va Pol treu-te el pijama que s'ha mullat.*

Despulla al seu fill, fa una bola amb els llençols i el pijama, l'empapador està xop, sort que el matalàs està sec. Envia al seu fill a la dutxa.

Porta'm tu papa, en Xavier agafa el cos nu dels seu fill i el porta a la dutxa. El mulla, l'ensabona i el neteja amb l'esponja. No ho diu, però li agrada dutxar-lo, el seus lligams paternals es mantenen. Ja fa dies que en Pau ha perdut els seus trets infantils, ja no demana pel pare, cerca més la complicitat de la mare, *mica en mica va perdent els seus vincles paternals...*

Mentre eixuga al seu fill, en Pol abraça al seu pare, el petoneja i l'abraça. Li diu que l'estima molt, que és el millor pare, que els seus amics sempre diuen que és el millor del món, que és molt guapo i que cuina les millors galetes del món.

Pare, no li diguis a la mare que he mullat el llit. Ella diu que ja sóc massa gran per fer-ho, em diu que no sap com tenint un cos tant esquifit puc pixar tant... Papa tu creus que tinc el cos menut, creus que no creixeré, que quedaré sempre així?

Au Pol, la teva mare ho diu de broma, ja saps que l'avi sempre fa aquestes brometes i la teva mare també les fa. Tu ets un nen molt bonic, el més important és ser una bona persona... Afanya't que l'esmorzar es refreda.

Mentrestant en Pau es fa el ronso, s'estira al sofà i fa mandrotes. *Au Pau, carinyet meu, no voldràs que et porti a collibè.* En Xavier, acarona al Pau, *noooooo papa, ja no soc cap nen petit, deixa'm...*

A la taula de la cuina els nens miren la tele i mengen un bol de llet amb cereals. En Pol mastega un tros de pernil dolç, un got de taronjada fresca (espremuda al moment pel pare), acaba el tiberi matinal.

Mentrestant en Xavier ha fet els llits dels nens, ha recollit l'habitació, el bany, s'ha vestit (no ha tingut temps de dutxar-se) i encara li ha quedat temps d'omplir una rentadora, serà la primera...

La Mel no pot més, està esperant que la tregui algú. Avui en Xavier acompanyarà als nens a l'escola i aprofitarà per passejar la Mel. Tots quatre surten de casa. L'escola està a quatre carrers de casa, pel camí en Pau diu, *la mare no ha signat l'autorització per anar de colònies, que ho heu de fer tots dos, sinó no hi podré anar. Ell és l'únic de la classe que no l'ha dut i el tutor està molt enfadat.*

En Xavier espera a la porta de l'escola per parlar amb el tutor que arriba amb presses, Sr. Miquel, no pateixi que aquesta tarda portaré jo mateix l'autorització, encara que l'hagi d'anar a cercar personalment a la feina de la Maria. El mestre l'atura i li diu, *Sr. Xavier li ha de demanar a la seva dona que s'ha d'implicar més en l'educació dels seus fills, en sis mesos de curs i tres convocatòries no ha vingut a cap reunió, la responsabilitat ha de ser compartida. No va assistir el dia*

del teatre i el seu fill ho va lamentar molt. L'altre dia en una tutoria em va comentar que no li dedicava gaire temps, que sempre està treballant. Necessito poder parlar amb vostès dos, acabarà el curs i no l'hauré conegut.

En Xavier abans d'arribar a casa amb la Mel passa pel supermercat, no pot entrar amb la gossa. Demana a una senyora que li guardi la gossa i entre a comprar dos coses.

La llista no ha servit per a res, lo millor ha estat no gastar gaires euros...

Un cop a casa sent el telèfon, és la seva mare. Pregunta pels nens i per la Maria, aprofita per recordar que la Maria té les mateixes obligacions i responsabilitats que ell i que han de compartir les tasques de casa. Li demana al Xavier que busqui una feina, que ell no pot dedicar la seva vida als seus fills, a la casa, que ha de tenir una feina, amics i sobretot una vida.

Que dels 15 anys de matrimoni no n'ha tret res, que ja no s'arregla, que no té vida, que ell té drets i sobretot que els seus fills són de tots dos.

La Maria no pot amagar les seves responsabilitats darrera la seva feina. La mare anima al Xavier per parlar amb la Maria i que si no ho fa, serà ella la que hi parlarà descarregant tot el que porta dins.

En Xavier li prega a sa mare que no intervingui, que ja ho farà ell, li recorda que a ell ja li va bé, que és feliç i no necessita res més.

Que no s'arregla més perquè no vol, que va renunciar a treballar, que no té gaire formació ni coneixements i s'estima més cuidar dels nens i de la casa. A casa i amb els nens se sent important i sobretot necessari, imprescindible. Que la Maria es porta bé amb ells, que treballa molt i els dona tot el que necessiten. A casa no ajuda, no en sap més, prefereix fer-ho ell, és el més pràctic. Les dones no saben fer res de la casa, l'altra dia es va decidir a passar l'aspirador i el va espatllar, que no sap cuinar.

Els nens prefereixen que jo els cuidi personalment, que els porti a l'escola. Fins i tot la Mel prefereix que, sigui jo, qui la tregui a passejar, fins i tot el mestre dels nens vol parlar amb ell que és més resolutiu. La Maria es molt bona esposa, cada matí esmorzem junts, no marxa sense donar-me un petó. Abraça als nens cada dia, els mima molt i passa molt de temps amb ells. No permet que jo porti unes sabates velles, abans va ella descalça. Prefereix veurem sempre arreglat i no deixa mai la roba fora de lloc. Es molt detallista. Es preocupa molt pels estudis dels nens, per ella la família és el primer i la feina està en darrer terme.

... son les 6 del matí, sona el despertador, la Maria s'aixeca, espera pacientment amb el cos nu dins dels llençols. Intenta no fer soroll, no el vol molestar, mentrestant el Xavier és a la dutxa, molt d'enrenou. Tot plegat ha estat un malson, en un intercanvi real, en Xavier no aguantaria ni un segon.

Quin problema hi ha, quan els papers no s'ajusten a l'estereotip que tenim socialment acceptat? Cal acceptar que la dona no s'accepta com la responsable de la seva casa i dels seus, la seva vida personal no val res i el que ella desitja menys.

Mariaaaaa, apaga aquesta merda. Ja ho sé, haig d'anar a treballar. **No és just!**
Jo tot el dia treballant i tu a casa sense fer res...

Tot i preparant l'esmorzar, pensa, en els temps quan feien l'amor abans de llevar-se, quan compartien la dutxa i sortien plegats per esmorzar. Ara ningú l'escolta, sent com el pas del temps ha esborrat poc a poc la seva identitat.

El pas del temps i sobretot que cal canviar en la ment de la societat quan els papers s'intercanvien, solament ha estat un malson, o no?
Una llàgrima li baixa per la galta, una punxada li recorda el dolor. No pot vèncer la por, darrerament la violència no dona marge a la raó.

Cal que algú ens recordi que no s'ha de perdre l'apoderament, que no hi ha lloc per la pèrdua de la pertinença, que no podem menysprear la llibertat individual i col·lectiva.

No hi ha raons que justifiquin que una dona esdevingui anul·lada per la seva parella, per les seves circumstàncies personals, laborals, socials i familiars.
Ara toca dir que NO, que no acceptem la negació de la persona, que no volem ser còmplices de molts que amb el seu silenci esborren qualsevol possibilitat de reconèixer la invisibilitat de massa DONES.

No podem esborrar el seus dolors i sí compartir els seus silencis

Realitat

Aquesta història ve de molt lluny i va passar inesperadament. De fet, puc explicar clarament què va passar, però dubto que sigui correcte. Perquè res és el que sembla, o potser, simplement, només veiem el que desitgem creure.

Puc afirmar que tot el que va dir Plató en la seva al·legoria sobre el mite de les cavernes es realment cert, excepte que fos una metàfora elaborada per poder explicar tota la seva teoria. Ell va crear el seu argument, a partir d'observar a un grup de persones empresonades, no reals, en una cova des del seu naixement. Però tota aquesta teoria es sustenta sobre una gran mentida...

Soc Alexander, el fill no reconegut del gran filòsof Plató. Fruit d'un amor no platònic i concebut a la festa anual de Les Afrodísies, festival dedicat a la deessa Afrodita Pandemos, encarnació de l'amor físic. Quin millor dia per deixar de costat la seva feina de filòsof i abocar-se al desig carnal per honrar a la gran deessa. I la meva mare, Aspàsia de Milet, una dona increïble, una mestra de la retòrica i una destacada ginecòloga, especialista en la prevenció i detecció d'embarassos de risc i creadora de remeis naturals per al postpart. Guia i professora de Sòcrates. Una sàvia admirada per tothom.

Segons em van explicar, aquell dia va ser una bogeria, una festa al complet. Va ser tot un banquet a casa d'Argó, un amic del meu pare. Hi havia menjar per tot arreu i el vi corria a dojo. Van dialogar i discutir sobre Eros, deu de l'amor, i conjuntament amb altres convidats, entre ells Sòcrates, van debatre durant hores i hores.

Tothom va caure als desitjos físics d'Afrodita, i els meus pares, els primers. Va ser una nit llarga i intensa. L'edat entre el meu pare, molt més jove que la meva mare, no va suposar un impediment a l'hora de compartir llit i altres coses més.

Tot i que la meva mare havia sigut durant molts anys parella de Pèricles i que havien tingut un fill junts, ara eren morts, i entenc que després de tantes desgràcies familiars, la mare necessites una nit desinhibida, diferent i eròticament impecable.

Però el resultat d'aquella nit, tenint en compte l'edat de la meva mare, va ser una sorpresa i evidentment un inconvenient. No vull imaginar-me la cara que va posar Plató quan li va dir que estava embarassada.

Ell era jove, de família benestant i amb tota una carrera pel davant. Ja formava part del cercle de Sòcrates, un mestre que va influir de manera important en la seva orientació filosòfica. Estava en joc tot el seu futur i la seva credibilitat com a filòsof. Ella ja tenia una edat important i tot el que podia perdre, ja l'havia perdut. Només li quedava gaudir del dia a dia i de tot el seu coneixement.

Aprofitant la mort de Sòcrates com excusa, Aspàsia i Plató van marxar a Mègara. Un retir filosòfic com excusa per amagar l'embaràs de la meva mare.

Una vegada a Mègara, va aprofitar la seva amistat amb Euclides, perquè l'ajudes a buscar el lloc més adequat per viure una temporada. Euclides era un gran i reconegut matemàtic de l'època i, per tant, tenia les connexions suficients per facilitar-los als meus pares una bona temporada de tranquil·litat.

Euclides era coneixedor de la situació i com a bon amic de Plató i un gran admirador de la meva mare, ho va disposar tot de la manera més cautelosa.

Finalment, els hi va trobar una caverna o cova natural que donava a un penya-segat i que per fora s'havia tapat amb una construcció de pedra seca que feien servir els ramaders per guarir-se dels temporals. Estava mig derruïda, però conservava la seva forma rodona amb una porta de fusta esgavellada i sense cap finestra. Dintre i molt dissimuladament, s'enfonsava un passadís que et portava a una sala d'uns 40 metres quadrats. La paret era una gran pedra amb una fissura molt petita, però que deixava passar la llum durant el dia. No era gran cosa, però els mantenia lluny de tots i de tothom.

Durant els mesos d'embaràs, el meu pare anava a dissertar quasi diàriament, mentre la mare preparava tot el que calia per crear un espai adequat per viure, però sobretot per parir.

Tothom a la “polis” creia que Plató vivia sol i apartat, típic de filòsofs i pensadors, i és aquesta la creença que ens va ajudar a mantenir la mentida al llarg de molts anys. Tot i que per aquells indrets mai es veia a ningú, el meu pare es va tornar una mica paranoic amb la situació. El caràcter i l'edat d'ella no suportava aquella situació i la convivència es va tornar un insult constant al seu intel·lecte.

Va parir al cap de poc, i això la va alliberar de caure en l'espiral absurda que provocava una convivència totalment interessada i tòxica.

Vaig néixer sense gaires complicacions. Aspàsia, la meva mare, era intel·ligent, resolutiva i amb una capacitat per estimar increïble. Els pocs anys que vaig viure amb ella, exactament deu, vaig aprendre absolutament de tot.

Les nits eren llargues i fredes, però les històries que narrava de la seva vida, em generaven un estat d'abstracció tan potent, que no hi havia res més. La seva vida amb Periples estava plena d'anècdotes intenses i increïbles, les Guerres Mèdiques, la Guerra del Peloponès, la intensitat i els detalls amb què les explicava, omplien absolutament la soledat que sentia dins d'aquella caverna fosca.

Els dies passaven i només observava la sortida del sol i la negror de la nit. Les ombres reflectides pel foc i les històries de la meva mare. Així, durant deu anys.

Durant aquests anys, el pare va aprofitar per escriure els "Diàlegs filosòfics" i com no podia ser d'un altra manera, és el que va transcendir. La meva mare havia desaparegut de la vida acadèmica i social per poder tenir-me i cuidar-me, però això no la va limitar a l'hora de generar literatura filosòfica i científica.

Jo acabava de fer deu anys. Havia après molt i intel·lectualment era despert, ràpid i enginyós. Físicament, començava a mostrar un cos esvelt i fort. Era molt semblant al meu pare, però jo no volia ser com ell. La meva sensibilitat em va ajudar a veure i sentir que la relació entre ell i la meva mare, era asimètrica. La diferència d'edat entre ells dos no hauria de ser motiu per demostrar-se tant menyspreu.

Una nit de moltes, en la que Plató no va venir a dormir, la meva mare va encendre una foguera just a l'entrada de la casa per poder escalfar una mica l'interior. Estàvem asseguts just a l'altre costat de la porta, conversant i parlant una mica de tot. De cop, va passar una guineu per davant del foc i es va reflectir a la paret de dins de casa. Evidentment la figura reflectida era impressionant. Jo em vaig espantar i vaig saltar a sobre de la mare. Ella es mostrava tranquil·la i pacient. Observava i reflexionava. Sense dir-me res, es va aixecar i va sortir. Es va posar davant del foc i vaig veure la seva ombra gran com jugava. Jo no parava de riure. Va ser una nit increïble. Però això només va ser el preàmbul d'una gran dissertació i d'un dels plantejaments teòrics més important de tots els temps... Existeix una realitat única? Nosaltres som reals?

Despuntava el sol, el rugent de la seva llum s'estenia silenciosament per tot el cel. El mar ballava al son de la brisa i els seus colors es deixaven veure entre cada onada.

Però la nostra mirada havia canviat. Els dos, asseguts en el penya-segat i agafats de la mà, sabíem que no hi havia cap explicació o que no la coneixíem. Però jo no em deixava de fer preguntes. Sentia que havia despertat al món i necessitava saber més.

La meua mare estava molt cansada i la veu se li començava a trencar. Encara i així va accedir a obrir-se i em va preguntar què és el que volia saber.

Ho vull saber tot. I vaig començar a preguntar...

Què creus sobre el silenci? I ella, amb uns ulls brillants em va dir;

El silenci és el llenguatge del pensament. És l'art de preservar la teua connexió amb l'univers. És la decisió íntima d'accedir als teus sentiments, d'escoltar-te sense intermediaris, de violar la teua intimitat. El silenci no és res si tu ni hi ets. El silenci és una provocació als sentits, l'exaltació de l'imperceptible, l'afirmació de l'inexistent.

Silenci és trobar-te a tu mateix, nu, inofensiu, sensible i fort. És envair-te de consciència per poder canviar el món. Silenci és ser valent i just. És escolta i reflexió. És mirada...és amor. Silenci és llibertat.

I sobre la fragilitat, que penses? Va perdre la mirada i emocionada va contestar...

La fragilitat com a vulnerabilitat, es inherent a la condició humana, és el que ens dona la raó del ser, és la força i la valentia que ens arrela i que ens permet les pulsions més vitals per poder continuar, perquè bàsicament, tots estem destinats a morir.

Fragilitat i vulnerabilitat no son sinònims de debilitat tot el contrari. La debilitat es la manca de capacitat per continuar lluitant davant una frustració i la manca de capacitat per adaptar-te aquells canvis que et proposa de manera irremeiable la vida.

Dèbil es el violent que es mostra amb tota la seva força per amagar la seva por, la seva feblesa, la seva incapacitat per entendre i reconèixer, incapaç d'empatitzar per no mostrar-se com es, com sent.

Dèbil es el sumís a la seva incapacitat de mostrar-se delicat amb l'altre i amb si mateix.

Dèbil es el prepotent que sota una màscara, amaga les seves mancances i les seves necessitats més humanes.

Dèbil es l'alienat i el moralista, incapaç de reconèixer la vida com un esclat de llibertat individual.

La debilitat, es la inconsciència d'acceptar que tu sempre ets millor i superior que l'altre, quan l'únic que tens, es por.

La fragilitat et fa fort, et fa resilient i et permet prendre't la vida com un espai vital de superació personal.

Estava molt cansada i va marxar a dormir lentament, mirant al seu voltant. Crec que va saber que ho faria eternament, i així va ser.

Quan va arribar el meu pare, tot era diferent, bé, jo era diferent. Vam plorar la seva mort durant un temps i vaig compartir amb ell, cada pensament, cada pregunta, cada experiència viscuda amb ella aquella última nit. I ell, sense cap escrúpol s'ho va fer seu.

La palabra oprimida

Me siento palabra oprimida, pero mi verdadero nombre, en distintas y variadas denominaciones, es muy variado y plural. Puedo ser, por ejemplo, una palabra oprimida tan sugerente como libertad, amor, justicia, o diálogo...

Nací en el mundo plural y diverso de las palabras y mi biografía se desarrolla en los parlamentos y escritos, según las distintas variantes idiomáticas de los pueblos. Formo parte de sus diccionarios y soy el instrumento de comunicación más poderoso.

Me siento, sin embargo, en muchas de mis acepciones, verdaderamente oprimida porque me toca sufrir muchas vejaciones que alteran mi auténtico significado, que es como decir mi razón de ser y de existir

Siento, en definitiva, que soy objeto muy manipulable en manos de los poderosos y de los intereses de los comunicantes, y éste es mi triste destino...

He hablado de mi problema con muchos analistas, sociólogos y comunicadores y me han hecho llegar sus diferentes y diversos análisis. Me han dicho, por ejemplo:

–Hay palabras que sirven para acariciar, pero tú eres como una espada enfrentada directamente a los poderosos; y es lógico que te combatan, pero no podrán borrar tu existencia...

–Tú aspiras a ser libre y no adviertes que son muchas las personas que no admiten tu libertad, porque tu verdadero significado va en contra de sus intereses...

–Te sientes oprimida porque pretendes ser sincera, y Pascal ya advirtió que *las palabras sinceras no son elegantes*, sobre todo para quienes consideran la elegancia como símbolo y expresión de poder...

–Tu opresión viene dada porque son demasiados los poderosos que tienen por norma que las palabras, sobre todo las que no les interesan, *se las lleve el viento*...

–Mira, tienes que pensar que cuando abundan las palabras que pierden su verdadero significado, es porque hay muchos interesados en cubrir con palabras vacías su carencia de frutos

–Comprendo muy bien que te sientas oprimida: te utilizan para encubrir turbios pensamientos, totalmente ajenos a tu verdadero significado...

–Eres palabra oprimida porque te sientes utilizada por encubrir la falta de ideas de quien te pronuncia...

Entiendo y agradezco estos análisis y observaciones, pero no me siento confortada con la situación que me toca vivir, y ya que he puesto como modelo de palabras oprimidas las palabras libertad, amor, justicia y diálogo, voy a reivindicar su verdadero significado, y lo haré de la mano de los diccionarios académicos...

–Libertad: *facultad natural que tienen el hombre y la mujer de obrar de una manera o de otra, y de no obrar, por lo que son responsables de sus actos.* Y también: *Estado o condición de quien no es esclavo...* Y en los estados democráticos: *derecho de valor superior que asegura la libre determinación de las personas...*

Podrían añadirse algunos otros matices, pero los apuntados son suficientes y muy explícitos para subrayar cómo muchas veces se oprime palabra libertad... Porque cuando se quieren denominar situaciones alejadas de las definiciones apuntadas la palabra libertad se transforma en palabra *oprimida*, víctima de turbios intereses...

–Amor: *sentimiento intenso del ser humano que, partiendo de su propia insuficiencia, necesita y busca el encuentro y unión con otro ser.* Y también: *sentimiento hacia otra persona que naturalmente nos atrae y que, procurando reciprocidad en el deseo de unión, nos completa, alegra y da energía para convivir, comunicarnos y crear...*

Hay también más matices, pero sean suficientes estas dos definiciones para comparar la amanerada y frecuente denominación de *amor* a situaciones muy alejadas de lo que ha quedado expresado. Es también la palabra *amor* una palabra repetidamente *oprimida*...

¡Cuántos amores falsos y tóxicos hoy en nuestro entorno, confundidos con degradaciones conceptuales, emociones mal gestionadas o espejismos tóxicos...!

–Justicia: *principio moral que lleva a dar a cada uno lo que le corresponde o pertenece.* Y también: *Aquello que debe hacerse según derecho o razón*

También es hoy justicia una palabra *oprimida*, porque ¡qué gran verdad la que expresó Quevedo cuando afirmó que *donde hay poca justicia es un peligro tener razón*, situación que se observa hoy en muchas situaciones a nuestro alrededor!

Añádase, además que, si la justicia no es para todos, es muy obvio que deja de ser justicia, y esta situación es hoy muy común a nuestro alrededor...

No denominemos *justas* decisiones que están muy alejadas de la realidad, porque de esta manera estamos degradando y oprimiendo la palabra justicia...

–Diálogo: *plática entre dos o más personas, que alternativamente manifiestan sus ideas o afectos. Y también: discusión o trato en busca de avenencia*

Pues también es hoy la palabra diálogo una palabra muy oprimida, y sólo hay que ver la cantidad de fracturas del diálogo por falta de respeto e intolerancias... Es obvio que para hacer posible el diálogo es necesario razonar; y no en vano observó Don Antonio Machado que *en España, de cada diez cabezas, nueve embisten y una piensa...*

¿Por qué se nos quiere vender el diálogo como *conversaciones entre sordos*...?

Palabras *deprimidas* han sido las protagonistas de este relato, y, como narrador, no quisiera punto final sin aportar una parte de pensamiento positivo que abra caminos de esperanza para liberar las palabras deprimidas de nuestro lenguaje.

Deseo que me inspire Blas Otero, siempre tan esperanzado en la fuerza de la palabra, porque él, como yo, y pese a todas las perversiones y opresiones que sufren las palabras, creemos que siguen estando muy vivas y presentes (*nos queda la palabra...*) como imprescindible medio de comunicación.

Rindo, pues, pleitesía, en primer lugar, a las palabras *enmascaradas*, con este breve poema

Si dices *prudencia*,
no la confundas con *cobardía*.
Si dices *silencio*,
no quieras imponer *resignación*
Si dices *amor*

no malvendas *egoísmo*
Verdad no es *apariencia*
Solidaridad no son *migajas*

Dios no es *interés*...

Hay tantas y tantas palabras enmascaradas
que cuando utilizamos un diccionario
tendríamos que pedir siempre perdón
a la gran *Palabra*...

Y quisiera también desechar tantas y tantas palabras inútiles, no sólo porque lo sean, sino porque habitualmente son mal utilizadas

Se puso a pensar
cuándo y por qué
las palabras pueden
llegar a ser inútiles

Y dedujo:

cuando son imagen y representación
de un pensamiento vacío;
cuando se manifiestan
desarraigadas de la vida;
o cuando pretenden afirmar
aquello que quieren negar...

Son inútiles, por lo tanto,
las palabras vacías
de pensamiento, de vida y de verdad.

Palabras, justamente,

que puede llevárselas

cualquier viento...

Palabras, palabras, palabras...

Palabras diferentes, prescindibles, inútiles, del día a día, egoístas, creativas, de duelo, de alegría, de belleza, de liberación, para reír, para llorar; palabras de niño enfermo, palabras de vidrio, palabras y más palabras...

No deprimamos más palabras...

Sentir-se sol al mig de l'Univers: això és Bora Bora

Bora Bora és una petita illa del Pacífic Sud situada al nord est de Tahiti, a la Polinèsia Francesa. Està envoltada de petits illots de sorra, que ells en diuen “motus” i una llacuna amb l'aigua de color turquesa que queda protegida per un escull de coral. La illa és molt coneguda per amants del busseig i també per la multitud de petits apartaments ubicats amb unes pilones damunt de l'aigua. Els tahitians la denominen “Pora Pora”

És un lloc paradisiàc que quan hi ets sembla que el Món s'atura. No hi ha presses ni res que fer. Sols mirar l'infinit, donar-se un bany a les seves tranquil·les aigües del Pacífic i també, como soc curiosa per naturalesa, xerrar amb aquella gent perquè m'expliquin coses de la seva història i la seva vida. Em diuen que els primers pobles polinesis que s'hi van instal·lar procedien de les illes de Samoa i de Tonga i que van ser possible, a través de l'oceà, per l'ús de piragües a vela que també les van utilitzar per fer el viatge a la inversa: de Tahiti cap a Àsia.

Parlant amb la gent perquè m'expliquin la seva història em diuen que els primers habitants de Bora Bora havien portat, al igual que a d'altres arxipèlags polinesis, el gos, el porc, el pollastre, la rata i diverses plantes que consideraven útils i que ells sabien cultivar. Segons les restes que historiadors i arqueòlegs s'han trobat, també assenyalen que sabien extreure una part dels recursos del mar i eren molt experts en tallar la pedra per fabricar eines.

Em diuen també que els primers pobladors es van instal·lar cap el segle IV, abans de que arribessin a poblar tota la Polinèsia oriental.

Bora Bora es va formar sobre un volcà apagat envoltat per una franja de barreres de coral que voltegen la illa i la protegeixen del mar obert, com si fos un dic. Aquest estret és una espècie de barrera que sols té una obertura cap a l'oceà i que permet el pas de la majoria de vaixells de càrrega i també als creuers perquè puguin entrar a la llacuna. No obstant han d'estar en un canal perquè fora d'ell la llacuna és poc profunda. A mi el que més em va agradar va ser que Bora Bora té un clima excepcional durant tot l'any amb temperatures que oscil·len entre els 22 i els 30 graus centígrads i que es manté entre novembre i abril quan es l'època de les tempestes. Per a mi, que soc fredolica, una meravella.

Aquesta petita illa del Pacífic Sud al nord-est de Tahití a la Polinèsia Francesa està envoltada de ‘motus’ (illots) amb les voreres de sorra i una llacuna de color turquesa protegida per un escull de coral. És molt coneguda pels amants del busseig i també és un popular complex turístic de luxe on alguns bungalows s'ubiquen damunt de pilones dins de l'aigua. En el centre de l'illa se eleva el mont Otemanu, un volcà inactiu de 727 metres d'alçada.

Bora Bora¹² (en francès: Bora-Bora;³⁴ en tahitià: Pora Pora és una de las illes de Sotavento, de las illes de la Sociedad, en la Polinèsia Francesa. La verdadera ortografia del seu nom era Pora Pora ('primera nascuda') en tahitià). Se l'anomena també *May ti pora* ('creada per als deus').

És una illa del tipus del tipo atolón de 29,3 kilòmetres quadrats con una zona central muntanyenca que està bordejada por una barrera de esculls de coral i de illots. En aquesta illa hi ha l'aeroport de Bora Bora.

Una mica d'història

Segons expliquen els nadius més antics, Bora Bora hauria estat la primera illa sorgida de l'oceà després de la creació de Hawai i actualment se'n diu Raiatea. És per aquesta circumstància que el seu nom s'ha de pronunciar Pora Pora, i que hauria significat que havia nascut la primera. Per aquest motiu així seria la segona illa colonitzada pel poble polinesi oriental, després de la primera, que seria la que anomenen Raiatea. .

Cal considerar que cap jaciment arqueològic de Bora Bora és, avui en dia, tan antic com els de Maupiti i Huahine (pels voltants de l'any 900 de la nostra era). És considera que podria ser que els primers pobles polinesis s'hi van instal·lar en aquella època i que procedien de les illes de Samoa o bé de Tonga. Segons les excavacions arqueològiques efectuades en altres illes del arxipèlag de las Illes Marqueses, també podria caber-hi la possibilitat de que els primers pobladors s'hi instal·lessin pels voltants del segle IV, abans de que arribessin a poblar tota la Polinesia oriental. No obstant això, hi ha nous resultats que posarien en dubte aquesta teoria i posar de manifest que, com sosté la tradició, que la propera illa de Raiatea fos el primer centre de dispersió dels polinesis orientals.

Las migracions austronèsies

La hipòtesi de las migracions austronèsies, des del Sud-Este asiàtic és o està recolzada per nombroses proves lingüístiques, biològiques i arqueològiques. Se'n poden posar molts exemples, però jo en poso un: Les llengües de les illes Fiyi i de Polinèsia pertanyen al mateix subgrup oceànic, el Fivi-polinèsic, que forma part de la gran família de les llengües austronèsies.

Aquesta migració, a través de diversos centenars de kilòmetres d'oceà, fou possible per la utilització de piragües a balancí que podien arribar a moltes desenes de metres de longitud i transportar famílies, plantes amb cabàs i cistelles i també animals domèstics. Per això l'any 1769, James Cook observa a Tahití un vaixell de 33 metres de longitud, que podia navegar a vela o amb rem. A l'any 2010, una expedició sobre una piragua simple a balancí i a vela va efectuar, amb èxit, el viatge d'assentament a l'inrevés amb èxit, de Tahití a Àsia.

En qualsevol cas es pot pensar que els primers habitants de Bora Bora haurien portat amb ells, com és el cas d'altres arxipèlags polinesis, el gos, el porc, el pollastre, la rata, i diverses plantes o vegetals útils que sabien cultivar. Les restes, que historiadors i arqueòlegs han trobat, també posen de manifest que sabien extreure una part dels recursos de la mar i que també eren experts en l'art del tallar de pedra per a fabricar les eines que els feien falta o que els mancaven. El que sí sembla es que van arribar a oblidar l'art de la terrissa. Les restes que historiadors i arqueòlegs han trobat, també posen de manifest que al mateix temps també sabien extreure part dels recursos del mar i que eren experts en l'art de

tallar la pedra per a fabricar eines. El que sembla que sí van oblidar va ser l'art de la terrissa que havia estat molt conegut pels seus llunyans avantpassats: els polinesis occidentals.

A Bora Bora -com a la resta d'illes de la Sociedad- va néixer una societat tribal estratificada, que estava dividida en vuit districtes, el que provocava amb molta freqüència rivalitats i guerres entre les vuit tribus: Hitiaa, Tipoto, Anau, Atitia, Amanahune (Fa'anui), Nunue i Tevaitapu a l'illa principal i Ativahia, en el gran motu Tooupua a l'oest. De totes elles, les tres subcomunitats, Anau, Fa'anui y Nunue, continuen sent la divisió política actual.

Es pot anar a Bora Bora a qualsevol època perquè l'illa gaudeix d'un clima càlid durant tot l'any on les temperatures mitjanes oscil·len entre els 22 °C i 30 °C. Ara bé, la temporada de pluges està entre els mesos de novembre i abril amb un ambient molt carregat i diverses tempestes que, de vegades, són molt violentes i provoquen fortes pluges que poden durar molts dies però també n'hi ha d'altres en que es pot gaudir del sol durant la estació humida, ja que el nivell de la humitat pot oscil·lar entre el 75 per cent i el 90 per cent. Entre els mesos d'abril i octubre hi ha un clima càlid i bastant sec malgrat que els vents alisis bufen, de vegades, amb molta força. Els dies continuen sent assolellats però, encara que la estació seca estigui present, això no impedeix l'aparició de pluges fortes i algunes tempestes, especialment a les tardes.

La nit de la por

Carregats amb pesants motxilles, l' Olau, en Jan i en Miquel caminen cap a les dues muntanyes punxegudes i fosques. Respiren amb dificultat pel pes de les motxilles i per la duresa del sender. L'aire del setze de març de 2025 és fred i el cel cendrós, com ho havia estat un setze de març de 1874. L'Olau és un noi alt de rostre estret i cabells negres que porta ulleres, en Jan és de mitjana estatura de cabell castany i nas en forma de bec i en Miquel és un noi de mitjana estatura, cabell negre, mandíbula rectangular i nas aplatat.

Quan el sol retalla la carena de ponent sota un fons taronja, arriben al cim que buscaven. Es desfan de les motxilles i comencen a traure càmeres de vídeo amb canons d'infraroigs, torxes, gravadores digitals, màquines de fotografiar, bateries, ordinadors portàtils, llibretes, bolígrafs i dues estufes de càmping.

El cel s'enfosqueix i al cap de poc es comencen a escoltar les babeques amb el característic: <muriu, muriu...>. Els crits espanten les criatures més dèbils del sotabosc. Ratolins, talps i conills es mouen frenètics a la cerca de refugi. Els nois munten una tenda i al seu voltant instal·len tots els elements necessaris per captar psicofonies.

Fa molta fred i s'han d'abrigar amb els anoracs que duen a les motxilles. L'Olau installa l'ordinador portàtil damunt d'una pedra plana, en Jan i en Miquel posen gravadores i comencen a filmar. La lluna en quart minvant es mou entre els núvols. No se sent res i comencen a pensar en les dues-centes persones mortes i ferides que en un antic setze de març van passar la nit damunt de l'herba.

Quan va acabar la batalla entre els carlins i els liberals, els morts i els ferits van romandre al lloc on havien caigut. Esgotats per un combat fet a la cursa que va durar tot el dia, els combatents carlins van marxar de l'escenari del combat principal i se'n va anar a buscar refugi a les masies i als grans casals dels pobles propers.

Els liberals que no van caure presoners van fugir cap a França. Els carlins van conduir els presoners cap a pobles, on podien guardar-los. Els morts i ferits van quedar al camp sols a mercè dels animals nocturns i de la cobdícia dels humans. L'endemà del combat, una companyia de carlins va tornar al camp de batalla per fer-se càrrec dels cadàvers, dels ferits i de l'armament que hagués quedat dispers. Van trobar cadàvers nus, quatre canons de muntanya i alguns fusells que havien quedat entre els arços i les romegueres. Van carregar els morts en carretes i els van dur al cementiri de Montagut del Fluvià, on van fer un gran fossar i els van enterrar.

L'Olau, un estudiós de l'època, s'estremeix de pensar en els homes joves que una nit com aquella havien mort per les ferides i pel fred en aquell mateix lloc. En Jan

enfoca les roques, on els arqueòlegs havien trobat bales encastades. Sembla sentir l'olor a sang, carn i pólvora cremada que surava en l'aire la nit de després del combat. Les hores passen, però no es nota res. En Miquel comença a sentir dolor als braços i les cames. Deixa la càmera ancorada als tres peus i entra a la tenda per ficar-se dins del sac de dormir. Els seus companys segueixen l'exemple.

Amb les ungles de la babeca clavades al llom, un ratolí crida amb desesperació mentre l'afamada au li arrenca la carn i les costelles a becades. Això, fa sortir els tres nois amb l'estómac encongit. La lluna en quart minvant il·lumina formes vaporoses que es mouen amb sigil·li.

L'Olau sent com un calfred li travessa la columna i li provoca una tremolor descontrolada, en Miquel sent com el pèl se li eriça i una suor freda li baixa rostre avall, en Jan s'emociona: Les càmeres estàtiques ho graven tot. L'efecte dura uns minuts, en els quals es poden escoltar laments. La torxa mostra com els senglars es mouen entre els matolls.

Els nois es mantenen en tensió tota la nit. Quan el sol surt per la banda de Roses, recullen el material el posen dins de les motxilles i baixen la muntanya fins arribar al vehicle tot terreny.

A casa, en Jan intenta dormir, però no pot cloure els ulls, perquè pensa en les gravacions. L'endemà va a la farmàcia i compra dues caps de pastilles de dormir. Al llit, es pren quatre pastilles i dorm, però somia: Ell mateix és un soldat ferit que no es pot moure, perquè té els budells fora. Pot olorar la seva sang i la merda que tenia als intestins. Té molta set, pateix molt de dolor al ventre i té por molta por de les ombres que es mouen entre les restes. Té molt fred, sent com els membres del cos li queden rígids pel fred que li fa clapejar les dents. Es desperta amarat de suor, el coixí també està moll. Es dutxa i torna al llit però no clou els ulls, perquè té por de dormir. Es queda al llit estirat amb els ulls oberts i no respon a les crides dels familiars. Els familiars el porten a la unitat de salut mental de l'hospital comarcal, on un psiquiatra el convenç que tot són il·lusions provocades per la por.

Només d'arribar a casa, la curiositat es menja l'Olau, es posa els auriculars i escolta la gravadora. Escolta sorolls que poden ser de persones o animals. Llença la gravadora i tot el que li recorda la nit de les gravacions, però els sorolls nocturns no li marxen del cap. Es promet a si mateix que mai més tornarà a pensar en el més enllà ni en un passat tan cruel.

En Miquel té por que les ombres el vinguin a buscar, però què li poden fer: matar-lo, endur-se'l a l'avèrn...? En Miquel està determinat a acabar amb l'angoixa. Se'n va al garatge i treu el tot terreny que havia fet servir amb els seus amics per anar a gravar psicofonies. Fa el mateix camí que havia fet amb els seus companys a l'albada del setze de març.

Arriba al cim de la muntanya on els darrers combatents van ser acorralats. Observa com el focus descobreix formes vaporoses a l'obaga. S'acosta a les ombres, escolta un estrèpit, i uns crits. El cor li fa un salt, s'agenolla per no caure i enfoca el llum cap a l'estrèpit i veu una família de teixons que corre espantada a amagar-se.

Somriu i pensa que potser al capdavant tot han estat il·lusions provocades per la por i els animals nocturns. Males jugades per un cervell influït per les tensions d'una sessió de psicofonies i una història terrible. Ara, el millor que pot fer és marxar i tranquil·litzar-se. Escolta el crit de la babeca, gira el cap, i cau al buit. Es troba estirat a terra de costat. Tot i haver caigut d'una bona altura, no li fa mal res. Quin espant, pensa. Intenta aixecar-se, però un fort dolor al costat li ho impedeix. És com si tingués alguna cosa clavada a les costelles. Torna a provar-ho, però el fort dolor només li deixa sortir un fil de veu:

- Auxili...

Desisteix de cridar, un crit tant feble no pot ser escoltat. Pensa que haurà de romandre sense moure's fins que algú el trobi, però pot passar molt de temps. Sent com la nit l'envolta i sent com les romegueres i les bardisses es mouen.

Homes i dones encorbats armats amb cànecs i forques se li acosten. Una dona que porta un sac se li acosta. És una dona jove de faccions agraciades que es cobreix amb un mocador al cap. <N'hi ha un de viu. Fot-li!>. Diu la dona. En Miquel perd el control de la dentadura i sent com se li ericen tots els pèls del cos. La dona li posa la mà a la butxaca per registrar-lo, però la mà s'enfonsa. Sent passes, és l'home que li ha de trencar el cap. Veu l'eina acostar-se, però no sent res. L'home intenta palpar-lo. En Miquel sent com el fereixen amb una eina i vol cridar de dolor, però no pot.

-Deixa'l Jaume que n'hi ha molts i no ens podem torbar>, diu la dona

Escolta gemecs, peticions de clemència i el soroll que fan els cranis en trencar-se. Es fa clar, escolta passes i pensa: ja tornen. Arriben homes vestits de vermell i barrets blancs. Pensa que son els carlins d'en Vilageliu que el volen carregar a la carreta.

-És viu - diu un vermell.

El volen moure per posar-lo en una llitera.

-Perdó -demana amb un fil de veu.

S'adonen que té costelles trencades que li premen un pulmó. Entre tots l'alcen i el posen a la llitera. Sent com el treuen del marge i el porten al cim de la muntanya. En Miquel escolta com el brogit de la batalla se li acosta. Tremola i sent com l'estiren cap al cel. Estic mort, pensa.

- Ja l'hem salvat -diu el bomber del Grup de Rescats de Muntanya que l'endinsa dins de l'helicòpter.
- Està delirant -diu un altre bomber. -No desitjo una nit així als pitjors enemics.

El psiquiatra de l'hospital l'ha de convèncer que els saquejadors de cadàvers no eren res més que un somni provocat per la caiguda i l'entorn. Li demostra que el brogit de la batalla eren les aspes de l'helicòpter, que els sorolls els produïen els animals nocturns i que les ferides provocades per l'eina dels saquejadors en realitat van ser causades per una guilla que l'ensumava mentre dormia. Alleujat, en Miquel comprèn i aconsegueix dormir.

FI

El bruixoler

La caravana de camells avança per la nit del desert. Els genets no treuen els ulls del cel, l'estel que fa mesos els fa de guia s'ha tornat més brillant. De sobte la brillantor els ha encegat i poc després l'estel ha desaparegut del cel i s'ha sentit un fort estrèpit llunyà. Sorpresos es miren els uns als altres envoltats per la foscor de la nit. No massa lluny, unes fogueres il·luminen uns ramats . . .

.....

En Cristòfol, bruixoler de professió, viu dalt del turó que domina la vila. Avui ha baixat molt d'hora cap el port. Des del finestral de casa seva ha pogut observar l'arribada d'un gran vaixell i per l'estat del seu velam ha endevinat que ha fet un viatge molt llarg, potser a terres llunyanes. L'hi interessa arribar el primer per poder parlar amb el capità i la tripulació. Del relat del viatge i dels detalls del mateix en podrà treure bona informació per completar les cartes de navegació i els atlas que està elaborant, encara li queden molts punts foscos i moltes àrees per omplir. Amb paciència i habilitat podrà obtenir el detalls que necessita per anar completant la seva tasca i quan acabi podrà vendre a bon preu el fruit del seu treball.

A més d'atles i cartes de navegació, en Cristòfol també construeix brúixoles. Partint de filferro, el treballa acuradament fins donar-li la forma. Posteriorment el frega pacientment contra un teixit de llana fins aconseguir que la petita agulla atregui uns bocins de ferro. Després munta l'agulla sobre el seu suport de manera que la fricció entre ambdues parts sigui molt petita i l'agulla pugui girar lliurement. Més tard dibuixa acuradament la circumferència amb els quatre punts cardinals i les tres-centes seixanta divisions, una per cada grau. Finalment ho fixa tot dins una capsa de fusta i pinta de negre la part de l'agulla que indica el nord abans de tancar la capsa amb un vidre tallat a la mida exacta.

El capità del vaixell li ha donat tota mena de detalls del viatge, també els mariners li han contat moltes històries, algunes fantàstiques. Quan en Cristòfor ja anava a baixar del vaixell, content amb la quantitat d'informació obtinguda, se li ha acostat un vell mercader que ha fet també el llarg viatge en el veler i li

ha dit que té una cosa que li pot interessar. S'ha tret d'una bossa una petita pedra negra.

– Atrau el ferro – li ha dit,

I li ha mostrat que acostant la pedra a uns claus que hi havia a la coberta de la nau, els claus s'han mogut i s'han quedat enganxats sobre la pedra. En Cristòfol ha quedat bocabadat: ell triga hores fregant les agulles amb el pany i tan sols aconsegueix que aquestes captin petites llimadures d'acer. El mercader li ha demanat un alt preu per la pedra, sabedor que el bruixoler el pagarà. Fet el tracte, el mercader li ha explicat que aquella pedra pertany a les restes d'un estel que mil sis-cents anys enrera va guiar tres savis que cercaven un somni.

– ¿ El van trobar ? – va preguntar en Cristòfol.

– Segur – va respondre el mercader.

Tant bon punt ha arribat a casa, el bruixoler ha començat a estudiar la pedra i a imaginar com podrà treballar-la i amb quines eines, per tal d'obtenir les petites agulles que ja no li caldrà imantar. Primer ha trencat una petita porció allargada de la pedra, i després amb molta paciència ha començat a llimar-la per donar-li forma d'agulla. Quan ho ha aconseguit al cap de moltes hores, ha seguit llimant per tal de fer l'agulla el més prima i lleugera possible. Al cap d'alguns dies de feina ha acabat la brúixola, la primera brúixola que no perdrà propietats amb el temps, la primera brúixola que senyalarà sempre el nord amb precisió.

.

En Bartomeu es un jove mariner que viu prop del port, a la part baixa de la vila. Es propietari d'un petit vaixell de vela llatina amb el qual transporta mercaderies i queviures entre les poblacions costaneres a la mateixa riba del mar.

Sovint, per encàrrec dels mercaders, carrega el vaixell amb vi, oli, fusta o blat i navega fins a viles properes on descarrega les mercaderies i en carrega de noves per portar-les a un altre indret. Així es passa la vida, amunt i avall, navegant sempre a prop de la riba, ja que ni el seu vaixell ni els seus coneixements de navegació el permeten allunyar-se molt de la costa.

En el transcurs dels seus viatges, mentre espera fer tractes amb els mercaders a les tavernes dels ports, en Bartomeu ha escoltat moltes històries de navegants i mariners que parlen de les terres del nord, on hi ha de tot i bo. Entre tots li han omplert el cap amb les meravelles que es poden trobar navegant lluny cap el nord.

Per això i perquè la vida que porta no l'acaba de satisfer, ha decidit llançar-se a l'aventura. Amb els estalvis aplegats després d'anys de feina, ha comprat un vaixell una mica més gran, capaç de navegar mar endins i ha pagat a un vell llop de mar per tal que li ensenyi a llegir els mapes i a utilitzar la brúixola per orientar-se.

Només li falta aconseguir una bona brúixola i unes bones cartes per navegar mar endins. Després ja ha decidit que posarà rumb al nord amb una càrrega de vi i oli, ja que li han dit que allà aquestes mercaderies són escasses i molt apreciades.

En Bartomeu ha pujat a la part alta de la vila per visitar en Cristòfol. Un cop allà li ha demanat la millor brúixola que pugui tenir i la carta més complerta de les terres del nord. En Cristòfol li ha venut la carta de navegació més complerta i la brúixola feta amb el bocí de l'estel. Quan en Bartomeu s'ha queixat de l'alt preu, en Cristòfol li ha explicat que aquesta és una brúixola especial que senyala sempre acuradament el nord i mai perd les seves propietats. A més ha afegit que està feta amb les restes d'un estel que va guiar uns savis a trobar el somni que cercaven.

– Espero que sigui ver – ha contestat en Bartomeu, – jo també busco el meu somni ! –

L'endemà, a trenc d'alba en Bartomeu ha sortit del port amb el nou vaixell carregat amb oli i vi, i ha posat rumb cap al nord amb la mirada fixa a l'agulla que sense cap mena de dubte ni tremolor li senyalarà el camí a seguir.

Al cap d'uns dies ha arribat a un port on la gent parla una llengua estranya. Allà ha pogut comprovar que algú ha passat davant seu i els magatzems del port estan plens a vessar d'oli i vi i ningú està interessat en la seva mercaderia.

Aquest fet no el desanima, i segueix navegant, sempre cap el nord, fins que divisa unes columnes de fum negre que pugen cap el cel. Quan s'apropa a la costa pot sentir que les campanes no paren de tocar. Espantat s'endinsa al mar i posa de nou rumb al nord.

Dies més tard el mar s'enfurisma i una gèlida tempesta atrapa el vaixell, les grans onades el fan anar a dreta i esquerra, amunt i avall. El bruscs moviments fan caure a l'aigua, part de les botes d'oli i vi. Quan el mar es calma de nou només li queda la meitat de la mercaderia amb la qual va partir.

Segueix navegant, decidit a trobar el que esta buscant, i així arriba a un port quasi glaçat. Hi fa molt fred i la neu ho emblanquina tot. La gent no es mou de les fogueres de les llars. Allà aconsegueix vendre a bon preu el vi i l'oli. El vi ajudarà aquella gent a passar el llarg hivern i l'oli els serà útil per alimentar les llànties per il·luminar les llargues nits.

Però allà la vida és massa trista i decideix continuar cap el nord en busca del seu somni. Amb els diners de la venda potser podrà establir-s'hi o potser podrà comprar mercaderia per vendre a un altre indret.

Al cap d'unes quantes jornades mes, arriba a un port on sent el tronar dels canons. Uns corsaris estan atacant la vila. Quan el veuen, el persegueixen, l'aborden i li prenen tots els diners. Per sort li respecten la vida ja que no els interessa un vaixell tan petit com el seu.

No es desanima i continua navegant, dia rera dia, amb la mirada fixa a l'agulla, envoltat per la boira i el fred, sempre cap al nord.

Un dia els vents es van tornant cada cop més forts i les onades comencen a fer trontollar de valent el seu vaixell. La tempesta s'aferrixa fins que un cop de mar trenca el pal que li cau damunt del cap i el deixa estabornit.

Quan recupera la consciència, el mar està calmat, l'alba apunta per l'horitzó i no molt lluny es pot endevinar la silueta d'un poble envoltat per turons. Poc a poc va remant cap el port. S'adona que l'aigua és molt transparent, el cel molt net, l'aire molt pur. Inquiet, rema més ràpid, està segur que ha arribat al seu destí. Però quan entra al port i veu las cases blanques s'adona que ha arribat . . . al seu poble!

No s'ho pot creure! Ha arribat a casa seva. Com pot ser ? Ell ha navegat sempre cap al nord. La maleïda brúixola es deu haver espatllat!

Enfurismat, desembarca i comença a pujar cap a cal bruixoler.

– Ara em sentirà! –

– Em va prometre que era la millor brúixola del món i bé que s'ho va cobrar! Haurà de tornar-me els diners que li vaig donar i indemnitzar-me pel mal que m'ha causat! –

Mentre va pujant, la calma li va omplint l'ànima i l'aire tebi els pulmons. Sent les rialles d'uns infants que juguen corrent carrer avall, veu el somriure en els ulls negres d'una jove que baixa amb el cistell a mercat. Passa pels carrers amb olor a mar i a herba i flaira la blancor de la roba estesa per sobre el seu cap. Poc a poc el seu pas es va fent més lent. Abans d'arribar dalt del turó s'atura i mira el poble de cases blanques amb terrats per prendre la fresca i mirar el cel. Potser això és el paradís que estava buscant al nord. Ho buscava tan lluny i ho tenia tan a prop!

Llavors dona mitja volta i comença a baixar . . .

Des del portal de casa seva, el bruixoler el contempla allunyar-se i somriu, ara està segur que els tres homes savis van trobar el seu somni. Tot seguit pren el bocí de pedra negra i comença a treballar de nou.

Lo que aprendí de Luís

Luís era un amigo de mi abuelo Enrique que se solían reunir, junto con otros, para recitar fragmentos de novelas de Julio Verne, especialmente las de su héroe, y proscrito, el capitán Nemo en *Veinte mil leguas de viaje submarino*.

El amigo Luís me enseñó lo que era ser un ingeniero, sin que él lo fuera y sin que habláramos nunca de eso, porque yo era entonces sólo un estudiante. Pero así fue. En realidad, Luís era un autodidacta, un tanto asombroso por su capacidad, ya que nunca estudió ninguna carrera, o enseñanza reglada como se dice ahora. Lo que sabía lo aprendió de la práctica y también de los libros. Pero de los libros de una forma muy singular. Antes de salir de su casa arrancaba las hojas del libro que quería aprender y se las llevaba en el bolsillo. Durante el trayecto, en el tranvía, leía las hojas arrancadas y, a media que las iba terminando, las iba echando por la ventanilla. Al final del trayecto había aprendido todo el conocimiento que había en ellas.

A mí me fascinaba porque yo pasaba estudiando los mismos libros tardes enteras, durante los años que duró mi carrera. No sólo me asombraba su capacidad de aprendizaje sino especialmente la seguridad en sí mismo que demostraba con esta forma de aprender. También reflejaba, con su comportamiento, un cierto desprecio hacia los demás. Ni profesores ni expertos, sencillamente no los necesitaba. En todo caso serían éstos quienes tendrían que necesitarlo a él, como así fue durante su vida profesional.

Cuando estuve alojado una semana en su casa de Madrid, se me abrió un mundo nuevo. Un día me dijo si quería ver los planetas. Me quedé muy sorprendido, pero le dije inmediatamente que sí.

Me condujo a una habitación de su casa donde había, sobre una mesa, una caja de madera de algo más de un metro y medio de largo por unos veinte centímetros de sección. Pensé que guardaba algo en su interior, pero no era exactamente así.

—Esto es un telescopio —me dijo con gran satisfacción.

—Yo creía que los telescopios tenían una sección circular —respondí con cierto asombro.

—La armadura exterior sólo pretende sustentar las lentes, por lo que puede tener cualquier forma —dijo con condescendencia—. Además, como lo he hecho yo mismo, me resulta más fácil construirlo con maderas rectangulares.

—¡Ah, claro! —concedí amablemente.

—Es un telescopio de reflexión así que el elemento más importante es el espejo que hay al fondo —continuó mientras abría la caja por un lateral.

Me mostró el espejo mientras me daba toda clase de explicaciones. El cristal lo había comprado en el Rastro a unos gitanos y lo había hecho pulir, en un taller del barrio, siguiendo la curvatura que él había previamente calculado. Luego venía la parte más difícil que consistía en depositar encima una fina capa de plata. Esta operación la encargó al vidriero también del barrio.

Los componentes ópticos, más convencionales, también los compró en el Rastro. Todo ellos iban perfectamente engarzados en la armadura de madera y en las posiciones medidas rigurosamente para cumplir su función. Un trípode, también de madera, que había adquirido igualmente en el Rastro, completaba el instrumento.

Me pasé la tarde oyendo sus explicaciones y contemplando aquella obra de artesanía de precisión. Después de cenar dijo que era el momento oportuno para ver los planetas. Yo no veía muy claro cómo se podría mover el pesado instrumento hasta el lugar de observación. Pero era necesario otro componente, que Luis también tenía previsto: un boxeador.

Mejor dicho, un ex-boxeador que vivía en el piso 4-3 y que apareció a tomar café después de la cena. Era un hombre bajo y fuerte, ideal para la función que debía

realizar. Así que una vez finalizado el café nos pusimos en marcha por el largo pasadizo que comunicaba su piso, situado en la planta baja, con la portería del edificio. Parecíamos una procesión de la cofradía del Santo Cristo de la Tecnología. Luís iba delante como sumo sacerdote. Le seguía el portador de la caja con la reliquia venerada, que caminaba lentamente inclinándose a ambos lados al compás del paso. Detrás venía su acólito, que era yo mismo, portando el trípode con sumo cuidado y respeto y, a continuación, el resto de la cofradía formada por vecinos amigos, todos manteniendo un respetuoso silencio.

Cuando llegamos a la portería, justo al lado de los ascensores, pensé que nos dirigiríamos a un templo-observatorio situado en el terrado del edificio. Pero no fue así, Luís se volvió para comprobar el correcto orden de la procesión y giró a la izquierda, dirigiéndose a la puerta de la calle: ¡La calle sería nuestro templo-observatorio!

La calle era una travesía de Ríos Rosas, pero en aquellos años no había tráfico ni de coches ni de personas. La iluminación era escasa y la mayoría de los vecinos ya habían cerrado sus ventanas porque era medianoche. Los edificios, no muy altos, permitían un ángulo suficiente de visión del cielo. Era realmente un lugar adecuado, aunque sorprendente, para realizar observaciones celestes.

Luís en medio de los cofrades dirigía la operación de colocación del telescopio y luego la de la correcta orientación azimutal del mismo, para permitir realizar las observaciones corrigiendo suavemente la rotación de la Tierra.

Una vez realizadas estas operaciones, miró al estrellado cielo y enfocó el telescopio en una determinada dirección.

—José Mari, mira por el antejo —me dijo Luís, apartándose para dejar que me acercara.

Yo miré y me quedé atónito: ¡Allí estaba Saturno con sus anillos ante mis ojos! Naturalmente era que lo había visto en fotografías, pero nunca con mis propios ojos. Era realmente mágico que, con este instrumento casero y artesanal, se pudiese ver tan bien. Nunca más en mi vida lo he vuelto a ver con la nitidez y resolución de aquel día. Es posible que mi afición a la astronomía naciera, ese día, de manos del sumo sacerdote Luís y, por supuesto, también mi veneración por los que sabían hacer cosas, además de imaginarlas.

Asimismo, según mi abuelo, Luis tenía poderes de clarividente. Y para demostrarlo me explicó que, en una ocasión, volviendo a Barcelona en coche desde la Planta Química de Flix donde trabajaba, se detuvo en una curva de la carretera para contemplar la puesta de sol. Al parecer era una impetuosa y colorista puesta de sol, llena de nubes rojas y amarillas, que cubrían la mitad del cielo. Entonces tuvo una visión.

—La guerra es inminente y la sangre correrá a raudales —dictaminó con cara de espanto.

No era una visión para contar a los demás como muestra de sus capacidades, sino para actuar ya. Así que decidió marcharse de España. Era 1935.

Dejó su trabajo y su casa y se marchó. No sé a dónde, pero debía ser un destino europeo porque marchó en avión y a América sólo se podía ir en barco por esas fechas. Tampoco podía llevarse su dinero en una maleta, porque estaba prohibido el tráfico de divisas. Así que ideó una treta para hacerlo con ayuda de su amigo Enrique que era, en sus ratos libres, un mago aficionado y un hábil ilusionista del que yo fui ayudante en tiempos posteriores.

Luís con su dinero compró diamantes que puso en una pequeña bolsa. El aeropuerto del Prat no tenía fingers ni autobuses para el embarque de pasajeros. Los pasajeros iban caminando desde la terminal al avión, mientras que los amigos, o parientes, los despedían desde detrás de una valla metálica. Mientras Luís se encaminaba lentamente hacia el avión, mi abuelo apartó la valla y se dirigió hacia él.

—¡Ay! Luisito que te vas y nos dejas tan solos —gritó mi abuelo llorando y secándose las lágrimas con un enorme pañuelo.

—¡Ay! Enriquito, no llores —dijo Luís abrazando a mi abuelo. Ese fue el momento en que Enriquito, el prestidigitador, dejó caer la bolsa con los diamantes, escondida en su pañuelo, dentro del bolsillo de la americana de Luisito. Los guardias los separaron y Enriquito continuó llorando detrás de la valla, mientras Luisito subía compungido por las escalerillas del avión.

El mago de la imaginación y el mago de la ilusión habían conjurado para realizar unos pases de magia que, además de conseguir su objetivo, habían engañado a la autoridad, lo que les proporcionaba un placer adicional ya que les acercaba a su héroe preferido: el rebelde y transgresor capitán Nemo.

Transgredir la normalidad es precisamente innovar y de eso Luís sabía un montón. El baño de su casa era sencillo, anticuado y un poco desvencijado, pero lo más curioso era que la taza del retrete no tenía cisterna de agua ni cadena con que hacerla correr. Presionando un botón, situado en la tubería del agua, se producía un chorro que limpiaba el interior de la taza y luego se paraba automáticamente. Por no hablar de la singular puerta de su jardín en Flix, de la que todos los vecinos, invitados a las fiestas que daba en su casa, se quejaban porque era una puerta muy pesada que costaba mucho abrir y le sugerían que debiera arreglarla. Lo que los vecinos no sabían es que, al abrir la puerta, se accionaba un dispositivo que hacía subir el agua del pozo hasta las cisternas de la casa, ubicadas en el tejado. Sin duda era un adelantado en el manejo de la sostenibilidad energética: imaginación, tecnología y un poco de humor.

Aprendí así, sin saberlo, que en mi preparación profesional debería cuidar de equilibrar adecuadamente tres saberes. Saber Aprender, que tuve que utilizar continuamente a lo largo de toda mi vida profesional, arrojando por mi particular ventanilla los diversos artículos y referencias una vez aprendidos. Saber Hacer, cosas o procesos para realizarlas, aplicando el conocimiento adquirido que, en definitiva, es la razón de ser de la ingeniería. Y Saber Transgredir, es decir, aplicar la imaginación para intentar innovar siempre las cosas que debes hacer. Gracias Luís.